

Artuma

Nebijokite, Bičiuliai, atverti duris Kristui! Jis pažįsta žmogaus širdį ir moka atsakyti į skaudžiausius jo nerimo klausimus, – šie lygiai prieš du dešimtmečius Šventų Jonų bažnyčioje Vilniuje pasakyti palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiai ir šiandien mus drąsina bei ragina.

Šie metai yra puiki proga giliau apmąstyti savo tikėjimą Kristumi ir plačiau atverti jam savo širdies duris, nes popiežius Benediktas XVI paskelbė juos Tikėjimo metais. Tam yra gerų progų – Vatikano II Susirinkimo pradžios penkiasdešimtmečio ir naujojo visuotinio *Katekizmo* laidos dvidešimtmečio sukaktys vertos gražaus atminimo. Tačiau drauge jos turi tapti nauju iššūkiu ir galimybe Lietuvos tikintiesiems pajusti Bažnyčios pulsą, atnaujinti savo tikėjimą, savo pasiryžimą sekti Kristumi. Žemaitijos Krikšto šešių šimtų metų paminėjimas turi tiesti tiltą tarp tėvų nuoširdžiai priimto ir mūsų sąmoningai gaivinamo tikėjimo.

Kartu su visa Bažnyčia esame kviečiami kasdien kreipti savo žingsnius *Tikėjimo vartų* – Šventojo Rašto, Bažnyčios Mokymo ir Tradicijos – link. Ši lobyną aiškiai ir sutelktai atspindi *Katalikų Bažnyčios katekizmas*, kurį palaimintasis Jonas Paulius II patvirtino 1992 m. spalio 11-ąją. Tai nuostabus šaltinis gilintis į tikėjimo slėpinį, jį suvokti, juo gyventi ir jį perduoti tiems, kurie jo dar nepažįsta. Tikintysis negali likti tik pasyvus stebėtojas šiandiniame pasaulyje, kuriam neretai reikia aktyviai ginti žmogaus orumą ir pamatines moralines vertybes. Sąmoningam tikinčiajam tikėjimas tampa begaline Dievo dovana, o ne kokiais nors varžančiais pančiais, kurie esą trukdo pasijusti laisvam ir savarankiškam, kaip nuogaštuoja tikėjimo nepažįstantys.

Mūsų tikėjimo kelionė, prasidėjusi per Krikštą nuo „aš tikiu“, tampa vaisinga ir įkvepianti bendruomenėje, kurioje „mes tikime“ į vieną ir tą patį Kristų. Mes kiekvienas tikėjimą išgyvename pirma asmeniškai, o po to bendruomeniškai. Tad ir šie metai, tikimės, daugeliui bus proga prisiminti jau primirštas maldas, idant galėtume kartu melstis šeimose, pradėdami ir užbaigdami dieną ar prašydami Dievą laiminti mūsų valgi. Kitiems, ypač dvasininkams ir vienuoliams, tai taps kvietimu vis labiau irtis į gilumą.

Būkime kantrūs ir nuoširdūs savo artimųjų ugdytojais, kad mūsų šeimos taptų autentiškais tvirto tikėjimo židiniais, suvienytais tos vienos ir visuotinės Katalikų

Bažnyčios. Paskirkime savo namuose pagarbią vietą krikščioniškam ženklui: kryžiui ar religiniam paveikslui, kurie mums primintų, jog esame pašaukti būti Kristaus liudytojais. Religinė knyga ar spauda, katalikiški interneto puslapiai tebūna tos priemonės, kurios pažadins jaunosios kartos smalsumą, prasmingai užpildys poilsio valandėlę. Pakvieskime artimuosius aplankyti katalikiškas šventoves Lietuvoje ir pasaulyje.

Vienas pirmųjų gyvo ir džiaugsmingo tikėjimo žingsnių – tai atrasti save kaip Apaštalų Tikėjimą išpažįstančios parapijos narį. Suvokime, kaip svarbu ir reikalinga kartu su visa tikinčiųjų bendruomene švęsti sekmadienio šv. Mišias bei sakramentus. Išgyvenkime vienybę aktyviai dalyvaudami liturgijoje, atsiliepdami drąsiai ir aiškiai, taip pat savo balsais giesmė šlovindami Dievą.

Įsitraukę į savo parapijos savanorišką veiklą, padėdami vieni kitiems, labiau suvoksime Visuotinę Bažnyčią ir savo tikėjimo bendruomenes kaip jaukius namus, kur visuomet mūsų laukia mylintis Dievas bei artimi žmonės.

Atraskime dvasios atgaivą ir vidinį atsinaujinimą rekolekcijų tyloje bei studijuodami Vatikano II Susirinkimo ir *Katekizmo* mokymą. Drauge iš naujo suvoksime savo vietą Bažnyčioje, suprasime Bažnyčios uždavinius ir krikščionio pašaukimą šių dienų pasaulyje.

Būti maldos žmonėmis ir tikėjimo liudytojais ypač kviečiame visus kunigus, klierikus bei pašvęstojo gyvenimo bendruomenių narius. Atsigręžkime į mūsų tautos bei pasaulio šventuosius, kurie paliko žėnklų pėdsaką istorijoje. Melsdami jų užtarimo ir globos, sekime kartu su jais Kristų, vienintelį mūsų Išganytoją.

Šiais Tikėjimo metais visi nuoširdžiai atsiliepkime į popiežiaus Benedikto XVI raginimą *autentiškam ir atnaujintam atsivertimui į Viešpatį, vienintelį pasaulio Išganytoją*. O Švč. Mergelė Marija, kuri yra nuostabiausias pavyzdys, tepadeda mums augti dvasia ir tikėjimu. Amen.

*Lietuvos vyskupai
2012 m. spalio 11 d.*

Turinys

Kronika

Klausimai ganytojams	2
<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> Kad būtum tobulas...	3
Evangelija mažiesiems	4
<i>Jonas MALINAUSKAS,</i> <i>Dalė GUDŽINSKIENĖ</i> Bažnyčios pulsas	6

Susitikimai

Jauni, gražūs ir šventi	8
-------------------------	---

Didelės ir mažos kryžkelės

<i>Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC</i> Kur gyvena Dievas?	11
Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas paveikslėliuose: vyskupas	12
<i>Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS</i> Ilsėtis Dievuje	13
<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Palaimingųjų sąrašėliai	15
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Pirmoji malda Biblijoje	16
<i>Antanas GAILIUS</i> Viešpatie, duok man ženklą	17
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i> Gyvenimo pilnatvės alkis	18
<i>Vytautė MACIUKAITĖ</i> Dvasios ramybė: už dyką ar ...?	20
<i>Toma BRUŽAITĖ</i> Tvirtas ir trapus moters šventumas	21
Angeliška kelionė	23
Šventumas – ne specialybė	24

Veidu į vaiką

<i>Paul LEMOINE</i> Kai nepaisoma vaiko poreikių	25
---	----

Jaunimo iššūkis

<i>Barbora ŠALĄŠEVIČIŪTĖ</i> Kova dėl nežūvančio aukso	26
---	----

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

Šventė: laikas Viešpačiui	28
Gera pabūti vienu du	30

Muzikos garsai

<i>Dovilė ZUOZAITĖ</i> Maironio sielos giesmė	31
--	----

Akiračiai

Grigališkasis choralas	32
------------------------	----

Sveikata

Apie judėjimą ir saiką	34
------------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

<i>Vanda IBIANSKA</i> Ar tikrai esame katalikai?	35
---	----

Senoj močiutės troboj vos prabudus rytais, greta skaisčiai raudonomis širdimis žėrinčių Jėzaus Širdies, Marijos paveikslų, žvilgsnį traukdavo švelnioji Teresėlė – ranka prisispaudusi mūsų darželyje niekuomet neaugusių raudonų rožių, šv. Antanas Paduvietis – persijuosęs virve, kažki kaip labai panašia į karojuosią svirne, ir, žinoma, šv. Jurgis – ietimi smeigiantis baisųjį slibiną, aiškiai vieną iš tų, kurių tamsūs šešėliai iškart suboluodavo, kai tik užgesdavo paskutinė lempa prieš baugiąją vaikui nakties tamsą.

Kiek vėliau šventųjų gretas iki neregėto didumo vaiko galvelėj papildė Visų Šventųjų litanija. Plazdant žvakei namų prieblandoje ar plačiai apšviestoje bažnyčioje, regis, visai greta, lyg kokioje Viduramžių miniatiūroje „Pakrikštytųjų procesija į dangų“, šios „Artumos“ viršeliui parinktoje mūsų dailininkės Silvijos, išsirikiuodavo vaiko akimis neįsivaizduojamo ilgio šventųjų eilė, pro ausis praskriedavo daugybė negirdėtų, kažkaip itin prakilniai skambančių vardų.

Labai ilgai šventieji atrodė tarsi už tikrovės ribų – tarsi gyvenę, gal greičiau praskrieję pro žemę, taip kojomis jos ir nepalietę. Močiutės pasakojimais, kai kurie jų mirtį pasitikdavo net akmenimis užmėtyti, į duobes liūtams įmesti ar baisiems budeliams atiduoti, kad jiems galvas nukirsdintų. Kvapą gnauždavo tokios istorijos. Bet šiandien... Kas šiandien yra tas šventumo „kvapsnis“?

Atrodo, palaimintasis Jurgis Matulaitis, be kitų kilnių darbų, stipriai, tiesiog mūsų akyse, trūktelėjo tą uždangą, skyrusią mus nuo šventųjų. Ar iki galo būsime supratę, kad visai neseniai ir iš tiesų jis gyveno (kaip ir mes), kad vaikščiojo (kaip ir mes) tų pačių miestų gatvėmis ir netgi šypsojosi, kaip kad dabar valiūkiškai šypsosi iš Palaimintojo metų plakatų, kurie ir prie sudegintų bažnyčių nesiliauja skelbė: „Nugalėk blogį gerumu.“ T. y. – šventumu, pasirodo, įmanomu ir mūsų laikais.

Ir išties, jau kažki kadaise išaugę iš vaikų amžiaus, – ar tikrai, visai rimtai suskubsime panorėti būti šventi? Ar šventumo ilgesys taip ir neprasimuš pro gyvenimo pragmatizmą?

Ne kitaip, kaip tik pats tėvas Jurgis bus pakuždėjęs mūsų redakcijai sulig besibaigiančiais Palaimintojo metais dar pažvelgt į akis ir šventumui (juolab neužmirškim, kad vis nebaigta jo paties šventumo *byla*). Tad lapkričio numeryje norim pakviesti save pačius, nuolat ką nors naujo at randančius mielus mūsų autorius ir Tave, kantrus ir šventas Skaitytojai, pagalvoti, kaip plačiau atverti gyvenimui tą pirmąją, iš Dievo rankų gautą šventumą, kaip neužmiršti Jo paprašyti: *Pakviesk (ir) mus į amžiną garbę su šventaisiais*. Juk trokštame tapti *danguos piliečiais*!

Minčiai ir akiai prasmingos kelionės su nauja „Artuma“ linkinti,

Dalė Gudžinskienė

Viršelyje – Pakrikštytųjų procesija į dangų.
Miniatiūra iš „Bambergo komentarų“ knygos, apie 1000 m., Vokietija

Klausimai ganytojams

Su mama daug meldžiamės, bet malda tarsi nepadeda – mama visą gyvenimą vargsta, patyrė kelias operacijas, nors visada meldė sveikatos.

Kaip elgtis, kai maldos tarsi neišklausomos? Sakoma, jog reikia melstis, kad taptume geresni, bet gyvenime yra daug kitokių pavyzdžių: ištisia pagalbos ranką tas, kuris visai nesi-meldžia... Raminta

Jei pažvelgsime į Evangeliją, matysime, kad Jėzus mus moko melstis, prašant ne to, ko dažniausiai prašome; jis ragina pirmiausia ieškoti Dievo karalystės, žadėdamas, kad visa kita bus pridėta (plg. *Mt 6, 33*), prašyti Šventosios Dvasios (plg. *Lk 11, 13*); pagaliau pats savo pavyzdžiu rodo, jog kiekviena malda, kad ir ko prašytume, turėtų baigtis sąlyga „tačiau tebūnie Tavo, o ne mano valia“ (plg. *Mt 26, 42*). Tada galėsime būti tikri, jog mūsų malda tikrai išklausyta; kad ir kas atsitiktų, žinosime, jog tokia jo valia, kuri, nors dabar mums ir atrodytų nesuprantama, amžinybėje pasirodys buvusi vaisingiausia. Juk visa, kas šiame pasaulyje vertinama, gali mums ir padėti artėti prie Dievo, ir nuo jo tolinti; vienas Dievas žino, kaip pasiegtume, turėdami ar neturėdami to, ko prašome.

Tiesa, kad nesimeldžiantys ir net netikintys gali būti morališkai geresni nei tikintys ir besimeldžiantys. Taip būna dėl daugelio priežasčių – žmogaus temperamento, prigimtinių nuostatų, auklėjimo, bet labiausiai – dėl Dievo malonės, kurią jis teikia visiems, atviriems Gėriui, net jei sąmoningai žmogus to ir nesuvoktų. O kitas gali atlikti religines praktikas taip, kad jos tik dar labiau uždaro jį savyje, užuot atvėrusios Dievui ir artimui, – pakanka prisiminti fariziejaus ir muitininko maldą (plg. *Lk 18, 9–14*).

Svarbiausia per maldą susitapatinti su mūsų Viešpačiu Jėzumi Kristumi, kad melstumės, kaip jis – trokš-

dami to, ko jis troško, prašydami to ir taip, ko ir kaip jis prašė, rinkdamiesi tai, ką jis rinkosi. Tada mūsų gyvenime ims spindėti Dievas, net jei ir nebūtume gavę to, ko žmogiškai trokštume, suprasdami, kad tai tikriausiai užtemdytų tą Dievo spindesį mūsų, nukreiptų nuo amžinojo gyvenimo pilnatvės – paties svarbiausio dalyko, dėl kurio verta viską iškęsti (plg. *Rom 8, 18*).

Mano seni tėvai šioje žemėje ilgai ne-beužsibus. Nežinau, kaip elgtis po laidotuvių. Kiek žinau, yra prašoma Mišių už mirusįjį tam tikru laiku. Algis

Suprantamas Jūsų rūpestis. Maldyne galima rasti atsisveikinimo maldų prie mirštančiojo. Tikrai svarbu su tikėjimu, meldžiantis palydėti artimą žmogų į amžinybę. Didžiausia dovana ir pagalba išėjusiajam yra Jėzaus Kristaus aukos sudabartinimas – šv. Mišios. Šioje Eucharistijos aukoje dalyvauja gyvieji ir mirusieji. Komunijos pavidalu priimamas Jėzus suvienija mus ir padaro panašius į jį – tą, kurio laukiame ateinant laikų pabaigoje, kuris suteiks mums nemarų kūną.

Išsiskyrimas su artimu žmogumi yra ilgas, metus ar dar ilgiau trunkantis laikas. Todėl malda reikalinga ne tik už mirusįjį, bet ir likusiems artimiesiems ir yra veiksminga priemonė gedului iškęsti. Tradiciškai meldžiamasi už velionį užsakant šv. Mišias praėjus devynioms, trisdešimčiai dienų ir vieneriems metams po mirties.

Ar mirusieji mato, kaip pagerbiamas jų atminimas? Ar reikia tos pompastikos ant kapų (vainikai, gėlės, žvakės)? Ar tiesa, jog kapaviečių garbinimas atėjo iš pagonių? Rita

Į amžinybę iškeliavusieji mūsų pasaulį mato tiek, kiek jiems duota Dievo, ir tik iš amžinybės perspektyvos, kuri visiškai kitokia nei mūsų, žemiškoji. Išoriniai pagarbos mirusiesiems ženklai – vainikai, gėlės, žvakės – reikalingesni gyviesiems nei išėjusie-

siems, nes taip įkūnijame ir savo žmogiškumu išgyvename išėjusiųjų svarbą, pasiliekančią mūsų gyvenime.

Pagarba kapavietėms (derėtų kalbėti apie pagarbą, o ne garbinimą, nes garbinimas priklauso vienam Dievui) iš tiesų yra kiekvienos religijos (taigi, ir pagonių) bruožas, nes taip žmogus išreiškia savo santykį su anapusine tikrove, nors jos supratimas ir būtų miglotas ar net iškreiptas. Religija yra natūrali kiekvieno normalaus žmogaus dimensija, nes galutinis žmogaus tikslas yra Dievas – tokia jau mūsų prigimtis... O Dievo dovanojama malonė mūsų prigimties, sukurtos to paties Dievo, nesunaikina, tik sukilnina ir išgrynina, įskaitant ir religinę asmens dimensiją. Tad krikščioniškojo tikėjimo malonė nepanaikina ir tos prigimtinės religinės žmogaus pagarbos šį pasaulį palikusiujų kapams, bet ją sukilnina ir išgrynina.

Ar reikia melstis už žmones, savo noru palikusius šį pasaulį? Salomėja

Krikščionys turi melstis už visus išėjusius, nes tik vienas Dievas žino, koks galutinis amžinasis kiekvieno žmogaus likimas. Šiame pasaulyje galime tvirtai žinoti tik apie jau danguje esančius, kuriuos Bažnyčia paskelbia palaimintaisiais ar šventaisiais, nes jų bendrystę su Dievu patvirtina jų užtarimu įvykę stebuklai (tai būtina sąlyga norint skelbti šventuoju). Juk Dievas „trokšta, kad visi žmonės būtų išgelbėti“ (*1 Tim 2, 4*). *Katalikų Bažnyčios katekizme* rašoma, jog „nereikia prarasti vilties, kad nusižudę asmenys dar sulauks amžinojo išganymo. Dievas gali jam vienam žinomu būdu duoti progos jų išganomam gailesčiui. Bažnyčia meldžiasi už žmones, pasikėsinusius į savo gyvybę“ (*KBK, 2283*).

Parengta pagal svetainių www.joanitai.org ir www.klauskkunigo.lt klausimus

Lapkričio kalendorius

Kad būtum tobulas...

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Dažnai girdime raginimus tapti šventiems. Retas raginimas toks svetimas kaip šis. Ne vien aš tikriausiai esu pasiteisinęs, pri(si)mindamas, kad nesu tobulas. Kai kas dar prideda, kad tobulas niekada ir nebus... Ilgai tai buvo paguoda. Šiandien manau, kad tai niekšiškausias pasiteisinimas krikščioniui. Išdavystė. Na, gerai, gal tik nesusivokimas.

Būti tobulam – tai būti tokiam, koks būti privalai. Tik tiek. Tai ir kitas šventumo vardas. Būti šventuoju – ne užduotis, o dovana. Ji jau man padovanota – per Krikštą. Vandeniui ir Šventąja Dvasia Dievas mus tobulai pašventino. Dabar mums belieka tai, kas apnešta ydų ir nuodėmių dulkėmis, apvalyti, idant sušvistų dieviškoji šviesa. Man ir maniškiams.

Visų Šventųjų iškilmė mus kviečia pagerbti Dangų, mūsų tikrąją tėviškę, kur mūsų brolių ir seserų rinktinis žiedas amžiais šlovina Dievą. Tik tas Dangus, nepamirškime, nėra vieta, o gyvenimas su Dievu. Ir jis prasideda ne mirtimi, o Krikštu. Šventuosius Bažnyčia turi pavyzdžiu, užtarimu ir užtikrinimu, kad įmanoma būti krikščionimis ir šventaisiais. Ant mūsų mirusiųjų kapų degančios žvakės skelbia viltį, kad ir mūsiškiai regi Dievą veidas į veidą. *Visų mirusiųjų atminimo dieną* meldžiame už visus, kuriems dar reikia nuskaistėti iki šventumo spindesio, kad ir jie galėtų džiaugtis dangiškuoju regėjimu.

Kokios yra švento gyvenimo taisyklės? Mylėk Dievą labiau už viską, o kiekvieną žmogų kaip save patį (*XXXI eilinis sekmadienis*). Tik tiek. O gal dėl dažno kartojimo nesuprantam, ką žinom seniausiais? Dar: pakrikštytasis yra žmogus, visa, kas yra ir ką turi, skiriantis ne vien savo ir artimųjų, bet visuotinei gerovei (*XXXII eilinis sekmadienis*). Niekas negali pasiteisinti, neturįs ko duoti. Savo laiką neatlygintinoje savanorystėje, save, kai reikia išklausti norint išsikalbėti, (tik) dešimtinę, perteklių pajamų, daiktų ir sukaupytų gėrybių. Skatiką, kai jis bus viskas, ką turiu. Krikščionis yra sekėjas Dievo, kuris visą save atiduoda žmogui. Tai juk ir yra meilė.

Lapkričio 16-ąją švęsime Aušros Vartuose gerbiamos *Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos iškilmę*. Ji gali užtarti kiekvieną, paniekinusį Krikštu gautą šventumą. Šventasis juk ne tas, kuris nenusi-

deda, bet kuris dėkingai priima nuodėmių atleidimą, trykstantį iš pervertos Jėzaus Širdies, ir keičia gyvenimą. Tai nuolatinis atsivertimas. Todėl jis gyvena viltimi. Pasaulio pabaiga, gamtos stichijos, mirtis jį gąsdina, bet jis neišsigąsta (*XXXIII eilinis sekmadienis*). Jis sudėjęs savo viltis į Viešpatį, kuris pažįsta baimę ir nerimą – pats patyrė. Nes *Kristus yra visos Visatos Valdovas*. Užbaigdamas liturginius metus, krikščionis sveikina savo Dievą, kuris yra jo Tiesa. Tiksliau, krikščionis neturi tiesos, bet Tiesa turi krikščionį. Jis tvarko savo gyvenimą, kaip moko Jėzus – Dievas, tapęs Žmogumi. Jis stengiasi mąstyti, kalbėti ir veikti kaip Jėzus. Taip ateina Dievo karalystė į pasaulį.

Ar įmanoma būti tuo, kuo privalai būti? Aš pats dažnai kartuju šv. Jono Aukšaburnio liturgijos tekstą. Prieš Komuniją vyskupas sušunka: „Kas Šventa – Šventiesiems.“ Choras atsiliepia: „Tik vienas yra Šventas, vienas yra Viešpats: Jėzus Kristus, Dievo Tėvo šlovei. Amen.“ Vyskupas, laužydamas Duoną, kartuoja: „Sulaužomas ir padalijamas Dievo Avinėlis. Jis yra sulaužytas, bet nepadalytas, visada valgomas ir nesuvalgomas, pašventinantis valgančiuosius.“

Lapkritį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

bendroji – kad vyskupai, kunigai ir visi Evangelijos tarnai visada drąsiai liudytų ištikimybę nukryžiuotam ir prisikėlusiam Viešpačiui;

misijų – kad per pasaulį keliaujanti Bažnyčia spindėtų kaip tautų šviesa.

1 K VISI ŠVENTIEJI

Apr 7, 2–4. 9–14; Ps 24; 1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

2 P MIRUSIŲJŲ MINĖJIMO DIENA (VĖLINĖS)

2 Mak 12, 43–46; Ps 103; Rom 5, 5–11; Lk 12, 35–40

3 Š Šv. Martynas Poresas, vienuolis
Fil 1, 18b–26; Ps 42; Lk 14, 1. 7–11

4 S XXXI EILINIS SEKMADIENIS (III sav.)
Jst 6, 2–6; Ps 18; Žyd 7, 23–28; Mk 12, 28b–34

5 P Fil 2, 1–4; Ps 131; Lk 14, 12–14

6 A Fil 2, 5–11; Ps 22; Lk 14, 15–24

7 T Fil 2, 12–18; Ps 27; Lk 14, 25–33

8 K Fil 3, 3–8a; Ps 105; Lk 15, 1–10

9 P Laterano bazilikos pašventinimas

Ez 47, 1–2. 8–9. 12 arba

1 Kor 3, 9b–11. 16–17; Ps 46; Jn 2, 13–22

10 Š Šv. Leonas Didysis, popiežius, Bažnyčios mokytojas
Fil 4, 10–19; Ps 112; Lk 16, 9–15

11 S XXXII EILINIS SEKMADIENIS (IV sav.)
1 Kar 17, 10–16; Ps 146; Žyd 9, 24–28; Mk 12, 38–44

12 P Šv. Juozapas, vyskupas, kankinys
Tit 1, 1–9; Ps 24; Lk 17, 1–6

13 A Tit 2, 1–8. 11–14; Ps 37; Lk 17, 7–10

14 T Šv. Margarita Škotė; šv. Gertrūda, mergelė
Tit 3, 1–7; Ps 23; Lk 17, 11–19

15 K Šv. Albertas Didysis, vyskupas, Bažnyčios mokytojas
Fm 7–20; Ps 146; Lk 17, 20–25

16 P ŠVČ. MERGELĖ MARIJA, GAILESTINGUMO MOTINA
Iz 9, 1–3. 5–6; Ps 113; Gal 4, 4–7; Jn 19, 25–27

17 Š Šv. Elzbieta Vengrė, vienuolė

3 Jn 5–8; Ps 112; Lk 18, 1–8
18 S XXXIII EILINIS SEKMADIENIS (I sav.)
Dan 12, 1–3; Ps 16; Žyd 10, 11–14. 18; Mk 13, 24–32

19 P Apr 1, 1–4; 2, 1–5a; Ps 1; Lk 18, 35–43

20 A Šv. Rapolas Kalinauskas, vienuolis
Apr 3, 1–6. 14–22; Ps 15; Lk 19, 1–10

21 T Švč. Mergelės Marijos Paaukojimas
Apr 4, 1–11; Ps 150; Lk 19, 11–28

22 K Šv. Cecilija, mergelė, kankinė
Apr 5, 1–10; Ps 149; Lk 19, 41–44

23 P Šv. Klemensas I, popiežius, kankinys; šv. Kolumbanas, abatas
Apr 10, 8–11; Ps 119; Lk 19, 45–48

24 Š Šv. Andriejus Dung-Lakas, kunigas, ir draugai, kankiniai
Apr 11, 4–12; Ps 144; Lk 20, 27–40

25 S KRISTUS, VISATOS VALDOVAS (KRISTUS KARALIUS)
Dan 7, 13–14; Ps 93; Apr 1, 5–8; Jn 18, 33b–37

26 P XXXIV eilinio laiko savaitė (II sav.)
Apr 14, 1–3. 4b–5; Ps 24; Lk 21, 1–4

27 A Apr 14, 14–20a; Ps 96; Lk 21, 5–11

28 T Apr 15, 1–4; Ps 98; Lk 21, 12–19

29 K Apr 18, 1–2. 21–23; 19, 1–3. 9a; Ps 100; Lk 21, 20–28

30 P Šv. Andriejus, apaštalas

Rom 10, 9–18; Ps 19; Mt 4, 18–22

Evangelija mažiesiems

Mylėti Dievą ir artimą

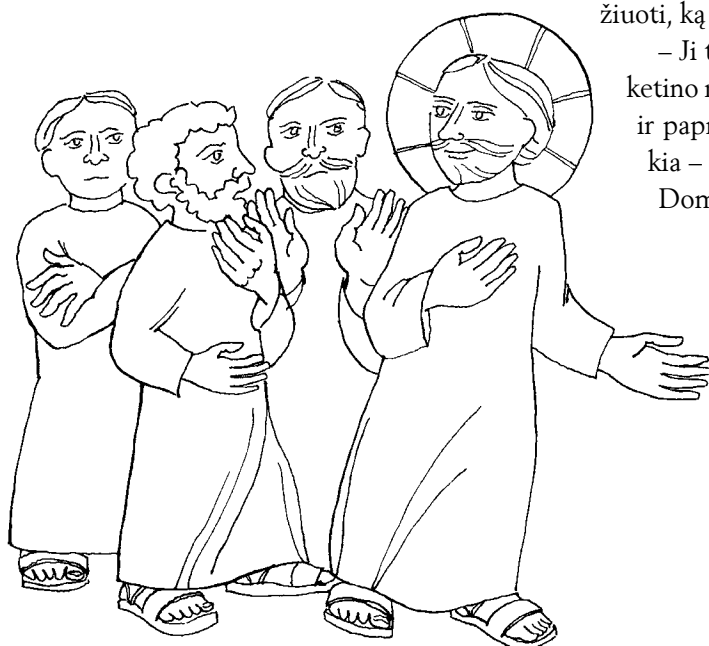
(XXXI eilinis sekmadienis, lapkričio 4 d.)

– Kaip manai, ką reiškia mylėti Dievą ir artimą? – teiraujasi Dominykas.

– Mylėti – tai pirmiausia Dievą ir kitus žmones prisiminti, nusišypsoti jiems ir pasakyti kokį nors labai mielą žodį, – mano Benedikta.

– Artimas tas, kuris sėdi arti manęs. O kas yra toliau – gal koks tolimas? – svarsto Dominykas.

– Apie toli esančius mažiau pagalvoji, nei apie tuos, kurie šalia. Bet jei žmonės visada stengiasi padėti vieni kitiems, neskirsto jų į artimus ir tolimus, tada visiems geriau, – paaiškina vaikams mama.

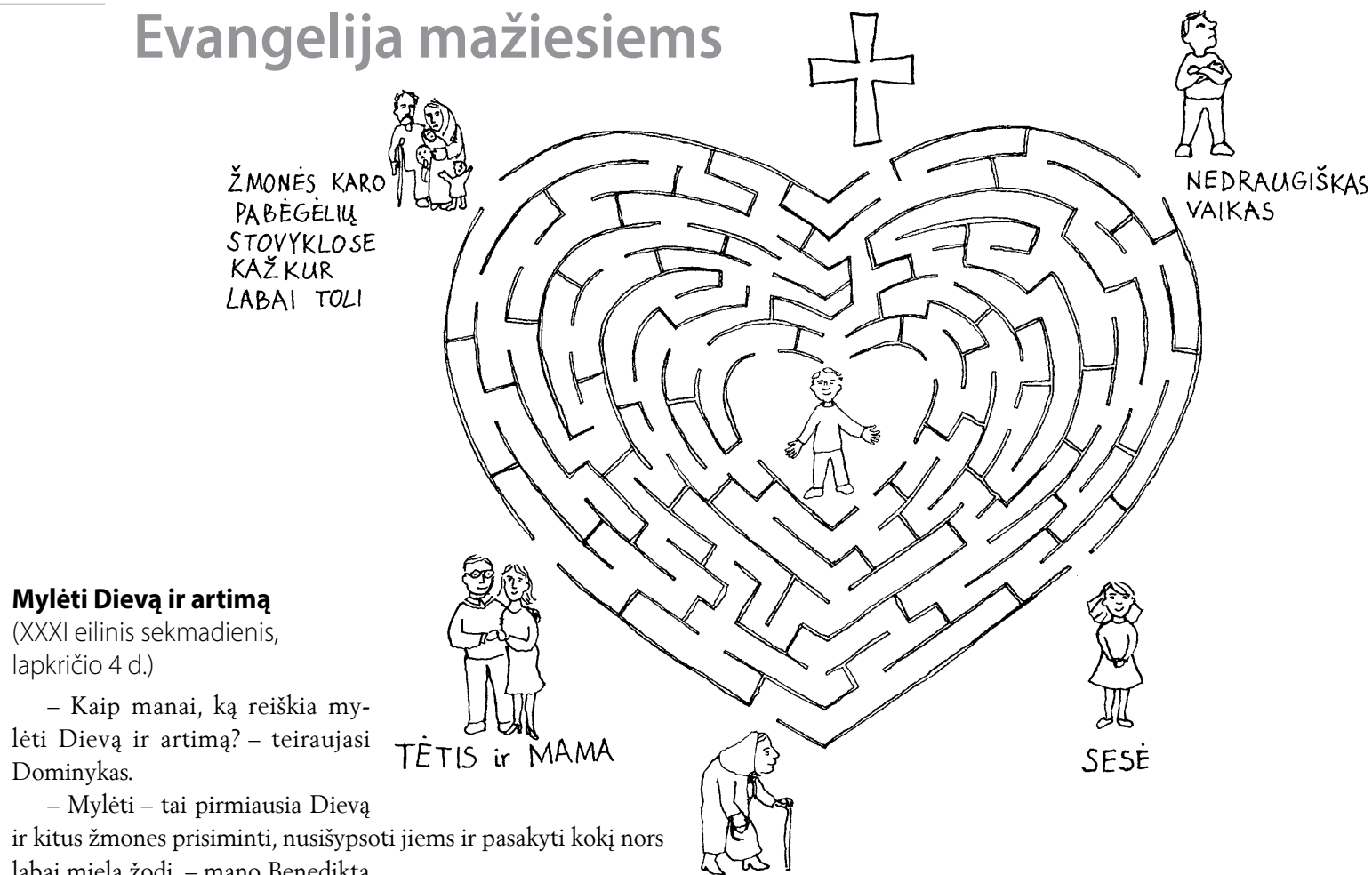
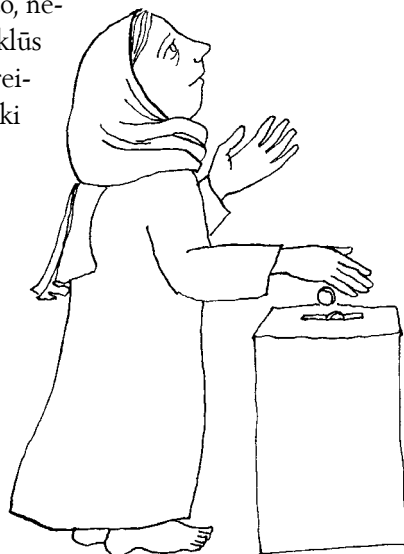
Dalytis nuoširdžiai (XXXII eilinis sekmadienis, lapkričio 11 d.)

– Jėzus labai pastabus, nes pamatė ir mokiniams parodė kuklį našlę, kuri nesigirdama paaukėjo visa, ką turėjo, – džiaugiasi Dominykas.

– O kai reikės parduotuvėje už pirkinius sumokėti ir autobusu namo parvažiuoti, ką ji darys? – sunerimsta Benedikta.

– Ji tikriausiai pėsčia vaikščioja, be to, neketino nieko pirkti. Dosnią širdį turi kuklūs ir paprasti žmonės. Jie dalijasi, o kai reikia – ir patys sulaukia pagalbos, – tiki Dominykas.

– Kas vaišina gailėdamas ar pui kuodamasis – apgailėtinas gobšuoelis. Jis nebus nei linksmas, nei laimingas. Dosnus žmogus moka džiaugtis ir kitus nudžiuginti, – sako mama, tą tikrai žinodama, nes ji visad mielai pavaišina svečius.

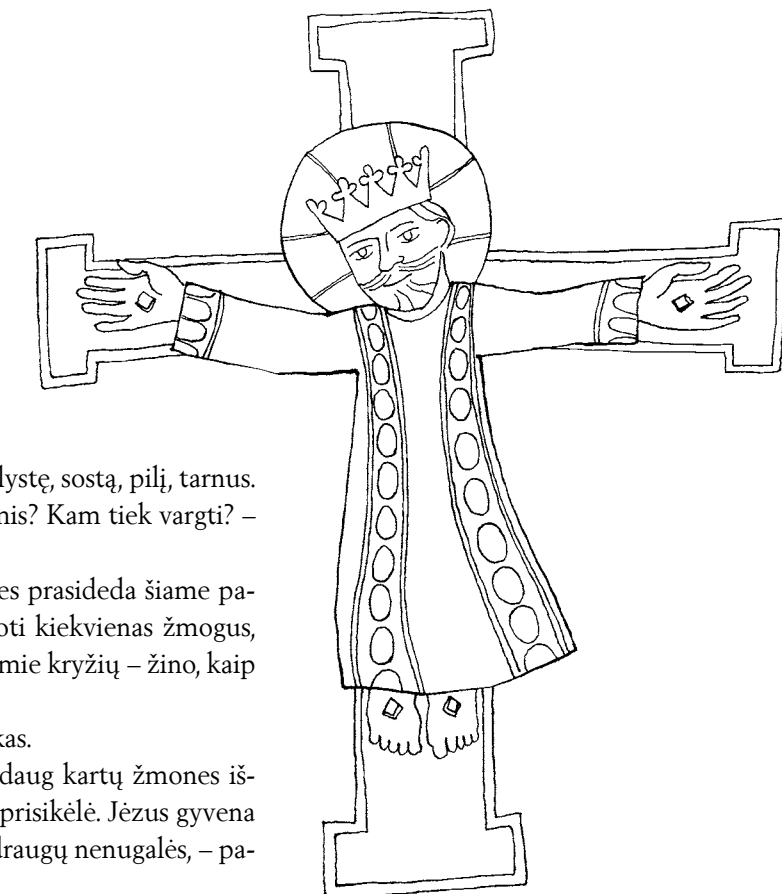
Dangus ir žemė praeis

(XXXIII eilinis sekmadienis, lapkričio 18 d.)

– Vis žiūriu į dangų ir matau tiek daug debesų. Jie vis slenka ir niekada nesibaigia. Į ką reikės žiūrėti, kai debesų nebeliks? O jei žemės nebus, ant ko tada vaikščiosime? – rūpi Dominykui.

– Tikriausiai tada supsimės sūpynėse ir reikės būti užsimerkus. O gal kaip nors sugebėsime paskristi? – bando įsivaizduoti Benedikta.

– Šiame pasaulyje esame lyg kokioje kelionėje. Vieną dieną nereikės nei žeme vaikščioti, nei į dangų spoksoti, nes sutiksime Dievą, visų dalykų Kūrėją, ir jis viskuo pasirūpins. Nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, ką Dievas suteiks tiems, kurie jį myli, – paaiškina tėtis.

Jėzaus karalystė ne iš šio pasaulio

(Kristus, Visatos Valdovas, lapkričio 25 d.)

– Jeigu Jėzus – karalius, tai jam teks prižiūrėti savo karalystę, sostą, pilį, tarnus. Labai daug rūpesčių. O kur dar karai su kitomis karalystėmis? Kam tiek vargti? – svarsto Dominykas.

– Jėzaus karalystė ne tokia kaip kitos. Ji labai didelė, nes prasideda šiame pasaulyje ir tęsiasi net amžinybėje. Dievo pilyje gali vaikščioti kiekvienas žmogus, jei tik meldžiasi, ieško tiesos ir stengiasi atleisti. Kas turi namie kryžių – žino, kaip atrodo Jėzaus sostas, – primena Benedikta.

– O kaip dėl karų tarp karalysčių? – nerimsta Dominykas.

– Jėzaus karalystės priešas – gundytojas velnias. Jėzus daug kartų žmones išlaisvino iš demonų, galiausiai už visų nuodėmes numirė ir prisikėlė. Jėzus gyvena amžinai, ir jokie pikti ir klatingi karaliai nei jo, nei kitų jo draugų nenugalės, – paaiškina Benedikta.

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ, nuspalvino

Teisingi spalio kryžiažodžio atsakymai: 1. Krikštas; 2. Valdovas; 3. gerumu; 4. Jonas; 5. apaštalai; 6. Zebediejus; 7. taurė; 8. išgelbėti. O norint tapti didžiu žmogumi, reikia TARNAUTI.

Sveikiname teisingai atsakiusį Joną iš Kauno!

Visuotinės Bažnyčios pulsas

Ateina krikščionybės pavasaris

✿ Spalio 11 d. prasidėjo Tikėjimo metai. Šventasis Tėvas pakvietė įvairiais renginiais Visuotinės Bažnyčios mastu ir vietinėse bendruomenėse gerai pasikartoti tai, kas krikščionybėje svarbiausia, – patį krikščioniškojo skelbimo turinį. Tikėjimo metų pradžiai parinktos Vatikano II Susirinkimo atidarymo penkiasdešimtosios metinės reiškia, kad tikėjimo atgimimas neįsivaizduojamas be šio Susirinkimo mokymo pasikartojimo.

✿ Vienas pirmųjų ir svarbiausių Tikėjimo metų renginių – spalio 7–28 d. Romoje vykusio XIII eilinės Vyskupų Sinodo asamblėja, skirta naujojo evangelizavimo temai. Dalyvavo rekordinis skaičius vyskupų – 262 vadinamieji Sinodo Tėvai, tai yra balso teisę turintys pasaulio Vyskupų Konferencijų atstovai bei Popiežiaus paskirti centrinių bažnytinių institucijų vadovai; „broliškių delegatų“ statusu dalyvavo kelių kitų Bažnyčių ir krikščioniškųjų bendruomenių atstovai, tarp jų – Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I, Anglikonų bendrijos primas arkivyskupas Rowanas Williamsas, taip pat Maskvos patriarchato atstovas metropolitas Hilarijonas; daugiau kaip šimtas ekspertų ir stebėtojų; iš viso – daugiau kaip 400 dalyvių.

Ką reiškia Sinodo tema „Naujoji evangelizacija krikščioniškajam tikėjimui perduoti“? Pagal kokius kriterijus evangelizavimo misija skirstoma į seną ir naują? Ar senoji evangelizacija nepasisekė, kad reikia naujos? Į šiuos klausimus gana drastiškai atsakė vienas Sinodo darbams pirmininkavusių kardinolų, Niujorko arkivysku-

pas Timothy Dolanas. Pasak jo, tradiciškai viena didžiausių krikščioniškos bendruomenės problemų yra ta, kad dauguma jos narių tikybiniu, katekizminiu požiūriu yra „analfabetai“. Kitaip tariant, dauguma tradicinės krikščioniškos visuomenės narių, kurie krikštija savo vaikus, Bažnyčioje tuokiasi ir laidoja savo mirusiuosius, neišmano pagrindinių tikėjimo tiesų.

Lietuvos vyskupų į Sinodą deleguotas Vilniaus arkivyskupijos augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis pasveikino Sinodo tėvus paskutinės Europoje gimusios Lietuvos Bažnyčios, bet ne mažiau už kitas reikalingos naujosios evangelizacijos, vardu. Jis kalbėjo apie naujosios evangelizacijos centrą – Kristų, kurio patikimi liudytojai ir yra svarbiausi šiandien skelbiant Gerąją naujieną. Kaip tokio liudijimo pavyzdį Sinodo tėvams jis pristatė Jurgio Matulaičio metus Lietuvoje, tapusius puikia įžanga Tikėjimo metams ir patį Palaimintojo asmenį, jo dvasinį dienoraštį, nors rašytą penkiasdešimt metų iki Vatikano II Susirinkimo pradžios, tačiau aktualų ir šiandien. „Naująjį evangelizavimą reikia pradėti be didelio triukšmo, nuo mažų dalykų, nuo mažųjų ir apleistųjų, pasirenkant nuolankumo kelią taip, kaip moko pal. Jurgis Matulaitis“, – sakė vyskupas Poniškaitis.

✿ Nors *naujosios evangelizacijos* terminas yra palyginti naujas, pradėtas vartoti palaimintojo Jono Pauliaus II pontifikato metais, tačiau už šio termino slypinčio reiškinio pradžia reikia laikyti tą patį Vatikano II Susirinkimą. Bažnyčia nuo pat

pirmųjų Sekminių nuolat skelbia Evangeliją, tačiau Bažnyčios istorijoje matome ir ypatingo evangelinio dinamizmo proveržių, kurių naujausias buvo Vatikano II Susirinkimas. Jis nepaskelbė nieko nauja apie tikėjimo turinį, nes visas Bažnyčios *Credo* buvo aiškiai apibrėžtas jau pirmųjų amžių susirinkimuose. Vatikano II Susirinkimo dėsio centre buvo ne tikėjimo turinio formulavimas, bet jo sklaida, suprantant, kad jį reikia pateikti naujomis, kintančiam pasauliui suprantamomis formomis. Kaip sakė popiežius Benediktas XVI Tikėjimo metų atidarymo Mišių homilijoje spalio 11 d., „visus Susirinkimo darbus įkvėpė suvokimas ir troškimas, jog būtina iš naujo pasinerti į krikščioniškąjį mokymą, kad galėtume jį iš naujo įtikinamai pasiūlyti šiuolaikiniam žmogui“.

Kaip tai padaryti? Pasak popiežiaus, reikia paprasčiausiai pasikartoti Susirinkimo mokymą. Nereikia leisti į tuščias polemikas apie skirtingas Susirinkimo hermeneutikas, tariamus Susirinkimo „raidės“ ir „dvasios“ skirtumus, bet vėl paimiti į rankas pačius dokumentus ir su jais iš naujo susipažinti. Grįžimas prie Susirinkimo „raidės“, tai yra prie tekstų, padės suprasti ir autentišką jo „dvasią“.

✿ Dar vienas dalykas, kuris neretai buvo pabrėžiamas spalio mėnesį pradedant Tikėjimo metus, taip pat ir Sinodo kontekste, buvo tai, kad naujasis evangelizavimas neturėtų būti suvokiamas kaip desperatiškas bandymas ginti prarandamas pozicijas sekuliarioje visuomenėje. Tą patį pabrėžė ir popiežius Benediktas XVI. Ypatingo dėmesio susilaukė jo interviu Vatikano televizijos centro sukurtame naujame dokumentiniame filme apie tikėjimą Europoje *Bells of Europe* („Europos varpai“). Klausiamas, kaip įsivaizduoja tikėjimo Europoje ateitį, Benediktas XVI visiškai ramiai atsakė tikintis, jog ateina krikščionybės pavasaris. Šį savo įsitikinimą popiežius grindžia paprasčiausiais antropologiniais argumentais, kiekvienam žmogui būdingu egzistenciniu nerimu, skatinančiu ieškoti prasmės ir tiesos. Bažnyčia turi naujai ir suprantamai į tą kiekvieno žmogaus nerimą atsilipti. Nuo šito ir turi prasidėti naujasis evangelizavimas.

Jonas MALINAUSKAS

TIKĖJIMO VARTAI atviri

✿ Tikėjimo metų ir Marijos Rožinio mėnesio – spalio – išvakarėse malonia popiežiaus Benedikto XVI ganytojiška dovana Bažnyčiai Lietuvoje tapo naujojo vyskupo paskyrimas. Kun. dr. Kęstutis Kėvalas, daugeliui Lietuvoje pažįstamas kaip *Marijos radijo* programų direktorius ir aktualių laidų vedėjas, paskirtas titulinu Abzirio vyskupu ir Kauno arkivyskupo pagalbininku (pokalbį su vyskupu Kęstučiu skaitykite p. 8–10). Konsekraciją švęsime lapkričio 24 d. Kristaus Prisikėlimo paminklinėje šventovėje Kaune.

✿ Spalio 3–4 d. Vilniuje vykusiam LVK plenariniame posėdyje pirmumas teiktas Visuotinėje Bažnyčioje pradedamiems Tikėjimo metams. Juos Lietuvos vyskupai pakvietė išgyventi visiems sykiu, su bendruomene, ir kiekvienam asmeniškai kaip malonę, Benedikto XVI mintimi – vėl atrandant džiaugsmą tikėti ir atnaujinant užsidegimą tikėjimą perduoti. Be to, ypač raginama geriau pažinti tikėjimą iš jo šaltinių – Šventojo Rašto, *Katalikų Bažnyčios katekizmo*, Vatikano II Susirinkimo dokumentų, drąsinama viešai tikėjimą išpažinti, ypač šeimose – atrandant vietą krikščioniškam ženklui namie, laiką – kasdieniai maldai, dėmesį – religinei knygai, piligrimystei su šeima. Ir Lietuvoje bus mėginama įgyvendinti pasaulio dėmesį jau patraukusį evangelizacinį „Pagonių kiemo“ projektą rengiant pašnekesius ir diskusijas su netikinčiais arba su nepatinkuojančiais katalikais.

✿ Tikėjimo metai Lietuvoje, kartu su visu katalikiškuoju pasauliu, pradėti švęsti spalio 11-ąją vyskupijų katedrose ordinarų, kunigų drauge švenčiama iškilminga Eucharistija, nors ir paprastą savaitės dieną, gausiai dalyvaujant tikintiesiems. Tą dieną atidaryta speciali interneto svetainė www.tikejimometai.lt. O spalio 14-ąją, kai, tikėtina, dauguma katalikų atliko ne tik sekmadienio šventimo, bet ir pilietinę rinkimų pareigą, Lietuvos bažnyčiose paskelbtas vysku-

Bažnyčios Lietuvoje pulsas

pų ganytojiškasis laiškas pradedant Tikėjimo metus (žr. II-ą viršelio p.), mūsų žvilgsnius kreipiantį į *Viešpatį, vienintelį pasaulio Gelbėtoją*, taip pat ir žemiškosios tėvynės reikaluose.

✿ Vieno iškiliausių ateinančių metų renginio – Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus paminėjimo programa pristatyta Telšių vyskupijos kunigų susirinkime. Iškilmes rugpjūčio 4 d. Telšiuose tikimasi švęsti dalyvaujant popiežiaus legatui. Pasirengimo metui svarbią evangelizacinę misiją vyskupijoje padės įgyvendinti ir ALFA kursas. Beje, Katalikų evangelizacijos centras paminėjo dešimtmetį, kai ši tarptautinė evangelizacinė programa sėkmingai taikoma ir Lietuvoje.

✿ Pirmosios evangelizavimo patirtys Nepriklausomybės pradžioje 1991 m. buvo prisimintos Kaune vykusioje Atsinaujinimo dienoje, kuri drąsino evangelizacijos ryžtą ir šiandien, patiriant ne tik abejingumą, bet ir augantį priešišumą tikėjimui ir Bažnyčiai.

Į bjaurią piktojo provokaciją – krikščioniškų ženklų niekinimą viešojoje erdvėje – reaguodami Vilniaus arkivyskupijos ganytojai savo laiške priminė, jog viešumoje turi skambėti ne tik vyskupų, bet ir katalikų bendruomenės, jos žiniasklaidos balsas, palaimino doras, taikias, orias pastangas „ginti pagarbą žmogui ir tam, ką tikime“. Solidarumą čia išreiškė ir Stačiatikių Bažnyčios Lietuvoje vadovai.

Nematyto blogio proveržio Lietuvoje sukrėtus, nuo fizinių atakų prieš bažnyčias skaudžiai nukentėjusius tikinčiuosius keliose parapijose, ypač kulautuviškius ir greičiausiai ne vieną geros valios žmogų Lietuvoje paguodė ir padaršino arkivyskupas Sigitas Tamkevi-

čius, sekmadienio šv. Mišias aukodamas Kulautuvoje. Vėliau ganytojas liudijo: „Šventėme Mišias tarp apanglėjusių sudegintos bažnyčios sienų. Žmonių akys pilnos ašarų, aitrus svilėsių kvapas ir juodos kaip anglis sienos. Tai vaizdas, ką nuodėmė padaro žmogaus sielai.“

✿ „Šiandien būtų tikra nuodėmė gailauti, kad esame Dievo apleista tauta“, – sakė Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, spalio 19 d. LR Seimo konferencijoje minint nepriklausomos Lietuvos laisvės šauklio prof. Vytauto Landsbergio 80-metį.

✿ Spalio 26 d. LR ambasadoje Varšuvoje su Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro ir Krokuvos universiteto Lietuviškųjų studijų centro atstovais paminėtas „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ 40-metis.

✿ LKMA Mažoji akademija pakvietė į krikščionybės, Bažnyčios istorijos ir Biblijos studijas su profesionaliais dėstytojais. Ateitininkai ir „Naujojo Židinio-Aidų“ bendradarbiai studijų savaitgalįje Kulautuvoje svarstė valstybės gyvenimo atnaujinimo galimybes. Kursas „Ateitininkų kuopos ABC“ Kaune kvietė susipažinti su šia viena seniausių jaunimo organizacijų, galbūt tapti jos nariu ar kurti kuopą savo aplinkoje.

✿ Pirmieji pasirengimo žingsniai nuolatinio diakonato tarnystei Lietuvoje žengti rekolekciuose Šiluvoje, talkinant Škotijos Diakonų ugdymo programos vadovui diak. Tony Schmitzui ir Diakonų ugdymo kurso Meriveilo institute vadovui Bernardui Farrell-Robertsui. Ir Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkime kalbėję šie svečiai iš Jungtinės Karalystės diakonata, kuris neretai klaidingai siejamas su kunigų stygiaus problema, apibūdino kaip seną, neatskiriama, paties Jėzaus misijoje šaknis turinčią Bažnyčios tarnystę ir priminė šv. Ignatą Antiochietį, raginusį: „Gerbkite savo vyskopus kaip Dievą Tėvą, savo kunigus – kaip apaštalus, o savo diakonus – kaip gerbiate Jėzų Kristų.“

Dalė GUDŽINSKIENĖ

Jauni, gražūs ir šventi

Nesistebėkite pavadinimu, jie tikrai jauni – apie tai byloja jų gimimo metrikai. Gražūs, ir niekas tenebando man įrodyti kitaip. Šventus juos daro Viešpats, o jie stengiasi jam netrukdyti. Kas jie? Tai – naujieji Lietuvos vyskupai Linas Genadijus VODOPJANOVAS OFM ir dr. Kęstutis KĖVALAS. Šis pokalbis su jais abiem.

Vyskupo Lino mozaika

Neringa gyvena du gyvenimus. Vasarą čia šurmuliuoja jos nuostabi gamta besigrožintys poilsiautojai, o žiemą pusiasalį užkloja tyła ir sniegas. Tą tylą dažnai suplėšo užaujančios vėtros, dvipusė bangų mūša. Iš vakarų pakrantę daužo Baltijos bangos, iš rytų murma, kol neužšla, Kuršių marios. Tada pusiasalis esti beveik atkirstas nuo pasaulio. Viskas čia sulėtėja, sustingsta. Lieka tik toli gražu ne pati turtingiausia biblioteka, radijas, televizija. Iki Nepriklausomybės ir toji terodė Vilniaus ir Maskvos programos, viso labo dvi. Štai tokioje aplinkoje augo šiltų, gerų rudų akių berniukas Genadijus. Aštuonmetį jį pakrikštijo. Vėliau gavo Pirmąją Komuniją ir Sutvirtinimo sakramentą.

O paskui į Neringą atvažiavo pranciškonai. Naujai atgimusioje Lietuvoje Bažnyčia tapo patraukli net ir daugeliui drungnų žmonių. Gražus rudakis vaikinukas Genadijus patarnaudavo šv. Mišioms ir, užuot lakstęs paskui mergaites, galvojo gyvenimą Dievui pašvęsti. Pašaukimas jame noko lėtai, ramiai, tolygiai. Prieš abitūros egzaminus jis buvo įvilktas į abitą, gavo brolio Lino vardą ir prasidėjo gyvenimas Mažesniųjų brolių ordine. Noviciatas Amerikoje, studijos Italijoje, Kryžių kalno, Kretingos vienuolynai. Viskas ramiai, dėsningai, tyliai ir kukliai, kaip dera pranciškonui.

Ir štai turime jauniausią pasaulyje vyskupą. Jo Ekscelencijai Telšių vyskupui augziliarui Linui Genadijui Vodopjanovui OFM vos 39-eri, tačiau jis labiau panašus į dvidešimtpenkiametį. Aukštas, lieknas, tamsiaplaukis, rudakis, besišypsantis ir vis skubantis. Tokį jį mačiau Telšių kurijoje. Kalbėjomės neilgai ir mane maloniai stebino vyskupo pasitikėjimas žmonėmis.

Koks pats pirmas Jūsų prisiminimas iš ankstyvos vaikystės?

Pati Nida. Ruduo, žiema, apledėjusios marios, raudonas dangus ir... žvejyba ant ledo. Mes gyvenome labai

arti marių, taigi 10 minučių ir jau sėdi ant ledo. Tai patys pirmieji ir gražiausieji mano prisiminimai. Nepaprasta gamta ir žvejyba ant ledo.

Papasakokite apie savo Mamą.

Mamai šiemet sukako 70 metų, gyvena Kretingoje. Jos vardas Falmyra (ne Palmyra! – *V.I.*). Iki vienuolystės su ja leisdavau labai daug laiko. Keliavome, uogavome, grybavome, visa kasdienybė buvo drauge. Ji skiepijo man meilę, gerumą. Pridursiu, kad esu vienturtis, brolių nei seserų neturiu.

Kokie mokslai mokykloje labiausiai patiko? Kas arčiausia prie širdies buvo studijų metais?

Mokykloje labiausiai patiko biologija. Na, dar istorija ir geografija. Studijuojant artimiausi dalykai man buvo tie, kurie susiję su liturgija – be jos negali apsieiti nė vienas kunigas.

O sportiniai pomėgiai?

Jų mažai. Kai studijavau Italijoje, teko vaikščioti po kalnus. Italijos gamtos grožis neapsakomas, ypač kalnai. Prie to man teko laimėti prisiliesti ir šituo džiaugiuosi iki šiolei. Šiaip jau nesu sporto *fanas*.

Jūsų mylimiausios knygos, įsiminusios visam gyvenimui?

Skaitymas man nebuvo ir nėra labai mielas. Visada pavydėjau tiems, kurie *ryte ryja* knygas. Man telieka pa juokauti, kad mėgstu plonas knygas su paveikslėliais.

Filmai, dailininkai?

Ypatingą įspūdį padarė Rembrandto „Sūnaus palaidūno sugrįžimas“. Antrasis man ypač patinkantis paveikslas – Caravaggio „Šv. Mato pašaukimas“. Iš filmų įsiminė miuziklas „Muzikos garsai“ su garsiąja daina apie edelveisą.

Jums paauglystėje imponavusios istorinės ir amžininkų asmenybės, turėjusios įtakos paties formavimuisi?

Augau krašte, kuris labai gražus, bet tada buvo visiškai izoliuotas. Nebuvo sąlygų daug ką sužinoti. Nugirsdavome ką nors per lietuvių kalbos ir literatūros pamokas. Bet jokia asmenybė išskirtinai atmintyje neįstrigo.

Kaip pajutote pašaukimą: ar tai buvo žaibas iš giedro dangaus, ar ilgas, nuoseklus brendimo kunigystei ir vienuolystei procesas?

Man nenutiko kaip šv. Pauliui nukritus nuo arklio. Tai buvo iš mažų akmenėlių besidėstanti mozaika. Jei paimi vieną atskirą akmenėlį, jis tarsi ir nieko nesako, bet atsidūręs bendrame paveiksle įgauna prasmę. Gyvenime sutikau daug žmonių, kurie nebuvo garsios asmenybės, bet davė man žmogiškąją formaciją, išmokė atsakomybės, žodžio tesėjimo ir t. t. Daugybė nedidelių ženklų vedė mane pašaukimo link. Niekas man nesakė: „Tu būk kunigas.“ Tuo keliuėjau pats, tarsi savaime.

Kodėl pranciškonas? Ne marijonas, jėzuitas ar kt.?

Pirmieji Neringoje atsirado labai aktyvūs pranciškonai. Jų bendravimo būdas buvo išskirtinis, visiškai kitoks nei diecezinių kunigų. Jie ir patraukė.

Kaip priimate vienuolystę, kunigystę ir vyskupystę: tai Jums sunkios, atsakingos pareigos ar natūrali Dievo atsiųsta būseną?

Visa tai eina sykiu, atskirti neįmanoma. Į vienuoliją atėjau kaip į šeimą, kur aplinka labai šeimyniška. Gyvenimas tokioje aplinkoje ugdo, brandina. Bet, išbuvęs kadenciją vienur, esi siunčiamas kitur. Taigi, esi tarsi pasiuntinybėje.

Kas toje tarnystėje sunkiausia ir kas teikia didžiausią džiaugsmą?

Pirmoji tarnystė buvo Kryžių kalne. Paskui vietos keitėsi. Vietų keitimas žmogui yra nelengvas dalykas. Bet naujoje vietoje klausiu Dievo: „Ką Tu nori, kad aš čia daryčiau?“ Ir darai. Didžiausią džiaugsmą teikia parapinis gyvenimas, darbas parapijoje. Aišku, čia irgi yra sunkumų, savų niuansų... tačiau šeimų, jaunimo sielovada man teikia didelį džiaugsmą. Ateina abejingi žmonės, įneša įtampas, bet paskui viskas keičiasi. Sulauki atliepo, pamatai, kad nekalbi į tuštumą.

Jūsų artimiausi planai ir tikslai?

Vyskupijos vadovas yra ordinaras. Jis duoda toną. Augziliaras tėra pagalbininkas.

Yra tokia nuomonė, kad šv. Pranciškus laimindavo ne tik žmones, bet ir jų gyvūnus. Kai kurie skaitytojai prašė paklausti, kodėl to nedaroma Lietuvoje? Juk meilė augalams, gyvūnijai, visai gamtai ugdo žmogaus gerumą, atjautą, o svarbiausia – pagarbą gyvybei.

Čia truputį perlenkta. Taip, šv. Pranciškus sakė pamokslus kregždėms, šv. Antanas žuvims. Bet gyvūnų laiminimas bažnyčioje – jau žmonių pramanas. Šv. Pranciškus „Saulės giesmėje“ sako: „Visa kūrinija tegarbina Tave, Viešpatie!“ Visa, ką sukūrė Aukščiausiasis, yra vertinga. Bet gyvulėlio negalima prilyginti žmogui.

Kai kadaise atvažiudavau pas a. a. vyskupą Vaičių, po kurią išdidžiai vaikštinėjo laisvas ir nepriklausomas juodas, riebų katinas. Ar neturėsite jokio gyvo padarėlio? Juk taip jauku!

Ne.

Ar savo ateitį įsivaizduojate bet kurioje vyskupijoje, ar Jums artimiausia Žemaitija?

Vienas Dievas žino, kur jis mane pasiųs. Bet šiandien esu Žemaitijoje, mane atsiuntė čia. Todėl ir esu pasiryžęs padaryti ką nors gero čia.

Dėkoju už sugaištą laiką pokalbiui. Linkiu Jums labai rūpestingo, budraus angelo sargo ir darbštaus bei drąsaus Jūsų patrono globos.

Vyskupas Kęstutis iš Šančių

Sveikinu įžengus į naują tarnystės ir gyvenimo etapą! Kadangi tai didelis įvykis ne tik Jums asmeniškai, bet ir mums, tad pradėkime ab ovo, t. y. nuo pradžių. Gimėte Šančiuose. Papasakokite, kokius juos prisimenate iš savo vaikystės.

Ačiū! Jaučiuosi palaimintas, kad gimiau viename gražiausių Kauno rajonų. Namai yra prie Nemuno, tad drąsiai galiu sakyti pagal poeto Antano Venclovos žodžius: „Mano tėviškė – mėlyno Nemuno vingis.“ Tas vingis ir yra ties mūsų namais. Priešais – Napoleono kalnas. Metų laikų kaitas matydavome pačiomis gražiausiomis spalvomis. Mano vaikystė prabėgo beveik idiliškame pasaulyje. Gamta, mokykla, bendrystė su draugais, šeima, augant su seserimis, – viskas buvo Dievo palaimos ženklai, nes esu iš tos aplinkos, vėliau man davusios impulsą tarnauti žmonėms, iš kurių patirdavau taip daug gero.

Pirmoji tikėjimo patirtis, prisilietimas prie Bažnyčios?

Ryškiausia patirtis buvo ruošimosi Pirmajai Komunijai pamokos, vykusios slapta, esant uždarytomis langinėms ir užtrauktoms portjeroms. Tai buvo pirmas susitikimas su Bažnyčia, malda. Antrasis gyvas įspūdis – Šančių parapijoje vykusios Švenčiausiosios Jėzaus Širdies procesijos aplink bažnyčią birželio mėnesį. Ir, žinoma, gegužinės pamaldos.

Papasakokite apie kelią į kunigystę.

Tai buvo gana staigus apsisprendimas. Praktiškai per metus laiko apsisprendžiau. Paauglystėje negalvojau apie kunigystę. 1992 m. vasarą klausiausi vysk. Antano Vaičiaus per televiziją. Jis kvietė stoti į kunigų seminariją. Tą dieną viskas apsisvertė: prasidėjo kitoks mąstymas, mane tarsi pagavo nuo kalno besiritanti sniego gniūžtė.

Kur mokėtės?

Po vidurinės ir vaikų muzikos mokyklos įstojau į KTU Radioelektronikos fakultetą. Ten mokiausi dvejus metus. Paskui seminariją. Ketvirtame kurse mane pasiuntė į Baltimorės (JAV) Šv. Marijos seminariją-universitetą. Praėjus ketveriems metams turėjau bakalauro, magistro, licenciat

laipsnius. Jau būdamas kunigu ir dėstytoju, įstojau į doktorantūrą VDU ir apsigyniau disertaciją apie laisvosios rinkos tikslus ir šaltinius. Man daug padėjo profesorius iš JAV Samuelis Greggas.

Labiausiai Jus dominusios disciplinos seminarijoje, studijų metu?

Pirmiausia mane domino dėstytojai. Jei jie imponavo, tai ir disciplinos tapdavo įdomios. Supratau, kad pagausa ne disciplina, o ją dėstančio žmogaus asmenybė. Mano karta buvo palaiminta, nes girdėjo tokius profesorius, kaip kunigai Jonas Juraitis, Antanas Rubšys, Antanas Paškus, Kęstutis Trimakas. Universitete man įspūdį darė istorikas Linas Bulota. Šie žmonės mokėjo sudominti kosmologija, gamtos filosofija, istorija, Biblijos raštija. Jų dėka paskaitos tapo nepaprastai įdomios.

Koks kunigo tipas Jums artimesnis: Arso klebonas ar, tar-kim, Ignacas Lojola?

Mane intriguoja jų abiejų derinys. Aišku, Ignacas Lojola labai artimas, nes pats kažkada svajojau apie jėzuitus. Galvoju, kad jėzuitų kelias savyje suderina tai, kas modernu, su tuo, kas amžių patikrinta. Jų pastangos ieškoti modernios kalbos išreiškiant amžinas tiesas daro didelį įspūdį. Man imponuoja tiek šventasis Arso klebonas, tiek šv. Ignacas.

Kaip save apibūdintumėte?

Kai atlikau psichologinius testus, pasirodė, kad esu taikdarys. Man intriga ir iššūkis suderinti tai, kas tarpusavyje prieštarauja, ieškoti sutarimo.

Kokios žmogaus pasauliečio savybės jus žavi?

Žmonių atvirumas, pasitikėjimas ir viltis. Visada gali jausti, turi žmogus viltį ar ne. Liudykite apie jumyse gyvenančią viltį, – sako apaštalas Petras. Jei žmogus turi viltį, jis įgauna kitą kokybę, ir tai mane žavi.

Vyskupas gali daug ar mažai? Nuo ko tai priklauso? Valančius vieną po kito vartė kalnus, o daugybės vyskupų jau po šimto metų net vardų neprisimenama.

Vyskupas, kaip ir kiti žmonės, vertinamas pagal savo darbo vaisius. Valančiui pasisekė, pavyko dėl jo asmenybės unikalumo. Kiekvienas vyskupo darbas turi amžinybės dimensiją. Mums sunku spręsti, ar prieš Valančių buvę vyskupai neparuošė jam kelio.

Ką šiuo metu manote esant prioritetiniams darbais Kau-no arkivyskupijoje?

Manyčiau, kad evangelizacija ir katechezė.

Grįžkime prie Šančių. Ką veikti labiausiai mėgote vaikystėje?

Važinėti dviračiu po Šančius, leisti aitvarus, plukdyti laivėlius Nemune. Buvo ir ekstremalių žaidimų, pvz., šokinėti per plaukiančias ledo lytis.

Pats pirmasis Jūsų prisiminimas iš ankstyvos vaikystės?

Esu vaikų darželyje, guliu lovytėje, ant langų nėra užuolaidų. Aš žiūriu į tamsų dangų ir matau mėnulį.

Grojate akordeonu. Kodėl rinkotės būtent jį, o ne populiarią fortepijoną, kokią fleitą ar smuiką?

Būdamas aštuonerių, pamačiau vestuvėse grojantį pusbrolių. Tada akordeonas mane ir užbūrė.

Besimokant vidurinėje mokykloje – patrauklios ir nemėgstamos disciplinos?

Man labai patiko fizika – ji visada buvo įdomi. Ir lietuvių kalba, nes patiko mokytoja!

Jūsų mėgstami autoriai ir knyga, filmas, paveikslas, scenos veikalas, muzikos kūrinys?

Vaikystėje įspūdį darė Hectoro Malot „Be šeimos“ ir Alexandre'o Dumas „Grafas Montekristas“. Dabar Henriko Radausko poezija. Tapyboje mane žavi Salvadoro Dalí „Paskutinė vakarienė“. Iš spektaklių – „Šaunuolis iš Vakarų pakrantės“ ir „Judas Iskarijotas“, abu Kauno dramos teatre. Žiūrėjau po kelis kartus. Gėriusi Antonio Vivaldi muzika.

Dabar būtinai apie Mamą. Kuo ji vardu ir kokia ji?

Mano Mama, Irena, yra didelė Dievo dovana. Ji augino mus kantriai, tolerantiškai, išmintingai. Stengiuosi kopijuoti savo Mamą. Jos taikumas, ramybė, santykis su kitais žmonėmis, humoro jausmas yra savybės, kurių, vilios, bent dalį perdavė man.

O tėtis, broliai, seserys?

Tėtis dirbo elektrotechnikos srityje. Viena sesuo yra tekstilės dizainerė, antroji – tarptautinių santykių specialistė.

Ištikus identiška bėda, ką gelbėtumėt pirmą: dešimtmetį vaiką ar aštuoniasdešimt penkerių senuką? Turiu galvoje ne iš mirties nagų.

Spontaniškai gelbėčiau greičiausiai vaiką, nes suponučiau, kad senukas turi gyvenimo patirtį, todėl jis sprendimą ras greičiau nei vaikas.

Kuri malda Jums mielesnė, labiau pakylėja: ilga vienu-moje ar vieša bendruomenėje su kitais?

Jos labai skirtingos, todėl negaliu pasakyti, kuri. Tai-gi, atsakymas – abi.

Klausimas, kurio neišvengia nė vienas vyskupas: ar turite kokį gyvūną? Jei ne, ar norėtumėte turėti?

Neturiu. Visada svajojau apie akvariumą ir žuvytes. Žuvis – tai, ko norėčiau.

Labai nuoširdžiai dėkoju už pokalbį. (Pagalvojau sau: kaip menkai aš pažįstu tuos Šančius, kuriuose užauga šitokie puikūs kunigai, vėliau tampantys vyskupais...)

Apniukusių spalio dieną vyskupą Kęstutį abiem besišypsant „Artumos“ redakcijoje, o vyskupą Liną OFM skaisčiai šviečiant saulutei Telšių kurijoje kalbino toji pati Vanda IBLANSKA

Kur gyvena Dievas?

Šventasis Raštas šeimoms

Broliai, jei aš imčiau ir atečiau pas jus kalbėdamas kalbomis, kokia jums būtų nauda, jeigu jums neskelbčiau apreiškimo, mokslo, pranašystės ar pamokymo? Taip pat jei negyvi instrumentai, skleidžiantys garsus, pavyzdžiui, fleita ar kanklės, neskambėtų skirtingai, iš ko pažintume, kuo griežiama ar skambinama? Ir jeigu trimas duotų neaiškų garsą, kas rengtųsi į mūsų? Tas pat ir su mumis. Jei, kalbėdami kalbomis, netarsite aiškių žodžių, kaipgi bus galima suprasti, ką sakote? Jūs kalbėsite vėjams! Kas žino, kiek esama įvairių kalbų pasaulyje, tačiau nėra bereikšmės kalbos. Tad jei aš nesuvoksiu kalbos reikšmės, būsiu kalbėtojai svetimšalis, ir kalbėtojas man bus svetimšalis. Taigi ir jūs, uoliai ieškantys Dvasios dovanų, siekite jų gausos Bažnyčiai ugdyti (1 Kor 14, 6–12).

Dieviškojo atpirkimo istorijoje Bažnyčios ir kiekvieno krikščionio užduotį išsako *Tėve mūsų* maldos žodžiai: „Teateinie Tavo karalystė.“ Tai reiškia siekimą, kad Dievas būtų, gyventų, veiktų tarp mūsų regimu ir žmogiškosios meilės, dorybių, Apreiškimo tiesų kuriamu visuomenės, šeimos, asmens gyvenimu.

Šių laikų šventumą įvardyčiau kaip kasdienį gyvenimą su Juo, per Jį ir Jame. Šventieji, kankiniai, liudytojai ir išpažinėjai – įvairiausių tautų, situacijų, profesijų, socialinių sąlygų – savo gyvenimu įrodo Dievo buvimą tarp mūsų.

„Visa Bažnyčios istorija yra paženklinta šių žmonių, savo tikėjimu, savo meile, savo gyvenimu buvusių švyturiais daugeliui kartų, tebesančių ir mums“, – kalbėjo Benediktas XVI Capranicos kolegijos bendruomenei, pradėdamas bendrąją audienciją ir skirdamas ją apmąstymui to, kas yra šventumas ir šventasis. „Noriu pridurti“, – sakė popiežius, – „kad man „kelio ženklai“ yra ne tik kai kurie didūs šventieji, kuriuos myliu ir gerai pažįstu, bet ir tie paprasti šventieji, tie geri žmonės, kuriuos matau savo gyvenime ir kurie niekada nebus kanonizuoti. Jie yra, taip sakant, normalūs žmonės, be regimo heroizmo, bet jų kiekvienos dienos gerume matau tikėjimo tiesą. Šis gerumas, subrandintas Bažnyčios tikėjimo, man yra pati didžiausia krikščionybės apologija ir tiesos ženklas.“

Apaštalas Paulius kalba apie didįjį Dievo planą, kurio centre yra Kristus. Apaštalas kalba ir apie mus, tvirtindamas, jog Dievas mus išsirinko Kristuje prieš pasaulio sukūrimą, kad būtume šventi jo akivaizdoje (plg. Ef 1, 4).

Begalinio Dievo slėpinys pasirodė Kūnu tapusio Žodžio pilnatvėje. Kristuje gyvasis Dievas tapo artimas, matomas, girdimas, liečiamas, kad kiekvienas iš jo galėtų gauti malonės ir tiesos pilnatvę. Tik kiekvieno asmens tobulėjimas ir pilnatvė iki panašumo į Kristų ir gyvenimo Kristumi leidžia prasmingai priimti ir puoselėti visas žmogiškasias savybes, galias, talentus, galimybes. Kaip kiekviename lai-

kotapyje, taip ir šiandien šventumas ir pilnatvė yra ne išskirtinių, nepaprastų dalykų darymas, bet susivienijimas su Kristumi, jo slėpinių išgyvenimas, persiėmimas jo mintimis, elgesiu ir nuostatomis. Šventumo matas yra Kristaus dydis mumyse, kai Šventosios Dvasios galia savo gyvenimą deriname su jo gyvenimu.

Palaimintajam Jurgiui Matulaičiui šventumo esmė yra Dievo meilė, nes „Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve, ir Dievas pasilieka jame“ (1 Jn 4, 16). Nors palaimintojo darbų sąrašas kaip reta ilgas, jis laikėsi apaštalo Pauliaus nusiteikimo Dievo meilės atžvilgiu ir ją liudijo savo gyvenimu, iškeldamas virš visų darbų ir darbelių, nes tik dėl jos darbai ir žygdarbiai nevirsta vien triukšmingu skambesiu (plg. 1 Kor 13). Vatikano II Susirinkimas patikslina: krikščioniškas gyvenimas yra ne kas kita, kaip visiškas meilės išsiskleidimas.

Per šventuosius ypač nušvinta meilė, „kuri yra tobulumo raištis“ (Kol 3, 14). Mūsų, jau XXI amžiuje gyvenančių Dievo vaikų, krikščioniškojo pašaukimo užduotis – visą gyvenimą nenuilstant mokytis meilės. Privalu sukurti *krikščioniškos meilės kalbą* ir jos išmokyti savo meto vaikus. Tai Bažnyčia išreiškia naujosios evangelizacijos uždaviniu. Didžiulėje pasaulio kultūrinėje įvairovėje, politinėse įtampose, Europos nukrikščionėjimo akivaizdoje ir nuo Europos nutolusiose bei krikščionybę atrandančiose tautose kiekvienas krikščionis – kalbantis, veikiantis, gyvenantis Kristumi – yra švyturys, rodantis, kur tarp mūsų gyvena Dievas.

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

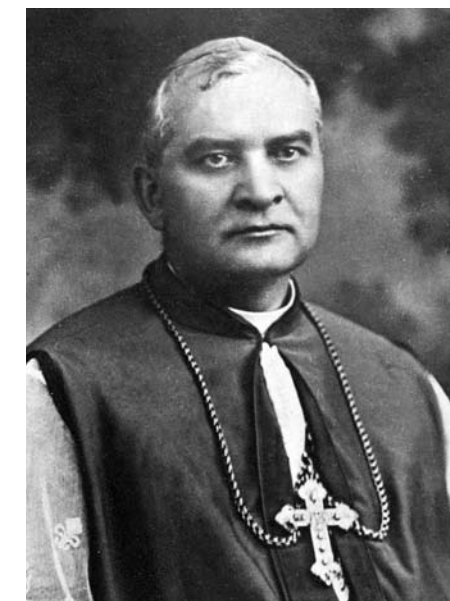
pačioje Dievo meilės ir gailės-tingumo širdyje: *Gerai žinau, kad sunku nors kiek aukštyn palypėti tobulybės keliu; kai bematant, žiūri, žmogus jau ir vėl žemyn nukritęs. Bet esu pasiryžęs varu ir drąsa igriebti tą dangaus karaliją, kad ir tūkstančius kartų žemyn tektų nukristi ir nupulti, bet vis lipsiu aukštyn, o tikiuosi, kad Dievas padės ir įgy-siu tą dangaus karaliją (iš laiško kun. Totoraičiui, 1909 10 15).*

Šis palaimintojo prisipažinimas turėtų paguosti ir padrąsinti kiekvieną, kada nors pagalvojusį, – šventumas ne man, nesugebu. Ir jis nesijautė sugebąs. Tiesiog žinojo, kad Dievas veda, kelia, neša. Žinojo, jog kaip tik menkume ir trapume užvis geriau apsireiškia Dievo meilės didybė: *Ypač vieną kartą Viešpats Dievas nuostabių būdu man parodė didelį mano dvasios skurdą ir menkumą, o kartu pripildė kažkokios įstabios ramybės ir laimės, kad negaliu atsistebėti, kaip tai gali viena su kitu derėti* (iš laiško Honoratui Koźmińskiui, 1904 12 15).

Vis dėto svarbiausia (beje, kaip ir šv. Teresei Avilietei, šv. Kryžiaus Jonui) – toji „presbiterija“, tas neišsakomas, nuostabus slėpynys – Viešpats kiekviename žmoguje trokšta pasistatyti ir pasistato *tabernakulį* (palapinę): *Tikėjimo šviesoje siela regi Dievą savo gelmėje, nes tikrai mes esame Dievo šventovės. Dievas mumyse gyvena, Kristus mumyse gyvena, Dievo Dvasia mumyse gyvena.* <...>

Mokykimės dažnai įžengti į tą mistinę Dievo šventovę, kuri – tai mes patys, mokykimės ten gyventi susivieniję su Mieliausiojo Jėzaus Švenčiausiąja Širdimi, o Jis su meile pridengs mūsų ribotumą, ir dar šiame gyvenime patirsime, koks mielas, saldus yra mūsų Viešpats Jo ieškančiai sielai („Apie vidinį gyvenimą“).

Akivaizdu, jog tai ne vien teologo zinios, bet ir asmeninė patirtis. Tai aiškus žinojimas, kad visa ir visokia malda – nuo sąmoningo atidumo lūpų maldoje iki mistinių patirčių – turi tą pačią esmę, kaip ir mūsų galutinis tikslas, vienintelė

Viskas tikra, žmogiška, praktiška,
„abiem kojom ant žemės“. Ir drauge –

12

Koks Tu, Viešpatie, dosnus. Kaip gausiai dalini savo malones mums, nevertiems sutvėrimams. Dieve mano, Dieve. Kaip saldu Tau tarnauti. Kas bus Tavo danguje, jei čia, ant žemės, tokiomis saldybėmis žmogaus sielą pripildai, kuomet šventais šiurpuliais per kūną pereini, tarsi į trečią dangų pagavęs nuneši. Širdis tirpsta, alpsta, lūpos žado nebetenka, akyse tamsu darosi, rankos kojos tarsi stingsta, visą kūną stebėtinai kažin kokių šventų šiurpulių vilnys apima, o siela, siela Tavyje skendi. Kad ne Tavo galybė, regis, numirtum žmogus iš tos meilės, tų saldybių (Pal. Jurgis Matulaitis, Užrašai, 1913 04 05).

Kristinos Šmaltšytės nuotrauka

tikra žmogaus pilnatvė – būti su Dievu. Tad meldžiantis, ypatingai Dievo malonei palietus, kartais tartum „ragaujama“ amžinybė:

Ypatingai ačiū Tau, Viešpatie, už tą nepaprastą malonę, kurią man suteikė vieną kartą per šv. Mišias <...>. Šventi, stebėtini šiurpuliai visą mane perbėgo ir perėmė; akis – tarsi aptemdė; kūnas lyg pastiro, tarsi valdžios nebetekęs, o dūšių neapsakomas malonumas apėmė; nieku būdu neišreiškiamas saldybė tarsi po visą mane pasiliejo. Viešpatie! Koks Tu esi saldus! Kas gal apsakyti! Jei nevertą nusidėjėlį taip guosti ir aplankyti teikiesi, kas turėjo būti su tikrais Tavo tarnais, su šventaisiais (Užrašai, 1914 02 23).

Ir vėl tikriausiai ne vienam norisi sakyti: man sunku tai suprasti, tai skirta išrinktiesiems, ypatingiesiems, kurie vien maldai ir kontempliacijai atsideda. Betgi ne. Tėvas Jurgis tikrai su tuo nesutiktų.

Atsidūsėjimai... O gal tiksliau – malda, panaši į iššautą strėlę. Trumputis širdies skrydis tiesiai į Dievo Širdį. Tai tik vienas pal. Jurgio atsakymas į klausimą, kaip derinti intensyvią darbą su nuolatine malda. Tiesa, ši dvasinio gyvenimo dėsni ne jis atrado: pats prisipažįsta jo iš kitų išmokęs. Ir vis dėlto iš *Užrašų* puslapių prabyla jo paties patirtis, širdimi ir gyvenimu išnešiotą, todėl tokia nuostabiai paprasta ir žavinti:

Apskritai kalbant, reikia nuolat melstis nesiliaujant. Bet tai galima daryti visur ir visada, ne tik kada klūpodami meldžiamės arba kada esame koplytėlė. Reikia pratintis prie tokios nuolatinės maldos dvasioje, ar tai kur einant, ar tai kokį darbą dirbant, <...> ar tai šiaip turint kokią liuosnę valandėlę laiko, ypač einant nuo vieno darbo prie kito, <...> žodžiu, visur ir visada. Tie trumpi prie Dievo atsidūsėjimai, tie akimirksniai, dvasios pakilimai dangun, tie Dievo ir artimo meilės jausmai, tas pažvelgimas į viską tikėjimo akimis visai nereikalauja, kad tam tyčia pašvęstume laiką, nei darbo nė kiek nekliudo, o tik dar gaivina. Reikia pratintis prie tokios nuolatinės maldos. <...> Kai žmogus, kurį laiką pasidarbavęs, įpranti į tokią maldą, tai nė neįjunti, kaip pati dvasia nuolat prie Dievo kyla, tarsi veržte veržiasi dangun (Užrašai, 1910 11 24).

Tad gal padėti nedrąsą į šalį? Gal vis dėlto išdrįsti priimti palaimintojo padrąšinimą ir žengti į „presbiteriją“? Gal prasidedant Tikėjimo metams patikliai paprašyti Tėvo, kad paimtų kaip kūdikį ant rankų ir neštų per *Tikėjimo slenkstį*, kurio taip nedrąsu, taip sunku, regis, net neįmanoma perlipti?

Duok man, Viešpatie, kad <...> išmokčiau begyvendamas ir bedirbdamas nuolat melstis, nuolat Tavo akivaizdoje stovėti, nuolat su Tavo šventa valia vienyti, nuolat Tavo mieliausią Sūnų, o mūsų Išganytoją Jėzų Kristų, kuris kasdien man per šv. Mišias atsiduoda, širdy jausti, su Juo tenai savo širdies ir dvasios viduje, kaip kokioje koplytėlėje, būti ir gyventi, ir džiaugtis, ir dirbti, ir kentėti (Užrašai, 1911 01 23).

Palaimingųjų sąrašėliai

Antanas SAULAITIS SJ

Prieš 360 m. Kauno jėzuitų kolegijoje mirė teologas ir mistikas t. Mikalojus Lenčickis (lot. Nicolaus Lancicius). Buvusio rektoriaus Lvove, Krokuvoje, profesoriaus Vilniaus universitete, plačiai žinomo rašytojo ir vienuolijos vadovo senas portretas kabo jėzuitų namuose Vilniuje. Jau jam gyvam esant žmonės suvokė savo tarpe turintys šventąjį. Palaidotas Kauno jėzuitų bažnyčios kriptoje; žmonės be perstojo meldamiesi lankė kapą. Caro kariuomenės dalinys 1655 m. palaikus sudegino, pelenus į Nemuną išbarstė, kad žmonės nelankytų. Lenčickio šventumo bylą norėta pradėti, tačiau didelė kliūtis – nėra kūno. Kas norėtų Barborą Žagarietę kelti altoriaus garbėn, turėtų tą pačią bėdą – sovietmečiu jos kūnas kažkur (piktadarių) nudėtas. Nepalikusiems palaikų kas nors pritaikytų šventųjų aprašymo žinovo legendiniams krikščionims taikomą pastabą: „Labai plačiai išgarsėjęs, labai daug stebuklų padaręs, neaišku, ar iš viso toks gyvenęs.“

Mūsų Mišių skaitinių knygų gale būna visuotinės maldos prašymų pavyzdžiai. Vienas jų – kad *lietuvių tauta sulauktų daugiau šventųjų, kad būtų iškelti į altoriaus garbę*. Manytina, kad tikrai šventų žmonių jokioje tautoje netrūksta, tik reikia surinkti nemažų lėšų bylai užvesti, palaikyti, tūkstančius dokumentų surinkti ir išversti, klibinti Vatikano duris arba... išrinkti lietuvių popiežių. Jeigu jau būtume tokie uolūs savų šventųjų gerbėjai, tai lietuvių, pvz., 1863 m. sukilėlių arba apskritai caro meto vyrų bei moterų vienuolių narių, rastume pal. Jono Pauliaus II paskelbtuose sąrašuose. Pripažinimo laukia visa eilė sovietmečio šventųjų, kaip ir ne kankinė, kazimieriečių steigėja Motina Marija Kaupaitė, mirusi prieš 72 m. Gali tekti ilgai laukti. Juk, pavyzdžiui, žinoma ir gerbiama Hildegarda Bingenietė oficialiai šventąja patvirtinta praėjus 800 m. po mirties. O norėtųsi apsidairyti dar šiais laikais, atpažinti pavyzdžius, savo gyvenimu, mokslu ir ypač tarnystėje ryškius Kristaus sekėjus, nuostabios įžvalgos ir suvokties moteris.

Ruošdamasis kasdienėms Mišioms, pasižiūriu į tokius mišiolėlius kaip *Magnificat*, aprašančius tik paskelbtus šventuosius bei palaimintuosius. Per dešimtmečius leidybos daug aptartųjų, tenka remtis neišsemiamu pirmųjų amžių ar ankstyvųjų viduramžių šventaisiais,

pripažintais dar prieš kanonizacijos bylų oficialią tvarką. Suprantamesne kalba rašomas panašus leidinys *Give us this day* („Duok mums šiandien“) su visiškai šiuolaikinių asmenų apžvalgėmis, pavadinomomis „Palaimingieji“. Štai lapkritį kanonizuotųjų sąrašą pajavairina kard. Josephas Bernardinas, C. S. Lewisas, Dorothy Day, mažoji Jėzaus sesuo Magdalena, Krištolinės nakties (*Kristallnacht*) kankiniai, Henri Lacordaire'as.

Būtų labai miela „Artumoje“ skaityti apie gerbiamus bei gerbtinus tautiečius ar su Lietuva susijusius krikščioniškos dvasios bei gyvensenos vyrus, moteris, jaunos žmones, kaip kitoje spaudoje skaitome apie žymius partizanus, tremtinius, sukilėlius, visuomenininkus, auklėtojus, meno, muzikos, mokslo kūrėjus. Jeigu paklausinėtume, tikrai sąrašė būtų dažnai minimi daug įtakos turintys mons. Kazimieras Vasiliauskas, t. Stanislovas OFM Cap. (Algirdas Mykolas Dobrovolskis). Vyresnio amžiaus kunigai bei parapijiečiai atsimintų kun. Jono Laučiūno SJ plačiai skleisčius pamokslus, jų gerai pagrįstą, tiesų ir švelnų pobūdį.

Čia pasitaikė trys dvasininkai, o dauguma tokių žmonių yra tikintieji pasauliečiai. Įrašyčiau savo senelę Antaniną, mažame kaime sovietmečiu vedusią gegužines pamaldas, dar su jaunimu, nykstančiuose sankryžos pakraščio ka-

peliuose. Ko gero, kiekviena šeima turi žmonių – gyvų ir mirusių, savo gyvenime labiau negu aplinkiniai įkūnijusių arba mums nemirštamą įspūdį bei pavyzdį davusių, visokio amžiaus, ilgai pažintų ar atsitiktinai sutiktų, iš skaitymo ar pasakojimų žinomų. Akyse nuolat jaunas mūsų jėzuitas, vos prieš šventimus, sunkios ligos ir sudėtingo gydymo mėnesius ištikimai įsikibęs į Viešpatį, taip sąmoningai sutapęs su Eucharistijos šventimu, taip maloniai buvęs su kiekvienu, net tamsiausią valandą – šviesiom akim. Viena lankytoja labai jautriai apibūdino: „Jo akys tokios mėlynos kaip šv. Kazimiero.“

Vis atsimenu, kaip apaštalas Paulius rašė apie artimo meilę: „Meilė kantri, meilė maloninga...“ (1 Kor 13, 4). Jei šiandien misionierius ar teologas paspaudinėtu *google* langelyje žodį „meilė“, galėtų puslapius prirašyti ar ištisas valandas skaityti. Anais laikais tinklapių nebuvo, tad Paulius apsidairė savo pažįstamos ir mylimos krikščioniškos bendruomenės, sudėdamas paskirų žmonių bruožus ar tarnystės savybes į vientisą giesmę. Turbūt Paulius sau mąstė: Jonaitienė tokia kantri, Petraitis toks maloningas, Kazlauskas viskuo viliasi, Petrauskienė už skriaudą atlygino geruoju, Morkūnas vis žiūri kito labo labiau negu savo naudos, Žukienė be jokio pavydo dėkingai su kitais dalijasi, Kairys galėtų, tačiau neišpuiksta, Jurgaitytė taip moka džiaugtis, Keturakių paaugliai niekad nesieltgia netinkamai...

Kaip būtų puiku palaimintųjų, palaimingųjų žmonių sąrašėlį sau ir kitiems sudaryti, jų pavyzdžiu, įkvėpimu savo žingsniams drąsos semtis.

Karl Rahner. DIEVO POTYRIS ŠIANDIEN

Iš vokiečių kalbos vertė Antanas Gailius

Klausimas apie Dievą, kaip (ir ar) įmanu jį patirti, žmogui rūpi, žmogų gena ir kamuoja visais laikais. Kai kurie rodosi ties juo palūžę. Karlas Rahneris tatau suvokė. Jis mėgina pateikti atsakymus, sąmoningai apeliuoja į tuos potyrius, kurie prieinami kiekvienam budriam ir domėtis linkusiam žmogui. Aiškiai jauti, kad čia autorius ne dėsto teorinius samprotavimus, ne teologizuoja akademiškai įmantria kalba, – ne; čia kalba žmogus, pats šį tą patyręs ir geidžias tatau padaryti suprantama.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Pylimo 27/14, Vilnius 01141, tel. +370 5 212 24 22, faks. +370 5 262 64 62, www.katalikuleidiniai.lt

Pirmoji malda Biblijoje

Dievo ir Adomo pokalbis po nuopuolio. Miniatiūra iš Panteono Biblijos, 1125–1130 m., Roma

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Kas yra malda? Įvairiai atsakoma. Štai du pavyzdžiai. *Katalikų Bažnyčios katekizmas* teigia, kad malda yra dovana, sandora ir bendrystė (plg. *KBK*, 2559–2565). Laimutės Rimkevičiūtės parengtoje knygoje „Krikščioniškojo gyvenimo pagrindai ir jo ugdymas. Tankereyjaus-Grigaičio veikalo konspektas“ skaitome: „Malda yra sielos pakėlimas į Dievą, kad jį garbintume ir išprašytume malonių, reikalingų, kad taptume geresni didesnei Dievo garbei“ (Marijampolė, 1992, p. 35). O ką apie tai sako Biblija? Kaip visada, daug įvairių, išmintingų, praktiškų ir įdomių dalykų...

Panagrinėkime vieną ištrauką iš Pradžios knygos – *Pr 3, 8–22*. Tai vienas seniausių Senojo Testamento tekstų (bent taip šiandien teigia egzegetai). Paprastai jis datuojamas X–IX a. pr. Kr. ir priskiriamas vadinamajai *jahvistinei tradicijai*. Tai – Dievo ir pirmųjų tėvų dialogas, taigi pirmoji biblinė malda, nes būtent dialogas ir yra maldos esmė, nors prieš tai pateikiami tekstai to aiškiai (*apertis verbis*) ir nepasako. Taigi eikime prie reikalo (*ad rem*).

„Viešpats Dievas pašaukė žmogų ir paklausė“ (*Pr 3, 9*). Pirmieji žmonės, sulaužę Viešpaties duotą įsaką, pasislėpė (plg. *Pr 3, 1–8*). Natūralu! Ką daro Dievas? Prakalbina žmogų. Taigi iniciatyva priklauso Dievui. Maldoje ne kitaip. Kiekviena mūsų malda yra tik atoveikis: mūsų malda neįtikėtiniu būdu tampa atsaku į nepelnytą išgelbėjimo pažadą, meilės atsaku į vienatinio Sūnaus troškulį (plg. *KBK*, 2561). Malda yra malonė.

„Kur tu esi?“ (*Pr 3, 9*). Nejaugi Dievas nežino, kad žmogus yra pasislėpęs tarp sodo medžių? Žino! Kodėl gi klausia? Nes šitaip nori išprovokuoti žmogaus prisipažinimą, – pasakytų psichoterapeutai. Kitaip tariant, šis klausimas yra ne apie *vietą* (lokaciją), bet apie *būseną* (egzistenciją). Ir Dievui pavyksta. Žmogus atsiveria: „Išgirdau tavo garsą sode ir nusigandau, nes buvau nuogas“ (*Pr 3, 10*). Malda irgi turėtų atspindėti žmogaus egzistencinę būseną (*status quo*). Turėtų, bet, deja, ne visada taip yra. Ypač tai gali nutikti vienuolių bei dvasininkų gyvenime. Kodėl? Kadangi jų maldos yra iš anksto „išakytos“ Valandų liturgijos (brevijoriaus) tekstų, kurių turinys ne visada sutampa su besimeldžiančiojo dvasine būkle tą dieną arba ją atspindi. Tačiau tai dar ne viskas. Čia slypi dar viena mintis. Jeigu net visa žinantis Dievas pradėjo dialogą, pirmą pažiūrėdamas, kur yra jo pašnekovas, juo labiau taip turėtų pasielgti nevisąžinis žmogus. Paprasčiau sakant, kiekviena mūsų malda turėtų prasidėti nuo prisiminimo ar suvokimo, kad *esame Dievo akivaizdoje*. Ypač tai svarbu prisiminti, kai meldžiantis nesiseka susikaupti.

„[Viešpats] jo klausė: <...> Žmogus atsakė: <...>“ (*Pr 3, 11–12*). Dievas užduoda klausimus, žmogus atsako. Tai labai pamokančios eilutės. Pirmiausia jos primena, kad maldoje nevalia užmiršti, kas yra kas. Viena me jos poliuje yra Dievas – tobulo pilnatvė, kitame žmogus – tobulo Kūrėjo kūrinys ir tobulo būsimo paveldėtojas. Šios eilutės pabrėžia ir dialoginį maldos pobūdį. O mes labiau esame pripratę prie monologinės maldos, kuri savyje (*in se*) yra gera ir netgi privalo būti, bet ne visada ir visur, nes maldos esmė, kaip jau minėjom, sudaro dialogas. O jam reikia ne tik žodžių, bet ir tylos. „Moteris, kurią tu man davei būti su manimi“ (*Pr 3, 12*). Ši eilutė primena, kad malda turi socialinį aspektą. Maldoje žmogus yra visada *kartu* – kartu su tais, už kuriuos jis meldžiasi, ir su tais, kurie meldžiasi už jį. Ir ne tik. Šita eilutė taip pat parodo, kad dažnai mūsų maldos formą kas nors paskatina, – tai gali būti padėka, užtarimas, verksmas etc. „Nelaimės išmokė mus dejuoti“ („Tiesos kelias“, 1938 m., nr. 2, p. 75).

Malda pasižymi taip pat kosmologine mintimi. Pradžioje gero oro, dėkojame už derlių, raudame stichinių nelaimių aukų... Melsdamasis žmogus mokosi stovėti ant abiejų kojų. Ir ne tik – maldoje taip pat priimami egzistenciniai sprendimai.

Iš pirmo žvilgsnio *Pr 3, 8–22* tarsi kalba tikrai apie gimtosios nuodėmės pasekmes: praeiksmą žemei, gimdymo skausmus, sunkų darbą etc. Tačiau, kaip matome, taip nėra. Čia esama kur kas daugiau informacijos. Taip pat ir apie maldą. Gal mes pernelyg skubėdami, t. y. nesimeldami, skaitome Šventąjį Raštą?..

Viešpatie, duok man ženklą

Antanas GAILIUS

Kad taip tikra tyla nors kartą stotų.
Kad visa, kas netvirta ir miglota,
nurimtų, kad neliktų triukšmo šito,
kurį jutimai kelia išblaškyti,
kad man kaimynų juokas nekliudytų, –

tada tūkstanteriopai išmąstyti
lig pabaigos galėčiau tavo mintį,
tave pastverti (mirksnį, kol šypsais),
kaip padėką tave pasidalinti
ir su visais.

Šitaip gražiai meldėsi Raineris Maria Rilke. Meldėsi be galo seniai, bemaž neatmenamais laikais – prieš visą šimtmetį. Triukšmo, kurį kelia mūsų išblaškyti jutimai, nuo tų dienų tikrai nesumažėjo. Greičiau tūkstanteriopai padaugėjo. Juk anuomet dar net radijo kaip ir nebuvo, ką ten kalbėti apie televiziją ar internetą.

Visi žinome, kad, norėdami susikalbėti dideliame triukšme, turime rėkti. O kartais ir rėkdamis nesusikalbame. Tada gal verčiau dera patylėti, kad nors patys triukšmo negausintume.

Apie tai galvoju, vis dar prisimindamas aistras dėl Romeo Castellucci'o spektaklio. Ir tikrai ne todėl, kad norėčiau padidinti triukšmą, o todėl, kad šios aistros kilo prieš pat prasidedant Tikėjimo metams. Man atrodo, kad čia galėtų būti ir toks Dievo ženklas, apie kurį dar papasakosiu pabaigoje.

Spektaklio Vilniuje nemačiau, bet mačiau jo vaizdo įrašą iš ankstesnių laikų. Ir pats režisierius viešai skelbia, kad paskatą tokį negražų spektaklį sukurti jam davė įtampa, tverianti tarp 22 ir 23 psalmių. Tad gal ir mes galėtume per ateinančius metus kada rimtai pasvarstyti, ką gi mums reiškia tikėti? Gal net pamėgintume susivokti, kad ir patys, jei tik rimtai apie savo tikėjimą mąstome, dažnai gyvename tame tarpe tarp aimanos „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?“ ir džiugaus įsitikinimo, kad Viešpats mums pila sklidiną taurę? Ir kad galbūt ne vien baisingas pasaulio triukšmas, bet ir mūsų triukšmingos baimės verčia ne tik šį režisierių, bet ir daugelį kitų menininkų jau nebe kalbėti, bet rėkte rėkti, vis tiek rizikuojant, kad nebus išgirsti?

Galvodamas apie tai, vėl prisiminiau prieš kelerius metus Thomo Manno festivalyje kalbėjusį vokiečių mokslininką, katalikų teologą ir germanistą Hermanną Kurzke'ę. Svarstydamas klausimą, ar Thomas Mannas

buvo tikintis, ar ne, jis ten ir taip sakė: „Gyvoji krikščionybės tradicija reiškia saugoti ugnį, ne pelenus; jai priklauso visa krikščionių kuriama kultūra – ir Thomo Manno romanas apie Juozapą, ir sakropopsas, ir Izenheimo altorius, ir Georgo Groszo Kristus su dujokauke, ir bokso profesionalų žegnojimasis prieš kovą, ir šventojo Blažiejaus žvakių laiminimas. Visi raginami prisidėti, toliau plėtojant krikščionybę, nekreipiant dėmesio į klausimą, ar tas dera, ar nedera prie šiuo metu dominuojančių doktrinų. Tradicija viską patikrins ir atskirs, ką verta išsaugoti. Daug religinio ilgesio šiandien veši anapus bažnyčių sienų, bet jeigu tokio ilgesio pagautas žmogus paskui kyšteli galvą į bažnyčią, jis pernelyg dažnai vėl atbaidomas visokiausio pobūdžio reikalavimais. Juk tikėjimas turi išlaisvinti.“

O šiųmečiame Thomo Manno festivalyje, kurio tema buvo „Pavergtas protas“, trys rimti filosofai iš skirtingų kraštų lyg susitarę gana apokaliptiškai kalbėjo apie Europos dvasios krizę. Bet vienas jaunas istorikas įžūliai tarstelėjo: „Katalikas neturėtų dėl to pernelyg baimintis. Jeigu čia pasaulio pabaiga, tai mes juk jos laukiame, o jeigu ne – tai vis tiek kaip nors bus.“

Bet žadėjau dar papasakoti apie Dievo ženklus. Mačiau kartą garsaus lenkų dramaturgo Tadeuszo Różewicziaus trijų linksmy piešinukų seriją. Pirmajame klūpantis žmogelis meldžiasi: „Dieve, duok man ženklą.“ Antrajame jam į kuprą atskrenda aulinis baltas. O trečiajame žmogelis šūkteli: „Aš ne tai turėjau galvoje.“ Čia irgi būtų tema prasidėjusiems Tikėjimo metams.

Gyvenimo pilnatvės alkis

Zita VASILIAUSKAITĖ

Daugeliui susidaro įspūdis, kad psichologija – tai mokslas apie žmones, kamuojamus nesibaigiančių problemų, apie jų asmenybės netobulumus, trūkumus ir iškrypimus. O ir kai kurie psichologai viešuose pasisakymuose nevengia pabrėžti, kad mes visi esame „savotiški“ (supraskite – daugiau ar mažiau problemiški), kad problemų turi visi žmonės (atseit, taip ir turi būti, o jų dydis ir rimtumas neturi reikšmės) ir apskritai „normalių žmonių nėra“. Tačiau toli gražu ne visuomet toks požiūris yra teisingas ir pabandysime suprasti kodėl.

Ką psichologijos mokslas sako apie žmogų?

Psichologija yra jaunas mokslas, nors jo praeitis ilga ir turtinga. Mat žmogaus vidinio pasaulio, jo minčių, jausmų, siekių, svajonių ir t. t. pažinimas mąstytojus, kūrėjus domino visada. Nuo seno šios žinios buvo kaupiamos filosofiniuose traktatuose, genialiuose literatūros kūriniuose, kiekvienos šalies žmonių tautosakinėje kūryboje. Tačiau tik 1879 m. Leipcige įkurta pirmoji psichologinių tyrimų mokslinė laboratorija paženklino psichologijos, kaip savarankiško mokslo, atsiradimo pradžią. Nuo tada daug vandens nutekėjo. Štai XX a. pradžioje psichologijoje buvo paplitęs požiūris į žmogų kaip į sudėtingą gyvūną, kurio gyvenimas – tai reakcijų į išorinius dirgiklius visuma. Tokiai žmogaus sampratai nepasiteisinus, psichologijoje atsirado froidistinė kryptis. Jos kūrėjas Sigmundas Freudas ir sekėjai skelbė, jog žmogus yra pasąmoninių destruktivių (pirmiausia seksualinių) impulsų įkaltas. Jis nuolat nesėkmingai siekia prisitaikyti prie aplinkos, t. y. visuomeninio gyvenimo, nes jame egzistuojančios elgesio normos trukdo laisvą tų impulsų raišką ir lemia psichologinių problemų atsiradimą. Kad ir kaip plačiai toks požiūris į žmogų išplito, jis aiškiai buvo labai ribotas.

XX a. antroje pusėje susiformavo nauja psichologijos mokslo kryptis – humanistinė psichologija, vienas iš jos pradininkų buvo JAV psichologas Abrahamas Haroldas Maslow. Pirmiausia jis pasiūlė psichologijos mokslui atsigręžti į tą žmonijos dalį, kuri sudaro jos elitą. Tai žmonės, kurie pasiekė profesinių aukštumų ir savo kūrybinio darbo rezultatais mokslo, meno, politikos ar kt. srityse keičia žmonijos veidą. Maslow susidomėjo išskirtinių asmenybių psichinėmis savybėmis susižavėjęs keliais savo dėstytojais, kurie buvo ir žymūs mokslininkai. Juos jis pavadino visiškai save realizuojančiais žmonėmis. Į savo tyrimus mokslininkas įtraukė kelis tūkstančius tokių profesinę sėkmę ir gyvenimo pilnatvę pasiekusių asmenų iš viso pasaulio, o apibendrinęs tyrimo rezultatus paskelbė

teoriją, kurios pagrindinė sąvoka buvo *saviraiška*. Šioje teorijoje apie žmogų kalbama kaip apie laisvą ir kūrybingą asmenybę, siekiančią iki galo įgyvendinti savo psichinį potencialą, t. y. patenkinti saviraiškos poreikį, arba kitaip – numalšinti pilnatvės alkį.

Kas būdinga siekiančiajam save realizuoti?

Mąstydamas apie tokius žmones, Maslow norėjo sau atsakyti į klausimą, kuo jie skiriasi nuo kitų. Ir pirmiausia suprato, kad jie siekia tapti tuo, kuo tik gali, visiškai išnaudodami savo talentą, sugebėjimus, visą savo asmenybės potencialą. Tyrimo duomenys atskleidė, jog kiekviena išskili asmenybė, būdama savita ir siekdama visiškai atsiskleisti, pasižymi tam tikromis išskirtinėmis savybėmis.

Pirmiausia, tai savybės, nusakančios jų **santykį su aplinka**. Šie žmonės sugeba aplinkinį pasaulį suvokti ir priimti objektyviau nei kiti. Jie moka geriau valdyti savo jausmus ir neleidžia jiems iškreipti suvokiamo pasaulio vaizdo nepamatuotu optimizmu ar baimėmis. Jie yra atviresni ir tolerantiškesni naujovėms ir nepramintiems takams visose gyvenimo srityse – tiek mene, tiek moksle, tiek visuomeniniame gyvenime. Be to, sugeba suvokti kaip dovaną ir džiaugsmo šaltinį kitiems įprastus dalykus – vasaros liūtų, žiemos mišką, vaivorykštę, upokšnį ir t. t.

Antra, save visiškai realizuojantiems asmenims yra būdingi demokratiški santykiai **su kitais žmonėmis**. Jie gerbia kitą žmogų, neatsižvelgdami į jo tautybę, turtinę padėtį, socialinį statusą, išsilavinimą ir pan. Jiems rūpi žmonių kamuojančios problemos (karai, stichinės nelaimės); užjausdami kitus, stengiasi jiems padėti. Šie žmonės taip pat sugeba priimti kitus žmones tokius, kokie jie yra, nemoralizuodami, nemokydami ir nesiekdami jų kontroliuoti. Bendraudami su kitais, yra nuoširdūs ir paprasti, bet išsaugo savo ir kito asmens žmogiškąjį orumą. Ratas tų, su kuriais palaiko artimus ryšius, yra labai platus, nes linkę daugiau bendrauti su panašiais į save. Be to, save realizuo-

jantys asmenys yra nepriklausomi nuo aplinkinių nuomonių ir vertinimų, net jei jie būtų pačių artimiausių. Tiesiog pirmiausia jaučiasi atsakingi už save pačius, savo tikslus. Būdami ganėtinai lankstūs ir lengvai prisitaikantys prie įvairių aplinkybių, palyginti lengvai atpažįsta kitų žmonių gyvenime melą ir su juo nelinkę taikstyti.

Save realizuojantys žmonės **savo gyvenimą suvokia kaip misiją**, kurią turi įvykdyti. Todėl kelia sau kilnius

tykų tiek su aplinka, tiek su pačiais savimi. Beje, manoma, kad tokių išgyvenimų patiria dauguma žmonių, tačiau tik nedaugelis iš jų atkreipia į juos dėmesį ir suvokia kaip vieną svarbiausių patirčių savo gyvenime.

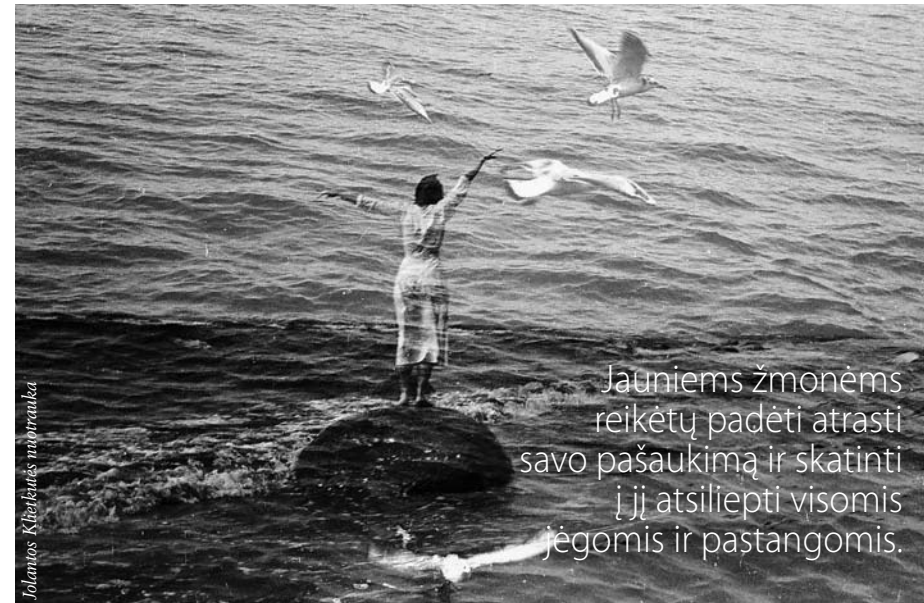
Pažinti savo troškimus ir poreikius

Ar prasminga psichologijoje tyrinėti visiškai save realizuojančius žmones? Maslow teigia, kad tai padeda giliau pažinti žmogų ir suvokti didžiulį jo potencialą. Bėda ta, kad retas pažįsta savo poreikius, tarp jų – ir saviraiškos poreikį. Paprastai žmonės tenkinasi įprasta veikla, net neužduodami sau klausimo, ar ji yra ta, kuriai aukoja savo gyvenimą. Maža to – praktiniame darbe kartais tenka susidurti su žmonėmis, kurie lyg nubunda ir labai sunerimsta ieškodami atsakymo į esminį gyvenimo klausimą: „Kodėl aš veikiu tai, ką veikiu? Ar iš tikrųjų aš darau tai, ką turiu daryti?“ Deja, dažnai suvokia, kad šis klausimas jiems iškilo jau pernelyg vėlai, ir jaučiasi nebepajėgūs kažką keisti

savo gyvenime. Jau prieš pusšimtį metų iškilusis filosofas Erichas Frommas tvirtino, kad didžiausia problema tampa žmogaus abejingumas sau pačiam ir savo paties gyvenimui. Tai skauda tiesa.

Dauguma žmonių yra nepatenkinti ir nelaimingi, nes gyvena beskonį ir nuobodų gyvenimą. Vis daugiau jų siekia užsimiršimo svaigindamiesi, panirdami į virtualią tariamą tikrovę prie televizoriaus ar kompiuterio ekranų, ieškodami aštrių pojūčių, rizikuodami savo ir kitų žmonių gyvybe ir pan.

Nors saviraiškos poreikis būdingas daugeliui, manoma, kad iki galo jį įgyvendinti pavyksta tik 1 proc. žmonijos. Todėl visuomenės pastangos turėtų būti nukreiptos ne tiek į naujų technologijų kūrimą, kiek į žmogaus ugdymą. Jau mokykloje jaunimas turi būti mokomas giliau suvokti save ir pažinti savo tikruosius, o ne vartotojiškos visuomenės primetamus poreikius. Maža to, jauniems žmonėms reikėtų padėti atrasti savo pašaukimą ir skatinti jį į atsiliepti visomis jėgomis ir pastangomis. Žmogaus gyvenimas, kaip teigia žymiausi šiuolaikinės psichologijos atstovai, vertas aukštų ir kilnių siekių. Kol žmogus iki galo neišnaudos savo potencialo ir nenumalšins kiekvienam mūsų būdingo gyvenimo pilnatvės alkio, tol nepatirs giluminės laimės ir tikro gyvenimo džiaugsmo. O ir mūsų visuomenė taps geresnė ir žmoniškesnė, jei joje bus daugiau laimingų žmonių.

tikslus ir siekia jų su visišku atsidavimu. Dažnai šie tikslai būna susiję su profesine veikla, tačiau nebūtinai – tai gali būti jiems svarbios idėjos sklaida ir įgyvendinimas, gali būti pasišventimas vaikų auklėjimui bei ugdymui ir t. t. Žvelgdami į pasaulį per savo misijos „langą“, skiria svarbius dalykus nuo nelabai svarbių ir nesunkiai atsiriboją nuo pastarųjų. Jie kūrybiški, ir ši savybė atsiskleidžia ne tik profesinėje veikloje, bet ir paprastuose dalykuose, sprendžiant kasdienines problemas. Jiems būdingas sveikas humoras ir gebėjimas vertinti įvykius bei žmones bendresniame kontekste.

Aišku, save realizuojantys žmonės yra ne angelai. Jie taip pat patiria nesėkmių, kartais gali būti suirzę ir pikti, pasielgti neapgalvotai ir suklysti. Gali turėti kitus erzinančių įpročių, kartais neatsispiria garbėtroškiai, o kartais tiesiog būna abejingi ir šiurkštūs net savo artimiesiems. Ir vis dėlto šie žmonės yra neeiliniai. Jie klauso savo vidinio balso, kuris dažnai būna priešingas artimųjų ir aplinkinių patarimams. Tokie žmonės yra sąžiningi sau ir nesistenčia savęs apgaudinėti, atkalbėti nuo noro siekti tų tikslų, kuriems jaučiasi pašaukti. Jie ypač vertina aukščiausių išgyvenimų akimirkas, kai patiria džiaugsmo ekstazę ir ramybę. Tokių išgyvenimų aprašymų randame šventųjų ir mistikų raštuose, tokius mini ir iki galo save atskleidžiantys žmonės. Tokiomis akimirkomis jie pajunta visišką vienovę su tikrove ir savojo „aš“ ribų išplėtimą. Dažnai tokiomis akimirkomis jiems ir atsiveria savo gyvenimo, kaip tam tikros misijos, suvokimas, kuris perkeičia jų san-

Dvasios ramybė: už dyką ar už pinigus?

Vido Vanslovaitis nuotrauka

Vytautė MACIUKAITĖ

Natūralu ir normalu, kad žmogus nori gyventi gerai, gražiai ir laimingai. Bet tai, ką laikome gėriu, yra gana reliatyvu, nes mūsų gera savijauta priklauso nuo daugybės aplinkybių. Šiandien norime gyventi ir jaustis geriau nei vakar, lyginamės su kitais žmonėmis ir geidžiame turėti šį tą geresnio ir naujesnio, nei turi mūsų draugai ar kaimynai. Gyvenimas vis greiteja ir reikalauja sugebėti nuolat prisitaikyti prie kintančių aplinkybių. Smagu ko nors siekti, tobulėti, jausti, kad judi į priekį, kol... išsenka jėgos. Nejučia pavargstame, suvokiame, kad netekome dvasios pusiausvyros. O jeigu dar labiau perlenkiame lazda, už tai sumokame ir sveikatos sutrikimais. Poilsis, fizinis ir ypač dvasinis, įgyja vis didesnę svarbą nūdienos gyvenime.

Kur ieškoti ramybės?

Būdų, kaip susigrąžinti jėgas ir atgauti pusiausvyrą, mėgina pateikti daug įvairių specialistų bei šarlatanų nuo psichologo iki astrologo, bioenergetiko ar jogos mokytojo. Kažkodėl ramybės ir dvasios darnos ieškančios žmonės pirmiausia yra linkę kreipti dėmesį į jogą ar budizmą, nes jau pati lotoso poza ar Budos vaizdavimas tarsi be žodžių liudija iš jų sklindančią ramybę. Suprantama, kad šios paslaugos ir nemažai kainuoja. Kodėl turėtų nekainuoti, jeigu žada suteikti tai, ko labai ilgimės? Neretai ramybė ir pusiausvyra ją praradusiam žmogui tampa tokia svarbia vertybe, jog jis yra linkęs daug ką dėl jos paaukoti ir ne visada skuba pasidomėti, kas yra tų paslaugų teikėjas. Iš tiesų tikrosios dvasinės vertybės nieko nekainuoja. Štai ką skelbia pranašas Izaijas:

Nagi, visi, kurie trokštate, ateikite prie vandens! Net jei ir pinigų neturite, ateikite, pirkite duonos ir valgykite! Ateikite, pirkite vyno ir pieno – be pinigų ir be kainos! Kodėl mokate pinigus už tai, kas nėra duona, ir atiduodate uždarbį už tai, kas nepasotina? Paklauskite manęs, ir valgsite tai, kas gera, gardžiūsitės skanėstais (Iz 55, 1–2).

Už šias ir panašias paslaugas mokėti nereikia, o jei ir reikia, tai visai nedaug, nes būdai, kaip atgauti ramybę, žinomi nuo seniausių laikų. Tereikia juos prisiminti. Yra dvi galimybės, kaip atgauti dvasios darną ir gyventi subalansuotą, pilnatvės pojūčio kupiną gyvenimą. Kaip to pasiekti, mąstė antikiniai graikai ir patyrė senovės izraelitai. Ir vieni, ir kiti priėjo išvadą: ramybė surandama einant vidurio keliu, tik skirtingais būdais.

Graikiškos ir žydiškos harmonijos paieškos

Aristotelis „Nikomacho etikoje“ kalba apie dorybės ugdymą. Dorybė jis vadina pusiausvyrą tarp pertekliaus ir trūkumo, t. y. jeigu kas nori savo poelgi pavadinti dorybingu, turi atrasti vidurį tarp dviejų kraštutinių poelgių. Pvz., taupumas yra dorybė todėl, kad yra tarp šykštumo ir išlaidumo. Pasak filosofo, reikia skirti matematinių vidurį nuo asmeninio. Jeigu tartume, kad 65 kg yra normalus moters svoris, negalėtume reikalauti iš kiekvienos, kad ji svertų būtent tiek, nes ūgis ir sudėjimas ne visų vienodas. Tas pats galioja ir taupumui. Didelį atlyginimą gaunančiam asmeniui

taupumo riba bus vienokia, o mažai uždirbančiam – kitokia. Galima sakyti, kad pusiausvyra graikams reiškė saiką, asmeninių ribų ir galimybių supratimą.

Taip mąstė graikai. Protas jiems buvo svarbiausia priemonė įvairiems klausimams spręsti, valia – atrastiems atsakymams įgyvendinti. Visiškai kitaip tų pačių tikslų siekė senovės izraelitai. Tai iliustruoja vienas gerai žinomas Senojo Testamento pasakojimas – žydų išsilavinimas iš Egipto vergijos (plg. *Iš 12, 21–14, 31*). Po daugelio metų nesėkmingų mėginimų susigrąžinti prarastą laisvę, izraelitams pagaliau pavyksta ištrūkti iš vergijos namų, kaip jie vėliau pavadino Egiptą. Naktį, atlikę tam tikras apeigas, kokių Dievas iš jų reikalavo, jie skubiai palieka savo įprastą, saugią aplinką. Kitą rytą Egipto faraonas vėl apsigalvoja ir pasigaili, paleidęs izraelitus, tad pasiunčia savo kariauną jiems įkandini, kad sugrąžintų buvusius vergus į ištuštėjusias jų darbo vietas. Žinoma, egiptiečių armija su žirgais ir karo vežimais kur kas greitesnė už pėščius izraelitus, kurie dar sustabdomi prieš akis atsivėrusios Raudonosios jūros.

Šioje vietoje prasideda tikroji žydų filosofija, labai panaši į graikų, tik pagrindiniai jos veikėjai yra kiti. Izraelitai atsiduria tikrai nepavydėtinoje padėtyje: priešaky plyti vanduo, į nugaras alsuoja įpykusi egiptiečių armija. Vienintelis išsigelbėjimas, kurį padiktuotų sveikas protas, – pasukti į kairę arba į dešinę, t. y. judėti pajūriu (čia klausimas, ar tai buvo Raudonoji, ar Nendrių jūra, esmės nekeičia). Bet net ir šios dvi galimybės neteikia vilties išsigelbėti. Paprasta nu-

matyti, kad egiptiečių vežimai izraelitus kaipmat būtų paviję. Padėtis be išeities, todėl bėglių minia pradeda murmėti prieš Dievą ir prieš Mozę klausdami, ar tam jie paliko Egiptą, kad čia pat numirtų?!

Vien Mozės tikėjimas nesusvyruoja. Jis meldžiasi, tiesiog šaukiasi Dievo, kad duotų jam atsakymą. Ir jį gauna. Atsakymas toks, kokio nebūtų išgalvojęs pats protingiausias ir išmintingiausias graikų filosofas: reikia ištieti lazda, tada jūra nuslūgs, o Izraelio tauta sausomis kojomis pasieks kitą krantą. Viskas įvyksta taip, kaip Dievas sakė, ir jie pereina jūros viduriu.

Krikščioniškoji „nirvana“?

Šis *vidurys* pasiektas ne pasitelkiant į pagalbą mąstymą, bet Dievo įsikišimu. Ir tai – ne teorija, bet veiksmas ir patirtis. Teologai Dievo pagalbą vadina malone.

Mūsų aptariamam atveju malonė – ne tik vandens prasiskyrimas ar jūros nusausėjimas, bet ir tikėjimo aktas. Malonė gaunama ne stiprios valios pastangų dėka, bet išmaldžiama.

Krikščionybėje graikų filosofija ir izraelitiška patirtis susiliejo į vieną nelyginant dvi upės. Tai reiškia, kad žmogaus prigimtis, pasireiškianti per protą ir valią, nėra atmetama. Žmogui reikia ir proto, ir valios veikti sau įprastoje kasdienėje aplinkoje. Bet vos tik jis patenka į naują situaciją, kuri pranoksta jo jėgas, jam prireikia tikėjimo ir Dievo pagalbos.

Pradžioje minėjau, jog vis daugiau žmonių tikisi tikrąją ramybę bei pusiausvyrą atrasti jogoj, budizme etc. Kartais žmonės tiesiog nori išmėginti kažką naujo, bet dažnai šios paieškos susijusios su nenoru ką nors keisti savo gyvenime, t. y. nei apriboti save, nei tikėtis Dievo pagalbos. Jos kyla iš gilaus pervargusio

žmogaus troškimo gyventi beskausmį, nuasmenintą, patogų gyvenimą. Krikščionybėje kiekvienas turtingas ir daug galimybių turintis žmogus kviečiamas jausti saiką ir nustatyti savo gyvenimui ribas, o tas, kuris kenčia nepriteklių, šauktis Dievo pagalbos. Galima sakyti, jog abi žmonių grupės vargsta panašiai. Vargšas priverstas kęsti trūkumą, o turtingasis pervargsta nuo pertekliaus. Abu turi daug dirbti: vienas – kad išgyventų, kitas – kad atlaikytų konkurenciją. Pastarasis, priešingai pirmajam, dažnai siekia rasti būdą, kuris leistų ir toliau išsaugoti tą patį gyvenimo stilių ir padėtų arba nepavargti, arba kuo greičiau susigrąžinti prarastas jėgas. Žinoma, tam pasitarnauja įvairios budistinės praktikos. Tik ar jos tikrai perkeičia ir subrandina žmogų?

Tvirtas ir *trapus* moters šventumas

Toma BRUŽAITĖ

Nedrašu kalbėti apie šventumą. Norisi iš karto pasiteisinti, jog ne ką apie tai tepasakysiu, be to, niekada negaliu būti iki galo tikra, ar savo pasirinkimais jau judu šventumo link, ar vis dėlto tolstu. O pradėti reikia. Tad darau paprasčiausią žingsnį: atsiverčiu *Katalikų Bažnyčios katekizmo* versiją jaunimui. Ir štai ką ten randu: „Šventumas padaro žmogų tokį, kokio norėjo jį sukūręs Dievas“ (*YOUCAT*, 342). Ar tai nereiškia, jog šventumas – tai atpažinti Dievo valią, įgyvendinti jo sumanymą, kuris, pirmiausia, įrašytas mano prigimtyje? Paprastai sakant, šventumas – tai būti savimi, būti tuo, kuo esame sukurti, o mums, moterims, tai reikštų – būti moteriškomis.

Kova už moteris ar prieš vyrus?

Betgi kalbėti apie moterį šiandien yra gana sudėtinga. Juk nūdien moteriškumas beveik savaime siejamas su silpnumu, pasidavimu, bejėgiškumu ar pasyvumu. Ogi jau ne vienas amžius praėjo nuo tada, kai moterys ėmėsi vaduotis nuo šios išankstinės nuostatos, kuri dažnai buvo paniekinimo, nepagarbos, nepripažinimo priežastimi. Ir, atrodo, išsivadavom. Teisė įgyti išsilavinimą, balsuoti, dalyvauti visuomeninėje ar politinėje veikloje jau nebekelia jokių klausimų. Galime siekti aukštųjų moksle, meno srityje, politikoje, versle. Taip pat, kaip ir vyrai, galime savimi pasirūpinti, nuo nieko nepriklausyti, niekam ne-

bet prieš vyrus. Savo vertę ėmėme įrodinėti atimdamos iš vyrų išskirtinę teisę į vyriškumą. Prasibrovusios į jų pasaulį, tapome stiprios, išmokome galingųjų žaidimo taisykles, įveikėme stereotipinį pasyvumą ir silpnumą. Įsivėlėme į tokią kovą, kurioje „moteris, idant būtų savimi, tampa vyro priešininke“, o „vienos lyties tapatybė bei vaidmuo akcentuojami kitos nenaudai“ (iš *Laiško Katalikų Bažnyčios vyskupams apie vyro ir moters bendradarbiavimą Bažnyčioje ir pasaulyje*, 2). Natūralūs, Dievo duoti ir jo norėti skirtumai tapo nesantaikos, konfliktų ir rungtyniavimo priežastimi. Galiausiai, tos kovos išvarginti, užuot susitakę tarpusavyje, pradėjome neigti tai, kas mus, vyrus ir moteris, skiria.

sijausti skolingos, galim daryti karjerą ir gyventi sau.

Tačiau moterų išsivadavimo judėjimai čia nesustojo. Feminizmas, siekęs orių ir moters vertų sąlygų sukūrimo, vėliau norėjo lygios su vyrais kovos dėl vietos po saule, o galiausiai pradėjo kovą ne už moteris,

Vyriškumą bei moteriškumą laikydami „paprasčiausiais istorinio bei kultūrinio sąlygojimo padariniais“ (*ten pat*), o ne mūsų prigimtyje įrašytais bruožais, prarandame savo tapatumą, imame kovoti su savo pačių prigimtimi. Ir toje išsilaisvinimo kelionėje, mes, moterys, tampame ne tik lygios su vyrais – tampame tokios, kaip vyrai.

Šioje kovoje pralaimi kiekviena. Tie socialiniai vaidmenys, kuriuos vadiname moteriškais, sėkmės, veržlumo ir veiksmo visuomenėje tampa nevertingi, o moterys, pasirinkusios juos atlikti, stumiamos į paribius. Mėgaujantis laisvėmis ir privilegijomis tarsi klausima, negi vėl mums reikia grįžti prie tos „suskilusios geldos“? Atsisakyti teisių ir privilegijų, pozicijų ar karjeros ir pasitraukti į gyvenimo užkulisius? Nustoti vadovauti, kurti, mokytis ir tiesiog „likti namuose“? Taip tos, kurios, užuot dariusios karjerą „pasilieka prie puodų“, augina vaikus, rūpinasi šeima, yra priverstos tarsi teisintis, jog neišduoda taip sunkiai laimėtų moterų kovų už laisvę ir lygybę. O kovojančios už išlikimą „vyriškame“ pasaulyje turi ir save, ir kitus įtikinėti, jog būdamos vadovės, verslininkės, politikės, gydytojos ar menininkės neišduoda moteriškumo. Tačiau nuolat lydintis klausimas – kaip išsaugoti moters tapatumą – dažnai lieka neatsakytas.

Kas slepiasi po vaidmenimis?

Nors mūsų išorinis grožis, darbai bei pasirinkimai atskleidžia tai, kas esame, tikiu, jog mūsų moteriškas unikalumas slypi kur kas giliau. Ir tikriausiai ne taip svarbu, kokiam socialiniam vaidmeniui teikiame pirmenybę, bandome suderinti šeimą ir darbą, ar atsiliepiame į kitokį pašaukimą. Kur kas svarbiau atrasti, kaip sakė Jonas Paulius II, „moters genijų“ – tą unikalų ir ypatingą moters gebėjimą *būti dėl kito*. Šis gebėjimas kyla iš moters prigimties pašaukimo priimti ir dovanoti gyvybę. Tad tikro moteriškumo slėpinys atsiskleidžia ne tiek tuo, *ką* mes veikiame, bet per tai, *kaip* mes atliekame savo vaidmenis, kad ir kokie jie būtų.

Mano moteriška nuojauta sako, jog jei atpažintume, *ką* reiškia *būti dėl kito*, galėtume palengvinti savo kelią į šventumą. Ir čia vėl norisi pasitelkti per tūkstantmečius Bažnyčios kauptą išmintį. (O kaipgi kitaip? Juk būtent ji yra paties Kristaus nuotaka – slėpinys, kuris ir atpažįstamas moters prigimtyje.)

Ne sykį kartota mintis, jog „moterys pirmos išmoks- ta ir išmoko kitus, kad žmonių santykiai gali būti autentiški tik tada, kai juose atvirai priimamas kitas: asmuo pripažįstamas ir mylimas dėl savo orumo, kylančio iš buvimo asmeniu, o ne dėl kokių kitų sumetimų – nau-

dingumo, jėgos, intelekto, grožio ar sveikatos“ (*Evangelium vitae*, 99). Ir visai nesvarbu, mokytoja ar gydytoja, politikė ar mama, kiekviena moteris savo darbą pašaukta atlikti su ypatingu motinišku jautrumu, kantrybe ir įsiklausymu. Būtent tai yra tas „pamatinis indėlis, kurio iš moterų tikisi Bažnyčia ir žmonija“ (*ten pat*).

Moteris nėra pagalbininkė, kuri atlieka tik nereikšmingus darbus, padedama vyriškai visuomenei siekti kilnių tikslų ir įgyvendinti dideles idėjas. Moteris pati yra gyvybiškai svarbi pagalba! Būdama dukra, sesuo, draugė, sužadėtinė ar žmona, motina ar tam tikros srities specialistė, ji ir kiekvienam vyrui, ir visuomenei, ir pačiai Bažnyčiai padeda nepamiršti, jog svarbiausia yra žmogus.

Moteriško šventumo pavyzdys

Šių metų spalio 7-ąją popiežius Benediktas XVI priminė vieną moterį, paskelbdamas ją jau ketvirtąją Bažnyčios mokytoja, taip mums visoms pasakydamas, jog Bažnyčiai reikia šventų moterų, reikia jų gyvybiškai svarbios pagalbos. O ką gi toji šv. Hildegarda Bingenietė (1098–1179), gūdžiais Viduramžiais gyvenusi vienuolė, gali pasakyti mums, šiuolaikinėms mo-

terims, apie šventumą? Matau ją kaip vieną iš daugelio pavyzdžių, kaip moteriškumas praturtina ne tik asmenis, buvusius šalia jos, bet ir visą tuometinę kultūrą. Ji buvo poetė, kompozitorė, gydytoja, botanikė, teologė, vadovė, mistikė. Energinga, aistringa ir kurianti moteris, kuri nesielgė pagal nusistovėjusias tuometines normas ne dėl to, jog nesuvaldė savo maištingos sielos, bet dėl to, jog mylėjo tiesą. Ugdydama tas dovanas, kurias gavo iš Dievo, pasikliaudama intuicija, nebijodama moteriško trapumo ir jautrumo, Hildegarda buvo stipri moteris. Ji patardavo daugeliui to meto didikų, kunigų ir vienuolių, kalbėdavo ir karaliams, ir popiežiams, nuolat pabrėždama žmogaus ir Dievo santykį bei primindama, jog tik iš Švenčiausiosios Trejybės žmogus semiasi gyvenimą. To meto Bažnyčios vadovams, kurie, labiau rūpinosi savo galios stiprinimu, ši vienuolė vis primindavo, jog svarbiausia yra ne institucijos galia, bet žmogus ir tikinčiųjų bendruomenė.

Šventosios Hildegardos pavyzdys drąsina ir mus ugdytis tas dovanas, kuriomis Dievas mus apdovanojo, nepaneigiant savo moteriškumo. Nesvarbu kokiam darbui Viešpats mus pašaukia, mes neprarasime savęs, jei priimsime silpnumą, atsiduodamos jo malonei. Tuomet Dievo veikimas įgalins mus būti drąsiomis dėl kito žmogaus, kuriam reikia priėmimo, padrąsinimo, dėmesio, leis nebijoti savo trapumo, kuris ištis yra tas intuityvus jautrumas gyvenimo slėpiniui.

Angeliška kelionė, arba Vieno šventojo biografija

Balti drabužiai, baltos rožės, baltos žvakės, daug jaunų tėvelių su mažais vaikais, šlovinimo giesmės, o širdyje ramybė ir iš jos kylantis džiugesys... Tai ne vestuvės ir ne krikštynos, tai Pijuko – mūsų 2 mėnesių sūnelio – dangun palydėjimo šventė. Pasaulietiška – laidotuvis. Pasižiūrėjus iš šono ir bandant mąstyti logiškai, atrodo nesuprantama, kaip gali kilti tokie jausmai. Dažnas iš šalies turbūt pamąstytų: „Kokia tu mama? Vaikas mirė, o širdy džiaugsmas? Nenorėjai jo, nemylėjai...“

Silvijos Kneželytės nuotrauka

Pradžioje buvo skausmo. Baisu ryte šalia savęs rasti jau sustingusį kūdikį, kai vakare jis buvo linksmas, sveikas, smagiai taškėsi vandeny, verkė ištrauktas iš vonios, saldžiai nurimo įsikibęs krūtį ir nugrimzdo į miego karalystę šalia pačių artimiausių, jį mylinčių žmonių – mamos, tėčio ir broliuko. Neviltis, bejėgiškumas, kaltė, baimė... Po kambarį vaikščiojantys policininkai, didelės musės, apspitusios nespriešiantį kūnelį, sausa užuojauta ir pasimetimas, nežinant, ką pasakyti. Klausimai... kas? kada? kaip? Gerai, kad šalia nuolat buvo vienas viltį ir džiugesį nešantis žmogus ir jo nepaliaujami klausimai – „O kas čia?“, – tai vyresnysis pusantrų metų broliukas – toks pat kaip visada, gal net džiugesnis ir „geresnis“ (paklusnesnis) nei įprastai. Atsisveikino su broliuku, kaip dažnai darydavo, pridėjęs savo galvelę prie jo atvėsusios galvelės. Nesuprato, o gal ir suprato, kad paskutinį kartą... Ir nuėjo savo reikalais toliau pažinti pasaulio...

„Mirties priežastis nenustatyta“ – įrašas mirties liudijime. Mirties, kuri atrodo visiškai nesuprantama, beprasmiška. „Taip jau būna gyvenime“, – sako balsas iš sustingusių kūnų karalystės (morgo), – „paskambinkit po mėnesio, gal ką daugiau pasakysim...“ Tikriausiai – staigios kūdikių mirties sindromas. Bet tas irgi nieko nepaaiškina. Girdėjau, taip atsitinka, jog statistškai nedidelis procentas kūdikių miršta be jokios logiškai paaiškinamos priežasties. Bet niekada nebūčiau patikėjusi, kad taip nutiks mano kūdikiui, kuris buvo sveikas, gražus ir lauktas... Juo labiau, kad perkračiusi informaciją internete, neradau nė vieno šio sindromo rizikos faktoriaus, kuris būtų tikęs mums...

Ramybė atėjo vėliau. Kitą dieną, per Mišias, kurias pagal Dievo planą aukėjo vyro tolimas giminaitis. Pamaldos buvo nuostabios. Susirinko daugybė draugų su vaikais, o skaitiniai ir pamokslas prabilo tiesiai man į širdį. Dievas ėmė kalbėti kunigo lūpomis, o po to – ir kitų atėjusių žmonių lūpomis... Pijukas nuėjo į dangų, bus mūsų šeimos užtarėjas. Jis buvo laimingas čia žemėje, bus laimingas ir danguje...

Ir naktį, kai siuvau savo angeliukui drabužėlius, kai stovėjau prie jo balto, baltai išpuošto karstuko, kai gie-

dau jo kūnelį išlydint ir laidojant šalia prosenelių, baimė, kaltinimai, bejėgiškumas jau buvo išnykę. Liko tik meilė, tikėjimas, ramybė ir džiugesys...

Kokia Dievo dovana ir palaima – pagimdyti angelą, pasidžiaugti juo ir išlydėti jį į dangų. Ir suprasti tai.

Angeliškas buvo visas Pijuko gyvenimas, pripildytas meilės. Ramus laukimas ir greitas, švelnus gimimas. Be didelio skausmo, su dideliu džiaugsmu. Tik dabar supratau, kad Pijaus vardas mums buvo pakuždėtas iš dangaus – juk Pijus reiškia „pamaldus, dievobaimingas“, o jis ir buvo toks kiekvieną savo žemiškojo gyvenimo dieną. Kvietė mylėti ir kartu buvo mylimas. Jis labai mėgo glaustis prie žmonių. Nurimdavo paimtas ant rankų, priglaustas. Taip jis kvietė kuo daugiau džiaugtis buvimu kartu. Jo balselis buvo švelnus ir prašantis, kad tik nieko neįskaudintų ir neužgautų. Visi jo drabužėliai buvo balti, todėl ir šioj žemėj jis panašėjo į angelą. Ir išėjo angeliškai – tyliai, ramiai, kad neprižadintų tėvelių, kad suteiktų kuo mažiau skausmo. Pasiėmęs žemišką meilę, iškeliavo į dangų – dangiškosios.

Jei reiktų parašyti Pijuko biografiją – tai būtų meilės biografija, šventojo biografija. Pijukas atėjo, atsinešė savo didelę meilę, pasidalijo ja ir iškeliavo į dangų. Padarė stebuklą – po savo mirties paliko ramybę, šeimos artumą ir meilę, kuria mums norisi dalytis.

Jei reiktų pasaulietiškos biografijos, tai – jis gimė sveikas, nugyveno laimingą gyvenimą, nesusidūręs su gyvenimo sunkumais, nepadaręs nė vienos blogybės, neįskaudinęs nė vieno žmogaus. Mirė ramiai ir lengvai, be skausmo ir baimės. Argi ne to trokšta kiekviena mama savo vaikui?

„Kodėl jie verkia? Juk jam taip gerai!“ – paklausė viena mergaitė per laidotuves. Tikrai, kodėl liūdėti išlydint angelą pas Dievą? Tik džiaugtis ir dėkoti tegaliu už savo mažojo Pijuko kelionę čia, žemėje, ir sugrįžimą į dangų... Ir kad esu jo mama.

Vaida

Šventumas - tai ne profesija

Vaikai apie šventumą

Jaunius, 12 metų

– *Jauniau, turbūt girdėjai, jog kai kurie žmonės vadinami šventaisiais. Kaip manai, kurie?*

– Apie šventuosius parašyta daug knygų, jose vaizduojamas jų gyvenimas. Skaitydami sužinojome, kad šie anksčiau gyvenę žmonės buvo labai geri, darė visokių gerų darbų, o kai kurie net stebuklus mokėjo daryti. Be to, rašoma, kad turėjo ypatingą ryšį su Dievu, labai daug meldavosi ir visokių gerų dalykų iš Dievo išprašydavo, išmelsdavo kitiems žmonėms. Pavyzdžiui, vienas šventasis labai prašė, kad pasveiktų tokia maža mergaitė. Jis meldėsi, meldėsi, ir toji mergaitė pasveiko. Tada visi suprato, kad jis gali net stebuklus daryti, ir nusprendė, kad yra paprasčiausiai šventas, daug šventesnis nei kiti. Kai numirė, jo užtarimo arba sveikatos per jį prašė, ir kartais žmonės pasveikdavo, išgydavo. Toks žmogus jau tikrai yra šventasis.

– *O apie kokią šventąją Tu kalbi?*

– Neprisimenu jo vardo, bet tikrai žinau, kad toks yra. Vardo reikėtų paklausti mano močiutės. Man atrodo, šventasis Antanas, bet gal ir ne, gal dar kažkaip kitaip jį vadina.

– *O savo šventąją, su kuriuo pasižneki, gal kokių nors malonių paprašai, ar turi?*

– Ne. Aš kartais meldžiu pagalbos tų šventųjų, apie kuriuos man papasakoja močiutė. Bet jų vardų nepamenu, tik žinau, kad buvo tokie šventieji Antanas ir Kazimieras. Jie, man atrodo, geriausiai išklauso žmones ir labiausiai jiems padeda. Todėl ir vaikai, ir suaugusieji, ir net seneliai nuolat prašo jų pagalbos.

Rokas, 14 metų

– *Kaip manai, ar tarp šiandien gyvenančių žmonių gali rasti šventųjų?*

– Manau, ne. Šventaisiais tampama po mirties. Nors iš tikro šventieji gyvena kaip visi paprasti žmonės. Pavyzdžiui,

Motina Teresė. Man apie ją labai daug pasakojo tikybos mokytoja ir mūsų kunigas. Kai gyveno, ji darė labai daug gerų darbų. Globojo vargstančius, padėjo vaikams ir iš viso gyveno ne dėl savęs, o dėl kitų žmonių. Ir tik tada, kai numirė, pradėta rūpintis jos šventumu. Manau, kad Motina Teresė, būdama gyva, irgi buvo šventoji. Tik tada ją visi labai paprastai vadino, tiesiog – Motina Teresė. Bet apie jos pamaldumą ir gerus darbus visi žinojo.

– *Iš Tavo pasakojimo atrodo, kad, norint tapti šventuoju, reikia numirti?*

– Bet panašiai ir yra. Na, nežinau nė vieno gyvo žmogaus, apie kurį kiti sakytų, kad jis šventasis. Tiesa, kartais mama šventąją pavadina mano mokytoją, nes ji labai kantri ir gera. Bet čia tik šiaip, tik taip sakoma. O iš tikrųjų ji paprasta mokytoja ir jokia ne šventoji. Tiesa, labai gera, daug žino ir mums papasakoja.

– *O kaip manai, ar gali žmogus turėti tikslą tapti šventuoju?*

– Taigi šventumas – ne specialybė. Nežinau, ar yra žmonių, kurie nori tapti šventaisiais. Aš turiu daug draugų. Jie daug kuo nori būti užaugę – ir gydytojai, ir lakūnai, ir inžinieriai, ir programuotojai. Tokio, kuris norėtų būti šventuoju, aš nepažįstu. Na, nebent Nojus. Jis sakė užaugęs mokysis kunigų mokykloje, bet ne šventuoju, o kunigu norėtų dirbti.

– *O kaip manai, ar kunigas, mokytojas, gydytojas šventuoju gali tapti?*

– Gali. Ir manau, jog daugiausia šansų šventuoju tapti turi kunigas. Jis kasdien meldžiasi, kasdien klauso žmonių nuodėmių, dirba mokykloje ir apskritai, kaip mama sako, visada būna arčiau Dievo.

Jurgita, 14 metų

– *Ką Tu žinai apie šventumą? Ar žinai bent vieną šventąją?*

– Žinau, Marija buvo šventa. Dar yra lietuvių šventasis – Kazimieras. Be to,

yra toks šv. Florijonas. Jis globoja ir saugo gaisrininkus, o žmonių namus – nuo gaisrų. Tie, kurie bijo, kad neužsidegtų namai ar sodyba, juose laiko šv. Florijono paveiksluką. Ir meldžia jo užtarimo, ir gal net kartais padėkoja, kad jų namuose nebūna gaisro.

– *O kaip manai, ar gyvenime šv. Florijonas sąmoningai siekė tapti šventuoju ir labai norėjo būti gaisrininkų globėju?*

– Ne, turbūt nenorėjo, bet taip jau išėjo, kad tapo šventuoju. Matyt, jis skleidė Dievo žodį, daug meldėsi ir visai padėjo žmonėms, o ypač tiems, kuriuos ištikdavo nelaimė ir jų namai sudegdavo. Nežinau, gal jis koku nors stebuklingu būdu kokį nors gaisrą užgesino, nežinau.

– *Jurgita, o kaip manai, ar dabartiniai žmonės gali tapti šventaisiais?*

– Kol gyvi, tai ne. Bet vėliau, po mirties, gal ir gali ką nors iš šiandien gyvenančių šventuoju paskelbti. Bet toks žmogus gyvendamas, manau, turėtų labai pasistengti, net nežinau kaip, bet turbūt pirmiausia būti labai doras, geras ir tiek visko nuveikti, kad būtų vertas vadintis šventuoju.

– *O kaip jis turėtų pasistengti?*

– Na, gal kokią bažnyčią pastatyti arba žmogaus gyvybę išsaugoti, arba ką nors iš mirusiųjų prikelti. Tokį, manau, šventuoju paskelbtų iš karto, dar jam gyvenant žemėje. Ir, aišku, sekmadieniais į bažnyčią turėtų vaikščioti, ir maistu su skurstančiaisiais, tais, kurie neturi ko valgyti, dalytis turėtų.

Vaikus kalbino Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Kai nepaisoma VAIKO poreikių

Ugdymo menas įsiklausant į vaiką

Paul LEMOINE

Praėjusį kartą kalbėjome, kokių emocinės raidos sutrikimų gali patirti vaikai, paguldyti į ligoninę, prižiūrėti auklių arba atiduoti į lopšelius-darželius. Netgi šeimoje vaikas gali patirti didelį emocinių poreikių nepaisymą (kalbant apie šeimoje pasitaikantį jų netenkinimą, turima omenyje nebūtinai mama; tėvo apleidimas kelerių metų vaikams irgi yra be galo svarbus, apie tai neseniai man pasakojo vienas pediatras, ypač besidomintis jaunimo nusikalstamumu). Tačiau taip nutinka daug rečiau.

Appailėtinai atvejai

Tokie atvejai gali būti susiję su tėvų piktnaudžiavimu alkoholiu ar jų protiniu atsilikimu... Tačiau net tada retai būna, kad vaikui būtų geriau ne namie. Daugumoje tų šeimų, kuriose labai norėtųsi daugiau švaros ir dorovės laikymosi, vaikai vis dėlto dažniausiai būna mylimi ir vystosi gana patenkinamai. Daug kartų manęs prašė išrašyti pažymą apie netinkamą vaikų švarą ar pastebėtas mušimo žymes, kad juos būtų galima paimti iš šeimos. Tačiau dažniausiai pažymose parašydavau, kad vaiko sveikata gera, jis smalsus ir judrus, todėl dera jį palikti šeimoje. Kartą išsiutusi socialinė darbuotoja reikalavo šios pažymos, sakydama, jog vaiko marškinėliai tokie purvini, kad net sukietėję nuo purvo. Papiktinau ją atsakydamas, jog man nesvarbu, nes vaikas jaučiasi laimingas.

Ką mainais pasiūlyti šiems vargšams vaikams, jei jie negali būti įvaikinti? Socialinę pagalbą, tai yra pragaištingą užburimą ratą, – dažnai besikeičiančius globėjus ir vis pakartotinį grįžimą iš jų į vaikų namus? Beje, jei paklaustume pačių vaikų nuomonės, jie atsakytų, jog nori grįžti namo. Tik išimtiniais atvejais, net jei buvo mušamas, vaikas pasako ką nors bloga apie savo tėvus, nes paprastai trokšta grįžti pas juos. Jau geriau prasta šeima nei jokios!

Pernelyg gausios šeimos. Būna pernelyg gausių šeimų, kur mama išsekusi, praradusi viltį, nesugeba susitaikyti su nėštumais ir nebegali duoti meilės; tačiau dažniausiai tokiomis šeimomis galima pavadinti tik tas, kuriose vaikas iš tiesų nėra mylimas.

Pasitaiko, kad tėvai vaiko niekaip nepriima, nes jis buvo neplanuotas, ne to-

kios lyties, kaip norėta... Kartais tokio atveju vaikas atmetamas sąmoningai, net valingai, bet dažniausiai nesąmoningai; kad sumažintų kaltės jausmą, šie tėvai suteikia vaikui daug materialinių dalykų (gal norėdami parodyti, kad yra geri tėvai, ar mėgindami tai įrodyti patys sau?). Jie pasistengia, kad vaikai būtų ten, kur „jais puikiai pasirūpintų“, neša į namus nuostabiausius žaislus, kurių vaikams visiškai nereikia... Daug kartų pastebėjau, kad tėvų meilė vaikui atvirkščiai proporcinga jo gaunamų meškinų dydžiui!

Pasitaiko, kad vaikas buvo planuotas, bet „iš pareigos“, be motiniškų/tėviškų jausmų. Tokiais atvejais mažiau tik tragedijas. Geriau šie tėvai būtų neturėję vaikų. Geriau jie savo dosnumu būtų pasidaliję su kitais ar atskleidę kitas turimas dovanas, nei ėmęsi tokios nesąmonės – auginti vaiką be tikros meilės.

Pasitaiko ir taip, kad vaikas buvo pradėtas vien patenkinti tėvų poreikius. Pastarieji jį labai myli, tačiau tik kaip vertingą, jiems priklausančią daiktą, tiek, kiek jis suteikia jiems pasitenkinimo.

Išankstinės nuostatos. Vaiko poreikių gali būti nepaisoma ir dėl išankstinių nuostatų: ligų, mikrobų baimės, baimės paimti kūdikėlį, griežtų auklėjimo principų...

Nedarminios šeimos. Tokios šeimos – tikra drama vaikui. Kad ir ką saktų tėvai, jėga vyksta nuolatiniai sukrėtimai. Kol neturi vaikų, žmonės gali gyventi, kaip nori, tai jų reikalas. Tačiau kai susilaukia vaikų, temąsto ir apie juos... jei juos myli!

Psichologinės problemos. Reikšmingos ir psichologinės problemos, kurios gali

būti ankstesnės kartos ugdymo sutrikimų pasekmė.

Neseniai teko gydyti sunkias traumas patyrusių mažylę. Mergaitės mama buvo pati išgyvenusi sudėtingų emocinės raidos sutrikimų, nes jos neaugino mama, nors pastaroji, tapusi močiute, kuo puikiau ir net gerokai per daug rūpinosi anūkele. Ši jauna mama, įstrigusi nebrandžios vaikiškos meilės etape, jautė pavydą savo dukrai ir nesugebėdama susivaldyti ją fiziškai traumavo. Išskyrus tokias akimirkas, ši moteris atrodė visiškai normali, ir niekas iš jos aplinkos net neįtarė, kokią dramą išgyvena ji ir jos vaikas, kurio žaizdelės visada būdavo priskiriamos nelaimingiems atsitikimams. Moteris, pajutusi, kad jos nekaltiname, bet stengiamės suprasti, viską pripažino, giliai apmąstė savo problemas, ir viskas susitvarkė, buvo galima grąžinti jai vaikėlį (žinoma, skyrus griežtą priežiūrą).

Vaikui visų pirma reikia meilės

Nekalbant apie tokius akivaizdžius psichologinius sunkumus, labai dažnai šeimoje, kur nepaisoma emocinių vaiko poreikių, tėvai visiškai nesijaučia kalti ir netgi laiko save puikiais, labai mylinčiais savo vaiką. Tikiu, jog daugelis jų iš tiesų nėra kalti. Jie remiasi „gerais principais“ ir kartais juos taiko auklėdami. Galime išgirsti, kaip jie, patyrę sunkią nesėkmę, sako: „Vis dėlto juk aš gerai auklėjau savo vaiką.“ Deja, niekas jų niekad nepamokė, jog vaikui labai reikia meilės, ir kokios meilės! Taip dažnai atsitinka, kai tėvai patys vaikystėje nebūna patyrę tikros meilės; tad negali duoti to, ko patys nėra gavę. Galėčiau papasakoti daugybę pavyzdžių. O taip! Jau rašiau – vaikų ugdymas yra didis menas ir nuo jo priklauso žmonijos ateitis: meilė, kurią suteikiame vaikams, perduodama per kartų kartas, o jei to nedarome, perduodamas priešingas poveikis.

Tęsinys. Pradžia 2011 m. „Artuma“, Nr. 1.

Brangūs draugai, tegul nelaimės nesuparalyžiuoja jūsų. Nebijokite nei pasaulio, nei ateities, nei savo silpnumo. Viešpats leido jums gyventi šiuo istorijos metu tam, kad dėl jūsų tikėjimo jo vardas tęstųsi skambėjęs pasaulyje.

Benediktas XVI

Kova dėl nežūvančio aukso

Barbora ŠALAŠEVIČIŪTĖ

Londonas. Tūkstančiai sirgalių iš viso pasaulio. Tūkstančiai dalyvių, žūtūtinai siekiančių pergalės. Naktinės pergalės dainos parkuose, prekybos centruose, gatvėse. Kasdienės viltys, dažnai sudūžtančios dėl milisekundės skirtumo tarp kelių varžovų. Visi šaukia ir ūžia. Išaušus naujai dienai, karštai meldžiasi viskam, kas tik galėtų egzistuoti, kad tik jų šalis parsivežtų aukšą. Į šį šurmulį, kur kiekvieno pilnatvei trūksta tik pergalės, atvyko grupė žmonių iš viso pasaulio, norinti tūkstančiams laimėjimo ištroškusiujų paskelbti, kad gyvenime yra kur kas daugiau nei auksas.

Šviesa pasaulyje

More than Gold („Daugiau nei auksas“) – tarptautinis krikščioniškas ekumeninis judėjimas, mažytė šviesa pasaulyje, skelbianti Kristaus meilę žmonėms, siekianti krikščionių vienybės, bandanti padėti žmonėms užmegzti ryšį su Dievu, išmokyti dalytis tikėjimu. Benediktas XVI sakė: „Kalbėkite su Kristaus drąsa ir nuolankumu, kaip vilties šaltinių mūsų gyvenimui.“ Olimpiada – puiki proga atsilipti į šį kvietimą. Mums, *Gyvųjų akmenų* bendruomenės jaunimui, buvo suteikta galimybė įsitraukti į šią misiją ir prisidėti prie Evangelijos skelbimo Londone vykstant Olimpiniams žaidynėms.

Organizatoriai, *Siono* bendruomenės nariai, didelę svarbą teikė pasirengimui: tris dienas vyko intensyvūs mokymai, siekiant supažindinti atvykėlius su Londono kultūra, gatvės evangelizacijos specifika, parengti širdis evangelizacijai, apsilvilti džiaugsmo drabužiu, susitaikyti su Dievu bei vienas kitu ir atsikratyti visų baimių, idant leistume Šventajai Dvasiai veikti per mus.

Kasdien laukė vis kita misija su skirtingų tautybių grupėmis. Misijoje *Svetingumo namai* vaikams piešėme ant veido įvairius gyvūnus ar personažus, lankstėme balionus, siūlėme arbatos ir užkandžių, o su vaikų tėvais kalbėjome apie tikėjimą; *Gatvės evangelizacijoje* šlovinome aikštėse, dalijome skrajutes, kviesdami į Bažnyčios renginius, su gatvėse sutiktaisiais kalbėjome apie Dievą, siūlėme rašyti maldos intencijas ir meldėmės už juos. *Šviesa naktyje* kvietėme žmones į adoraciją, pamaldas bažnyčioje, siūlydami žvakę ir skelbdami, kad Dievas juos myli ir jų laukia. *Nakties karštis* – šia misija kvietėme žmones susitikti su Jėzumi per adoraciją ir užtarimo maldą. *Misija su vaikais* – bene linksmiausias užsiėmimas, kai į mokyklą iš netoliese esančių rajonų ateidavo vaikų ir visą popietę vykdavo žaidimai, bendrystė; atvykę svečiai dalijosi savo

tikėjimu. Paskutinę dieną surengtas festivalis, kurio tikslas buvo kurti Dan-
gaus karalystę žemėje, kad per mūsų dosnumą, meilę vaikai bei jų tėvai čia ir dabar patirtų Dievo džiaugsmą.

Nebijok susimauti!

Sesijas vedavo vis kiti kalbėtojai. Austras Bruce'as Clewettas liudijo,

kaip kartą, kad pagyvėtų „sustingę“ vokiečiai, pakvietė jiems užsidegusį ir aistringą kalbėtoją iš Afrikos. Šiam karštai kalbant, žmonės gūžėsi, mat buvo nepratę prie tokio ekspresyvaus skelbimo. Ir štai pamokslininkas pamatė pirmoje eilėje sėdinčią aklą mergaitę. Prišokęs prie jos galingu balsu sušuko, kad Jėzus ją pagydytų. Tuo metu ne tik aplinkiniams, bet ir pačiam Bruce'ui buvo baisu to, kas dėjosi; jis mintyse meldėsi: „Dieve, ir kodėl Tu taip darai? Kodėl man?!“ Po kurio laiko afrikietis paklausė mergaitės: „Na, ar matai?“ Ši papurtė galvą, o kalbėtojas numojęs ranka tarė: „Niekio tokio“ ir grįžęs ant pakylės kalbėjo toliau. Tuomet Bruce'ą aplankė viena iš tų retų minčių, kada tikrai žinai, jog tau kalba Dievas. Jis sakė: „Štai kodėl aš galiu naudoti jį, o ne tave, – jis nebijo daryti klaidų, o tu labai bijai suklysti.“ Po šio liudijimo gavome užduotį prieiti prie kiek įmanoma daugiau žmonių salėje ir vienas kitam pasakyti: „Leidžiu Tau visiškai *susimauti*!“ Kai išgirsti iš daugybės žmonių, jog tu gali, ir „tikiuosi, kad *susimausi*, nes taip parodysi, jog pasitiki Dievu“, užsidegi ypač didele liepsna ir drąsa; nesvarbu, kad skelbdamas Dievo Žodį kartais apsikvailinsi, apsijuoksi, viską sugadinsi, bet Dievo didybė nusileis ant žmogaus ir darys didžius darbus.

Niekada nežinai, kas yra Dievui atviras, tad turi kiekvienam skelbti Viešpaties meilę, nes nuo to priklauso jo gyvenimas. Londone patyrėme, kad atsilipti gali *bet kas* – nuo kostiumuotų verslininkų iki laisvo elgesio merginų, nuo pikta atrodančių pagyvenusių ponų iki kietuolių baikerių. Dauguma atsiliptė. Daugumai buvo svarbu paprašyti maldos, užrašyti savo intencijas, susitikti su Dievu akis į akį. Kas būtų buvę, jei būtume pasirinkę žmones, nerizikavę, bijoję apsikvailinti? Gal jie niekada nebūtų išgirdę ir priėmę Dievo kvietimo, ir jų gyvenimai būtų likę kaip anksčiau?

Mesėjome prie visų sutiktų, palikę visą darbą Jėzui (o jis keičia gyvenimus!), ir pirmi užkalbinti žmonės atsiliptė. Jie rašė maldos intencijas, o mes meldėmės už juos. Vyko dvasinis proveržis – dauguma džiaugsmingai atsiliptavo į mūsų kvietimą. Geriau neprisiminti, kiek gramatikos klaidų darėme, kaip painiojome žodžius ir koks buvo mūsų akcentas. Dievui tai – ne kliūtis. Mūsų silpnumas, jei su pasitikėjimu rizikuojame ir nebijome apsikvailinti (kas turbūt ir įvyko), jam yra galimybė daryti didelius darbus. Nereikia mokėti užsienio kalbų (mūsų grupėje buvo žmonių, kurie nekalbėjo angliškai, bet jiems puikiai sekėsi evangelizuoti šypsena, akimis ir keliais išmoktais žodžiais), atrodyti solidiems ir savimi pasitikintiems – reikia pasitikėti Dievu. Ir to užtenka.

Dažnai žmogų vargina netikėjimas, kad Dievas per jį gali daryti didžius darbus. Evangelijoje Jėzus sako, kad mes galėsime atlikti daug didesnių stebuklų nei jis (plg. *Jn 14, 12*). Ar tuo tikime?

Ar galime eiti pas žmones ir melsti stebuklų, tikėdami, jog taip ir įvyks? Na, laikas tuo patikėti, nes turime daug ką nuveikti šioje žemėje. Kiekvienas iš mūsų.

Kaip evangelizuoti?

Per vieną sesiją pasakojo, kaip meldžiantis Dievas atsiunčia vaizdinį (tai gali būti veido bruožai ar tik aprangos detalės) žmogaus, kuriam turi įvykti kažkas svarbaus; mus drąsino priimti iš Dievo šiuos reginius. Kitos dienos evangelizacijoje sutikus šį žmogų ir užmezgus su juo pokalbį, visada įvyksta stebuklų: pagydoma iš negalios ar dvasinės naštos, o kartais Viešpats siunčia tam žmogui žinią, kuri pakeičia jo gyvenimą. Kokius didžius dalykus Jėzus daro čia pat, per žmones, esančius šalia, nebijančius veikti ir būti Dievo įrankiais.

Evangelizuoti galima geranoriškumu ir pagarba. Musulmonai ar homoseksualai, negalias turintys žmonės... Kaip svarbu juos mylėti ir gerbti. Vienas kunigas pasakojo, kad musulmonai dažnai rašinėja ant sienų, aršiai kiverčijasi su krikščionimis. Keista, bet evangelizacijos metu musulmonai ir krikščionys sugyveno taikiai. Tai buvo taikos ir ramybės dienos. Kartais musulmonai sutikdavo nueiti į bažnyčią ir pasimelsti, – juk tikime tą patį Dievą. Kaip svarbu kurti taikų buvimą vienas su kitu, juk Dievas yra didžiosios taikos nešėjas.

Meno kūriniai taip pat evangelizuoja. Bažnyčioje prikabinta daug paveikslų. Vis dėlto vienas buvo ypatingas – vaizdavo, kaip veikia malda. Kai nors kartą meldiesi už žmogų, jis tarsi laiko tavo ranką, o tavo malda kartu paliečia tūkstančius, rankomis įsikibusių į tą žmogų; tai neleidžia visiems nugarmėti į bedugnę. Per maldą kei-

čiami daugelio gyvenimai. O ką galėtų padaryti kelios maldos? Nuolatinė malda?

Liudijimų, kaip susitikimas su Jėzumi pakeitė gyvenimus, būta išties daug. Kelios merginos eina iš klubo, jas sustabdo vaikas ir siūlo ateiti į bažnyčią; merginos pasišaipo ir eina toliau, bet viena sustoja: „Žinoma, eisim! Dėl tavo tėčio.“ Ir nueina į adoraciją. Grįžta verkdamos ir dėkoja. Netikinti moteris vėluoja į susirinkimą, bet kai jai pasiūlo užsukti į bažnyčią, sustoja ir uždega daug žvakučių už savo gyvenimo sunkumus, prašo maldos, kad atsiverstų jos sūnus. Kita atsiliekusi moteris užsidega noru pakrikštyti savo vaikus ir pati pasikrikštyti. Užsukęs tik pažiūrėti verslininkas kitą dieną susiranda jį pakvietusius ir dėkoja: „Jūs pakeitėte mano gyvenimą!“ Vieni palies-
ti smarkiau, kitų dar laukia ilgas Dievo ieškojimo kelias. Daug ko mes nesužinosime, bet pasitikėkime Viešpačiu ir toliau padėkime jam tęsti savo darbą.

Mūsų silpnumas, jei su pasitikėjimu rizikuojame ir nebijome apsikvailinti, Dievui yra galimybė daryti didelius darbus.

Manau, kad evangelizacija daugiausia davė mums patiem,ėjusiems į gatves. Prieš kiekvieną misiją jausdavome piktojo puolimą, kuris reiškėsi įvairiais būdais: jėgų nebuvimu, dvasiniu nuosmikiu, beprasmybės jausmu. Pasibaigus misijai ateidavo palaima. Džiaugsmas dėl to, kas įvyko, džiaugsmas dėl atsiliępusių žmonių ir tų, kurie neatsiliptė, nes dar neatėjo jų diena. Grįžus į Lietuvą, dar kelias savaites lydėjo džiaugsmas. Liūdesys, kad kol kas viskas baigėsi (nors iš tiesų kiekvieną dieną galime evangelizuoti žmones savo aplinkoje), bet ir džiaugsmas, kad galėjome tame dalyvauti. Tai stebuklinga. Tai kainuoja, bet auka verta rezultatų. Viešpats atlygina visiems, kurie stengiasi, ne veltui mūsų stovyklos moto buvo: Dievas yra visada geras!

Džiaukimės – Dievo darbai vyksta, ir jų rezultatai stulbinantys. Melskimės už brolius ir seses Kristuje, kiekvieną dieną vykdančius misijas, melskimės už visus, išdrįsusius pirmą kartą atsilipti į Dievo kvietimą, už jų maldos intencijas, už pašaipiai nususukusius ir nuėjusius, melskimės, nes malda – daugiausia, ką galime padaryti, didžiausia, ką turime.

Šventė: laikas Viešpačiui

Šabo dieną Jėzus ėjo per javų lauką, ir jo mokiniai eidami ėmė skabyti varpas. Fariziejai priekaištavo: „Žiūrėk, jie daro per šabą tai, kas draudžiama.“ Jėzus atsakė: „Nejau neskaitėte, ką prireikus padarė Dovydas, kai jis ir jo palydovai neturėjo maisto ir buvo išalkę: prie vyriausiojo kunigo Abiataro jis ėjo į Dievo namus ir valgė padėtinės duonos, ir davė jos valgyti savo palydovams, nors jos niekam nevalia valgyti, tik kunigams.“ Ir pridūrė: „Šabas padarytas žmogui, ne žmogus šabui; taigi Žmogaus Sūnus yra ir šabo Viešpats (Mk 2, 23–28).

Paskui Jėzus vėl pasirodė mokiniams prie Tiberiados ežero. Pasirodė taip. Buvo drauge Simonas Petras, Tomas, vadinamas Dvyniu, Natanaelis iš Galilėjos Kanos, Zebediejaus sūnūs ir dar du kiti mokiniai. Simonas Petras jiems sako: „Einu žvejoti.“ Jie pasisūlė: „Ir mes einame su tavimi.“ Jie nuėjo ir sulipo į valtį, tačiau tą naktį nieko nesugavo. Rytui auštant, ant kranto pasirodė bestovįs Jėzus. Mokiniai nepažino, kad ten Jėzaus esama. O Jėzus jiems tarė: „Vaikeliai, ar neturite ko valgyti?“ Tie atsakė: „Ne.“ Tuomet jis pasakė: „Užmeskite tinklą į dešinę nuo valtės ir pagausite.“ Taigi jie užmetė ir jau nebeįstengė jo patraukti dėl žuvų gausybės. Tuomet tasai mokiny, kurį Jėzus mylėjo, sako Petru: „Juk tai Viešpats!“ Išgirdęs, jog tai esąs Viešpats, Simonas Petras persijusė palaidinę, – mat buvo neapsirengęs, – ir šoko į ežerą. Kiti mokiniai atsiyrė valtimi, nes buvo netoli nuo kranto – maždaug už dviejų šimtų mastų – ir atitempė tinklą su žuvimis. Išlipę į krantą, jie pamatė žerinchias žarijas, ant jų padėtą žuvį, ir duonos. Jėzus tarė: „Atneškite ką tik pagautų žuvų.“ Petras įlipo į valtį ir išvilko į krantą tinklą, pilną didelių žuvų, iš viso šimtą penkiasdešimt tris. Nors jų buvo tokia gausybė, tačiau tinklas nesuplyšo. Jėzus jiems tarė: „Eikite šen pusryčių!“ Ir nė vienas iš mokinių neišdrįso paklausti: „Kas tu esi?“, nes jie aiškiai matė, jog tai Viešpats. Taigi Jėzus priėjo, paėmė duonos ir padalijo jiems, taip pat ir žuvies. Tai jau trečią kartą pasirodė mokiniams Jėzus, prisikėlęs iš numirusių (Jn 21, 1–14).

Jėzus yra „šabo Viešpats“

Sekmadienis atsiranda kaip savaitinis Jėzaus prisikėlimo *atminimas*, juo švenčiamas prisikėlusio Viešpaties buvimas *dabartyje* ir laukiama jo šlovingo atėjimo *pažado*. Ankstyvuojų krikščionybės laikotarpiu *dies dominicus* ne iš karto pakeitė žydų šabą, bet simbiotškai gyveno drauge su juo. Kad tai suprastume, turime apmąstyti tris momentus: Jėzaus santykį su šabu; pirmosios savaitės dienos aušrą; sekmadienį ankstyvaisiais krikščionybės amžiais. Šiuose trijuose momentuose išryškėja krikščioniškojo sekmadienio kaip atminimo, dabarties buvimo bei pažado dvasinė ir teologinė reikšmė.

Evangelijoje Jėzus parodo ypatingą laisvę šabo atžvilgiu: jo veikla darant stebuklus atrodė sutelkta į šią dieną. Apmąstykime varpų rinkimą per šabą (Mk 2, 23–28; Mt 12, 1–8; Lk 6, 1–5); vyro su padžiūvusiu ranka (Mk 3, 1–6; Mt 12, 9–14; Lk 6, 6–11), sutrauktos moters (Lk 13, 10–17) ir sirgusiojo vandenlige išgy-

dymą (Lk 14, 1–6). Evangelisto Jono pasakojime paralyžiuotasis prie tvenkinio (Jn 5, 1–18) ir aklas gimęs žmogus (Jn 9, 1–41) išgydomi per šabą. Dėl šabo Jėzaus nuostata trejo-pa. Pirmiausia, jis *patvirtina pagarbą įsakymui laikytis šabo*: pranokdamas įstatyminę fariziejų praktiką, Jėzus pripažįsta šabo reikšmę, ją išgyvena ir siūlo. Epizodas su šabo dieną skinamomis kviečių varpomis interpretuoja įstatymą Dievo valios šviesoje: „Šabas padarytas žmogui, o ne žmogus šabui.“ Galutinis šabo tikslas yra žmogaus pilnatvė (Mk 3, 4; Mt 12, 11–12).

Antra, *Jėzus galutinai įprasmina šabą, išlaisvindamas žmogų nuo blogio*. Šabas yra Dievo darbo viršūnė, o žmogus sukurtas tikrajam šabui, tai yra bendrystei su Dievu. Jėzus atlieka savo misiją siūlydamas žmonijai malonę įgyvendinti jos pašaukimą, kuriam Dievas nuo pradžios ją sukūrė. Tai ypač taikytina tiems, kurių kūnas ir siela sužeisti, – ligoniams, luošiams, akliesiems ir nusidėjėliams. Šabas yra

Jėzaus išlaisvinimo darbų diena. Galiausiai *Jėzus yra „šabo Viešpats“*. Atnaujindamas kūrimo ir išlaisvinimo nuo blogio darbą, Jėzus apreiškia save kaip gyvenimo pilnatvę, šabo įsakymo tikslą. Jėzus yra šabo Viešpats, nes jis yra Sūnus ir kaip Sūnus jis įveda į šabo pilnatvę.

Kad patirtų *prisikėlusio Viešpaties buvimą*, šeima turi leistis būti apšviesta sekmadienio Eucharistijos. Mišių šventimas tampa Viešpaties dienos gyva ir plakančia širdimi, Prisikėlusiojo buvimu čia ir šiandien. Eucharistija leidžia mums prisirišti prie švento Dievo slėpinio pakrantės. Sekmadienyje šeima randa savaitės centrą, dieną, išsaugančią šeimos kasdienybę. Taip įvyksta, kai šeima užduoda sau klausimą: ar galime drauge sutikti Dievo slėpinį? Šventimas savo paprastumu leidžia Dievo *slėpiniui* mus pasitikti. Apeigos šeimą susieja su gyvybės šaltiniu, atveria bendrystei su Dievu ir broliškajai bendrystei. Negana to, *krikščioniškasis slėpinys yra eucharistiniame sambūryje esamo prisikėlusio Jėzaus naujas*

gyvenimas. Sekmadienio Eucharistija yra sekmadienio ir šventės centras. Jame šeima gauna naują prisikėlusio Viešpaties gyvenimą, priima Dvasios dovaną, klausosi Žodžio, dalijasi eucharistine duona ir reiškia savo brolišką meilę. Todėl sekmadienis yra dienų Viešpats, susitikimo su Prisikėlusiuoju diena!

Pirmoji savaitės diena

Sekmadienis yra Jėzaus Velykų *atminimas*. Pagal sutartinę evangelijų liudijimą Kristus prisikėlė „pirmąją savaitės dieną“ (Mk 16, 2. 9; Mt 28, 1; Lk 24, 1; Jn 20, 1). Tą dieną įvykdyti visi krikščioniškąjį tikėjimą grindžiantys įvykiai: Jėzaus prisikėlimas, velykiniai pasirodymai, Dvasios išliejimas. Pirmieji krikščionys perėmė žydų savaitinį ritmą, tačiau nuo prisikėlimo jie ypač sureikšmino „pirmąją dieną po šabo“ (plg. Lk 24, 1). Į šios dienos kontekstą evangelistai Jonas ir Lukas įdeda pasakojimą apie valgymą su prisikėlusiu Viešpačiu (Lk 24, 13–35; Jn 21, 1–14) – šie pasakojimai nušviečiami eucharistiniais bruožais. Jono evangelijos 21 skyriaus tekstas gerai perteikia ankstyvųjų krikščionių bendruomenių eucharistinių susitikimų atmosferą. Jėzus „paėmė duonos ir padalijo jiems“ (Jn 21, 13). Jėzus atpažįstamas, „kai jis laužė duoną“ (Lk 24, 30. 35). „Susirinkimai“ pirmąją savaitės dieną siejami su pasakojimais apie Jėzaus valgymą; *Apd 20, 7* minima, kaip bendruomenė susirenka laužyti duonos ir klausytis apaštalo, o *1 Kor 16, 2* – dėl rinkliavos Jeruzalės vargšams. Taigi sekmadienis apima tris elementus: žodžio klausymą, duonos laužymą broliškai ja dalijantis, taip pat artimo meilę. Vėliau Apreiškimo knygoje (*Apr 1, 10*) tai pavadinama *Viešpaties diena*. Taip ankstyvoji Bažnyčia patvirtina tęstinumo ryšį ir drauge skirtingumą nuo šabo. *Viešpaties diena* yra prisikėlimo *atminimo* diena.

Dalyvaudama Mišiose šeima skiria erdvės ir laiko, energijos bei išteklių ir išmoksta, kad gyvenimas sudarytas ne tik iš poreikių, kuriuos reikia patenkinti, bet ir iš santykių, kuriuos būtina ugdyti. Kaip dovana suvokiama sekmadienio Eucharistija ragina *šeimą dalyvauti Jėzaus Velykų atminime*. Mišiose šeima maitinasi prie Žodžio ir Duonos stalo, ir tai suteikia namie prie stalo besidalijamam žodžiui bei maistui prieskonį ir prasmę. Nuo ankstyvos vaikystės vaikus dera auklėti klausytis Žodžio, kad tai, ką girdėjo bendruomenėje, vėl išgirstų namuose. Tai leis jiems suvokti sekmadienį kaip *Viešpaties dieną*. Sekmadienio centre esantis susitikimas su prisikėlusiu Jėzumi turi būti gaivinamas Jėzaus atminimu, Evangelijos pasakojimu, laužomos duonos ir atiduodamo kūno tikrove. Nukryžiuoto ir prisikėlusio Jėzaus atminimas paženkлина skirtumą tarp sekmadienio ir laisvalaikio. Jei nesutinkame Jėzaus, šventimas neįvyksta, bendrystė lieka vien jausmu, o artimo meilė – tik solidarumo gestu, nekuriančiu krikščioniškosios bendrystės ir neugdančiu misijai. Įvesdindama mus į Dievo širdį, sekmadienio Eu-

charistija kuria šeimą, o šeima krikščionių bendruomenėje savitu būdu išreiškia Eucharistiją.

Ankstyvuojų Bažnyčios gyvenimo laikotarpiu švenčiant sekmadienį ir Eucharistiją Viešpaties dieną buvo stipriai akcentuojamas Viešpaties atėjimo lūkestis.

Sekmadienio Eucharistija būdavo išgyvenama kaip išankstinis „skonėjimasis“ prisikėlusio Viešpaties duotu nauju gyvenimu ir pasaulio perkeitimo „pažadas“. Šiandien Bažnyčia ir šeima vėl kviečiama prie šios trykštančios versmės, kad krikščionių sekmadienio savitumas nebūtų prarastas. Ypač kai kuriais metų laikotarpiais, kaip antai per adventą ir Kalėdas, Viešpaties atėjimo lūkestis atnaujinamas veiksmais, gaivinančiais vilties suvokimą šeimoje ir bendruomenėje.

Silrijos Knezevės nuotrauka

Klausimai sutuoktinių porai

- Kaip mūsų šeimoje suvokiamas sekmadienis ir susitikimas su prisikėlusiu Viešpačiu?
- Ar namie ir bendruomenėje išgyvenami veiksmai bei apeigos leidžia suvokti naują prisikėlusio Viešpaties gyvenimą ir džiaugsmą dėl jo buvimo?
- Ar daiktų ir laiko dovanojimo patirtis, Žodžio klausymasis namuose ir bažnyčioje, taip pat dalyvavimas prie Eucharistijos stalo leidžia išgyventi sekmadienį kaip savaitines Velykas?
- Kokiais metų laikotarpiais ir kokiais veiksmais išgyvename sekmadienio Eucharistiją kaip laukimo ir vilties laiką?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei

- Kas trukdo šiandienos visuomenėje išgyventi sekmadienį kaip *dies dominicus* – Viešpaties dieną?
- Ar įvesdinimas į apeigas ir krikščioniškosios bendruomenės atmosfera iš tikrųjų parengia mus susitikti su nukryžiuotu ir prisikėlusiu Viešpačiu?
- Kaip sekmadienis gali tapti Evangelijos ir Jėzaus prisikėlimo atminimo diena?
- Kaip liturginių metų tėkmė su savo laikotarpiais ir šventėmis išreiškia Viešpaties lūkestį?

* Tęsiame 2012 m. kovo „Artumoje“ pradėtą spausdinti Popiežiškosios šeimos tarybos parengtų katechezijų ciklą š. m. gegužės 30–birželio 3 d. Milane vykusiam VII Pasauliniam šeimų susitikimui, kurio tema „Šeima: darbas ir šventė“.

Gera pabūti vienu du

„Artuma“ tęsia Kentenicho šeimos pedagogikos akademijos dalyvių liudijimus, kaip jiems pavyksta atgaivinti, atrodytų, jau „išsisėmusias“ santuokas. Šį mėnesį siūlome Jums Skirmantės ir Nerijaus KUKURAIČIŲ, santuokoje gyvenančių jau 12 metų ir auginančių 3 vaikus, liudijimą.

Santuokos pradžioje poros turi savo bendrus pomėgius, bendras veiklas, kurios dažnai būna jų pažinties ir žavėjimosi vienas kitu pagrindas. Susilaukę vaikų šių pomėgių sutuoktiniai nebegali tęsti kartu, tad dažniausiai arba užsima jais po vieną, arba abu apleidžia pamėgtą veiklą, arba, liūdniausiu atveju – mėgaujasi tik vienas. Tiesą sakant, leisti laiką atskirai – gerokai paprasčiau tiek organizaciniu, tiek emociniu atžvilgiu – juk esame patyrę, kaip nelengva kartais suderinti savo norus ir klausimą, kur palikti vaikus. Tam mus skatina mūsų kultūra, kurioje daug kalbama, kaip svarbu realizuoti asmeninius troškimus, ir peršama nuomonė, kad to galima siekti tik nevaržomiems kitų. O juk į santuoką nerėme vedami svajonių, pasiryžę „investuoti“ į ją visą save, rizikuoti viskuo, kad tik galėtume keliauti KARTU.

Pradžioje viską patinka daryti kartu. Gausėjant šeimai greitai užgriūva rūpesčiai iš visų jėgų triūšiant dėl šeimos gerovės, auginant vaikus, kuriems dovanojame visą kitą savo laiką ir dėmesį. Atkovojo dienos kovas, belieka griūti į lovą ir kaupti jėgas kitai dienai. Šie kasdieniai šeimos džiaugsmas ir vargai mūsų galvose ir širdyse nepastebimai okupuoją visą teritoriją. Po kelerių bendro gyvenimo metų kam nors paklausus, ką mėgstame veikti vienu du, lyg ir norisi lengvai atsakyti, bet, nuoširdžiai tariant, nelabai prisimėni akimirkų, kai smagiai kažką veikė drauge su sutuoktiniu.

Mūsų gražusis miško takelis, kuriuo susikibę mėgdavome keliauti į paslaptinę, kvapnią, pilną saldžių žemuogių miško pievelę, retai beminamas. Ilgainiui jis apžėlė šiurkščia žole, įvairiais krūmokšniais. Panorėjęs juo eiti, sunkiai beatrastum jo pradžią ir vingius. Tačiau kartais vis dar padvelkia saldus žemuogių kvapas ir vilioja mieli prisiminimai.

Kaip iš naujo jį atrasti, iš naujo pradėti juo vaikščioti, lankyti vietas, kuriose iš naujo ir naujai atrandame vienas kitą? Reikia padirbėti, kol vėl prasiskinsi kelią pro aukštas vikšvas. Greičiausiai užtruks, kol surasime, ką galėtume veikti kartu. O kas dabar mums teikia džiaugsmą?

Tikime, jog Dievas mums padovanojo patį tinkamiausią sutuoktinį ir turi kažkokią svajonę

mūsų atžvilgiu, tad davė mums ir bendrą sielos troškimų. Šios minties vedami abu pasiėmėme po popieriaus lapelį ir kiekvienas užsirašėme: „Ką man patinka veikti?“ Kai žmona perskaitė savo lapelį, vyras šūktelėjo: „O tai ką mes čia galime kartu veikti?“ Tačiau, perskaičius jam, atradome 4 punktus, ką patinka veikti mums abiem. Tai buvo žygiai, kelionės, pasivaikščiojimai, nuotykių, aktyvi veikla, pokalbiai, grožėjimasis gamta, skaitymas kartu. Na štai ir bendras pagrindas, reikia tik pasirinkti ir susiorganizuoti. Galime kartą per metus leisti į kaba-rojimosi medžiais parką, o kas savaitę – kartu pasivaikščioti ar paskaityti. Gal per kelerius metus paaugs vaikai, susitautysime pinigėlių ir galėsime išvykti į kelių dienų kelionę?

Mums patinka Naujųjų metų naktį užsirašyti didžiausius troškimus ateinantiems metams, o paskui juos aptarti. Kai kurie troškimai būna asmeniški, jų siekti gali tik vienas iš mūsų, tačiau, kartu aptarus, tai tampa mūsų bendra „investicija“. O kai kuriuos troškimus galėsime įgyvendinti dviese, pvz.: nuvykti dviese į Romą, pažaisti šachmatais. Be to, jau 4 metus kartą per savaitę skiriame kelias valandas mudviejių pokalbiui.

Dabartiniai būdai sutuoktiniams leisti laiką kartu labai paprasti. Štai ką patinka veikti mūsų draugams dviese: plaukti baidarėmis, važiuoti automobiliu į ilgas keliones ir, kai vaikai miega, kalbėtis, eiti pasivaikščioti, lankytis koncertuose, skanauti maistą ir šnekučiuotis,

žiūrėti filmą, gerti vyną, kartu skaityti vieną knygą, klausytis žmonos pasakojimo apie perskaitytą knygą ar įvykius, mylėtis, maudyti vaikus, būti ramiose vietose ir grožėtis, važinėti dviračiais, kartu dirbti, išvažiuoti į savaitgalio kelionę prie jūros. Atrodo, labai paprasta, ir šie dalykai yra įmanomi gyvenant šeimoje. Jie teikia džiaugsmo ir gilų pojūtį, kad esame laimingi, būdami kartu. Patyrus buvimo kartu džiaugsmą atsiranda vidinė laisvė ir noras dalytis tuo gėriu ir su aplinkiniais.

Kviečiame ir jus išvalyti savo apžėlusius takelius ir pasimėgauti buvimu vienu du.

Idea: Šinagava maironika

Maironio sielos giesmė

Dovilė ZUOZAITĖ

Apie iškilųjį Tėvynės dainių prelatą Joną Mačiulį-Maironį „Artumoje“ rašėme 2007 m. spalį. Šiomet, minėdami jo 150-ąsias gimimo ir 80-ąsias mirties (1862 m. lapkričio 2 d. (pagal dabartinį kalendorių) – 1932 m. birželio 28 d.) metines, prisimename jį dar kartą. Poeto kūryba prilyginama ištisai poetinės kultūros epochai, palikusiai svarų indėlį ne tik literatūroje, bet ir muzikoje, dailėje.

Meilė muzikai

Poeto mintis ir jausmus žadino Lietuvos krašto grožis, meilė gimtinei, jos praečiai, žmonių išgyvenimai. Ši poezija tapo įkvėpimo šaltiniu ir kitiems menininkams, ypač muzikams – per 40 kompozitorių padabino kunigo eiles gražiausiomis melodijomis. Maironio ir kompozitorių ryšys buvo nulemtas ne tik įkvėpiančios poeto lyrikos, bet ir to, kad jausminga Maironio prigimtis buvo neatsiejama nuo muzikos. Jis turėjo puikų, skambų lyrinio tenoro balsą, nuostabiai dainuodavo liaudies dainas, žavėjosi kompozitoriaus Fryderyko Chopino valsais, sonatomis, noktiurnais.

Maironio namai alsavo muzikos dvasia, čia vyko kultūriniai vakarai, pokalbiai apie meną, religiją ar net politiką, visuomet skambėdavo gyvai atliekama muzika, čia susiburdavo kunigai, žymūs to meto menininkai, miesto aukštumėnė. Jautriausi išgyvenimai Maironį užplūdavo klausantis pagal savo paties tekstą sukurtos dainos posmą. Jis minėjęs, kad jam pačiam labiausiai patinka liūdno ir ilgesingos melodijos. Gal dėl to ir jo kūryboje dažnai aptinkame šias jausmų ir išgyvenimų intonacijas.

Maironio ir Naujalo draugystė

Daugiausia muzikos kūrinių pagal Maironio tekstus parašė artimas bičiulis Juozas Naujalis. Jų draugystė prasi-dėjo 1892 m., kai kompozitorius parašė pirmą dainą pagal jo eiles „Jau slavai sukilo“. Išgirdęs gaidas, poetas liko sužavėtas ir paprašė rankraščio, kurį vėliau sudegino Peterburge, kad per kratą neaptiktų policija. Sudegusios natos vėliau nebuvo atkurtos. (Šiandien plačiai paplitusi daina „Jau slavai sukilo“ yra Česlovo Sasnausko.)

Lenkiškoje aplinkoje subrendusį Naujalį į lietuviškos kūrybos kelią atvedė Maironis. Tai lėmė jo poezijos galia, žavėjusi kompozitorių, bičiuliškas jų bendravimas, pasivaikščiojimai Kauno Santakojė, pasibuvimai Maironio namuose.

Iš viso Naujalis pagal Maironio eiles sukūrė 25 kūrinius. Neretai pats poetas ateidavo pas kompozitorių su konkrečiu tekstu, kad šiam parašytų natus, tardavosi, kokioms eilėms tiktų melodija. Daugelis dainų yra tapusios ne tik muzikos, bet ir apskritai svarbia kultūros dalimi. Tai paliudija viena tauriausių dainų „Lietuva brangi“, okupacijos ir Atgimimo himnu (deja, vis dar mažai kas žino visą šį eilėraščių, o tebekartoja tik sovietinę, cenzūruotą jo versiją...). Į atokiausius tėvynės kampelius šviesų Maironio žodį nešė dainos „Už Raseinių ant Dubysos“, „Ar skauda man širdį“, „Užmigo žemė“, „Pavasaris“, „Vasaros naktys“, „Miškas ūžia“, „Burtai“, jaunystės bei džiaugsmo himnas „Jaunimo giesmė“ arba „Dainų dainelės“, parašyta specialiai pirmajai Dainų šventei 1924 metais. Abiejų menininkų kūrybinės sąsajos išaudė nuostabių ir ilgaamžių muzikos ir poezijos meno gijų audeklus.

Česlovo Sasnausko palikimas

Skambūs Maironio posmai giliai palietė ir Česlovo Sasnausko kūrybą, iš viso muzikas parašė 8 kūrinius. Abiejų menininkų bendrystė subrandino vieną nuostabiausių giesmių – „Marija, Marija“. Tai tarsi bažnytinis himnas, puošiantis liturgines šventes, progines iškilmes, arba giesmė, sielos ramintoja, skambanti išlydint artimuosius amžinojo poilsio. Giesmė taip įaugo į tautos dvasią, kad

Meno kūrėjų draugijos valdyba. Iš kairės: Maironis, P. Galaunė, J. Naujalis, B. Sruoga, A. Sutkus, F. Kirša, S. Šilingas. 1920 m. Iš Maironio lietuvių literatūros muziejaus archyvo.

neretai nebesusimąstome, jog šių maldos eilučių autorius – Maironis.

Dar vienas nuostabus kūrinys – „Kur bėga Šešupė“. Sukurtos dvi kūrinio versijos: pirmoji lengvesnė, liaudiškesnė, antroji – sudėtingesnė, labiau išplėtotą, ją dainuojame ir šiandien. Daina skambėdavo ir tebeskamba tautiniuose minėjimuose, bažnyčiose, yra atliekama po visą pasaulį pasklidusių lietuvių.

Kiti kompozitoriai

Pagal Maironio eiles kūrė ir kuria įvairių kartų kompozitoriai: Aleksandras Kačanauskas, Juozas Tallat-Kelpša, Stasys Šimkus, Juozas Gruodis, Bronius Budriūnas, iš dabartinių – Mindaugas Urbaitis, Vytautas Miškinis, Laimis Vilkončius ir kiti. Kūriniuose skamba visos poetą jaudinusios temos – nuo brangios krašto praeities iki asmeninių dvasininko tikėjimo išpažinimų, vienvietės, skausmo akimirkų ar net meilės intonacijų. Pats poetas neslėpdavo, kad jo kūrybai reikia mūzos, tačiau tai būdavo tik gražūs susižavėjimai, išreikšti nuostabiomis eilėmis.

Kai kuriems eilėraščių muziką rašė ir ne vienas kompozitorius. Daugiausia kompozicijų sukurta pagal „Mano gimtinę“ (7 kūriniai), „Kur bėga Šešupė“ (5 kūriniai).

Maironis buvo ypatingos meninės pajautos žmogus, jo siela ilgėjosi muzikos, tad savo kūryba siekė, kad lietuviška daina sklistų kuo plačiau. Dvasininko muzikalaus poetinio pasaulio, pagyvinto mūsų kompozitorių, žavesio nenuklunkina metų ir epochų kaita, jis iškyla virš laiko praeinamybės.

Grigalius Didysis. Miniatiūra iš „Antiphonarium officii“. 990–1000 m. Šv. Galo abatija. Šveicarija

Ištakos

Grigališkojo choralo, kaip ir visos didžiosios muzikos, šaknų reikia ieškoti senovės graikų kultūroje. Apie muzikos poveikį ir jos prigimtį rašė mąstytojai Platonas ir Aristotelis, matematikai – pradedant Pitagoru, Euklidu ir baigiant Aristidu Kvintilianu. Šie pirmi įžiūrėjo neginčytinas muzikos sąsajas su matematika, netgi įrodė, kad protą lavinti be muzikos – neįmanoma. Ir ne tik dėl to, kad ji paremta matematika!

Kai ankstyvaisiais viduramžiais Bažnyčia pradėjo vienyti tautas, apie galingą muzikos poveikį graikiškai rašė Origenas, šv. Jonas Auksaburnis, lotyniškai – šv. Ambraziejus, šv. Augustinas, šv. Jeronimas, vėliau ir šv. Tomas Akvinietis. Apie jį gerai žinojo ir judėjai, garbinę Dievą giesmėmis, o ne tik žodine malda ar kūno judesiais. Visas Senojo Testamento 150 psalmių senovės žydai išgiedodavo. Šventykloje aukojant avinėlį, dalyvaudavo bent 12 levitų chorelis, giedantis tos dienos psalmę. Krikščionys perėmė judėjų palikimą.

Taip muzika per antikos kultūrą ir judėjus atkeliavo į ankstyvąją krikščionybę ir, pasak kai kurių autorių, II amžiuje Kristaus išpažinėjai jau meldavosi būtinai giedodami. Taip formavosi grigališkojo choralo užuomazgos.

Atsiradimas

Dauguma autorių linkę grigališkojo choralo atsiradimą sieti su Milano vyskupu šv. Ambraziejumi, gyvenusiu IV a. Nors yra tam tikrų duomenų, kaip minėta, ir apie II a., tačiau Ambraziejus labai išpopuliarino šį giedojimo būdą. Jis pasklido Vakaruose, nuolat kisdamas, bet kai kurie ambraziejiškieji elementai Milane išliko iki šiol. Vis dėlto kiekvienas kraštas giedodavo savaip. Prancūzijoje giedota gališkai, Ispanijoje mozarabiškai (su arabų kultūros apnašu), vokiečiai taip pat turėjo savo „stilių“.

Grigališkasis choralas

Ką gali muzika? Beveik viską. Nuliūdinti, sužadinti mąstymą, sukelti džiugesį, ekstazę, grožėjimąsi, sugrąžinti gyvenimo džiaugsmą, viltį, meilę ir vesti Dievo keliu. Nėra meno, kuris taip greit ir giliai paveiktų žmogaus sielą bei protą, kaip muzika. Ji toli už savęs palieka tapybą, skulptūrą, kiną, teatrą ir net savo prigimtį jai giminingą architektūrą.

Vienas žymiausių iškiliųjų muzikos titanų, sakralinės muzikos kūrėjas Olivier Messiaenas (1908–1992), būdamas jau garbaus amžiaus įžymybė, rašė: „Muzika yra kalba, galinti pasiekti slapčiausias žmogaus sielos kerteles. Tai abstrakti kalba, prabylanti daugiau į sąmonę, o ne į sąmonę. Be to, ši kalba pažadina kilniausius žmogaus jausmus, jo žvilgsnį, klausą. <...> O nustebimas garsu ir spalva – tai jau ekstazės pradžia...“ Ne veltui visos religijos Dievą šlovina naudodamos muziką. Ji sukelia subtiliausių sielos virpesius, veda mus gėrio, Dievo ir artimo meilės link. Šitai jau kažin kada žinojo Bažnyčios Tėvai ir apie tai rašė. Suvokdami neišmatuojamą muzikos galią, jos net prisibijojo.

VI a. popiežius Grigalius I Didysis, tapęs Romos vyskupu ir ėmęs puoselėti savo chorą, rūpintis bažnytine muzika, steigti giedojimo mokyklas (*schola cantorum*), nusprendė, jog liturginį giedojimą reikia sunorminti. Tai šis ryžtingas popiežius, vėliau paskelbtas šventuoju, ir padarė. Manoma, kad ant peties jam buvo nutūpęs balandis, – Šventojo Dvasia sufleravo į ausį, o Grigalius diktavo raštininkui. Jo nustatytoji tvarka gyvavo iki XVI a., t. y. iki Tridento Susirinkimo.

Žiupsnelis istorijos

Grigališkasis choralas tapo maldos forma vienuolynuose (Valandų liturgija) ir bažnyčiose (šv. Mišių malda). Tekstai – Šventojo Rašto, o melodika perduodama iš lūpų į lūpas, iš kartos į kartą. Gaidų užrašyti tais laikais žmonės dar nemokėjo. Tiesa, bandymų, vadinamų *neumomis* (sudėtinga įvairių ženklų sistema ant 2 linijų), būta, bet tie užrašai buvo suprantami tik profesionaliems giedotojams ir tai ne visiems. Tik XI a. muzikos teoretikas vienuolis Gvidas Arecietis sugalvojo gamą ir natų užrašymą ant keturių linijų, kurių skaičių prireikus buvo galima didinti iki šešių. Gaidas rašė kvadrateliais ar rombais. Tai prilygo rašto atradimui. Taigi, XI a. užrašyti choralai jau nesunkiai perskaitomi ir mūsų laikais.

Laikui bėgant choralas plėtėsi, savaip augo, tobulėjo, bet apie tai vėliau.

Taip jau nutiko, kad susiformavo dvi grigališkojo choralo mokyklos: vienuolyno ir katedros. Maža to, atsirado ir vietinių skirtumų dėl geografinių padėčių. Choralas apaugo įvairiais papildymais, „papuošimais“ ir t. t., to-

dėl XVI a. Tridento Susirinkimas juos uždraudė. Pradėjo brautis ir instrumentinė bei polifoninė muzika, tad grigališkasis choralas, tyriausia ir skaidriausia maldos forma, tarytum apmirė, neteko populiarumo.

XIX a., 1830 m., Prancūzijos Solemo vienuolyne prasidėjo grigališkojo choralo atgimimo sąjūdis. Tėvai benediktinai buvo labai aktyvūs, netrukus jų iniciatyvą perėmė vokiečiai ir 1903 m. Pijus X paskelbė grigališkąjį choralą pagrindine Katalikų Bažnyčios liturgine muzika. Tą patį pakartojo Pijus XII enciklikoje *Musica sacra* („Šventoji muzika“, 1955 m.). Vatikano II Susirinkimas tam pritarė, bet nedraudė ir kitokios muzikos.

Kas yra grigališkasis choralas?

Tai vienbalsis giedojimas be instrumentinio pritari- mo. Choralo tekstas ir muzika neišskiriami, t. y. priklauso vienas nuo kito. Gieda: a) solistas; b) visas choras. Tekstai lotyniškai (vertimai – retos išimtys). Dažniausiai tai proza arba laisvosios eilės. Ritmas priklauso nuo teksto.

Paprasčiausias atlikimo būdas yra pusiau deklamavimas (rečitacija). Nesudėtingas ir psalmių tekstų giedojimas, vadinamas psalmodija. Dažnai pasitaikanti antifona yra vieno asmens rečitatyvu atliekama psalmė, kurios refreną atitaria choras. Gana paprastos giesmės bei himnai. Manoma, kad jie atkeliavo iš Sirų Bažnyčios per juos perėmusį šv. Ambraziejų. Dar viena forma – sekvencija. Tai daug folkloro apnašų turintys kūriniai, skirti parapijos, vyskupijos, miesto, valstybės šventajam globėjui. Tridento Susirinkimas sekvencijas sukritikavo ir paliko tik penkias, bet jos gyvos iki šiol. Pvz., per kiekvienas laidotuves girdime Tomo Celaniečio *Dies irae* („Rūsti diena“), sukurta 1256 m. Garsiąją *Stabat Mater* („Stovi Motina“) 1300 m. sukūrė da Todi, o *Lauda Sion Salvatore* („Šlovink, Sione, Išganytoją“) tekstą parašė pats šv. Tomas Akvinietis.

Responsorijos jau yra sudėtingesnės. Tai solinės giesmės, refreną gieda choras.

Bet kuris iš šių giedojimų būna trijų stilių:

- silabinis – vienam skiemeniui tenka viena nata (himnai, paprastesnės antifonos, rečitacijos);
- neuminis – vienam skiemeniui tenka 2–5 natos (labiausiai paplitęs);
- melizminis – puošnus stilius, svarbiausi, taip pat ir paskutiniai skiemenys išpuošti ilgomis vokalizėmis.

IX–XII a. tekstai pradėti laisvai plėtoti. Tai vadinama tropais. Juos Tridento Susirinkimas irgi uždraudė.

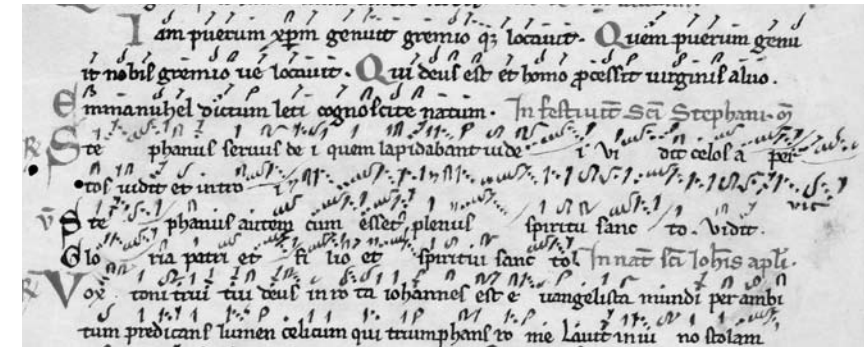
Labai iškilmingos yra iš žydų perimtos giesmės „Aleliuja“. Jomis šlovinamas Viešpats, jos pasižymi daugybe puošmenų, gausia melodika. Dar įmantresnė „Aleliuja“ išvestinė – jubilacija.

Vėliausiai išsirutuliojo liturginė drama – Šventojo Rašto siužetų vaidinimai, kai atlikėjai gieda grigališkąjį choralą. Ji išsilaikė iki XIV a. Liturginėje dramoje skambėjo tropai, sekvencijos, himnai, antifonos. Spėjama, kad iš jos kilo opera.

Lietuvoje

Į Lietuvą grigališkąjį choralą atvežė šv. Brunonas XI a. pradžioje. Taip pat žinoma, kad jį giedojo XIV a. Vilniaus pranciškonai. XV a. Vytautas Didysis įkurdino Trakuose benediktinus, tačiau Lietuvoje jie šioje srityje nepasižymėjo (bent jau tada). XVI a. Vilniuje grigališkąjį choralą giedojo bernardinai.

XIX a. pabaigoje Juozas Naujalis ir Teodoras Brazys šį giedojimą buvo trumpam atgaivinę.

Kaldų giesmės fragmentas su neumomis. „Antiphonarium officii“ manuskriptas. 990–1000 m. Šv. Galo abatija. Šveicarija

1989 m. trys buvę „Ažuoliuko“ choristai ir keli muzikantai Vilniaus arkikatedroje įkūrė grigališkojo choralo ansamblį *Cantores capellae S. Casimiri* („Šv. Kazimiero koplečios kantoriai“). Nuo jų viskas ir prasidėjo. Dabar grigališkasis choralas giedamas visuose didesniuose Lietuvos miestuose. Lietuviai bendrauja su Solemo benediktiniais, iš jų mokosi. Kasmet Kražiuose rengiamos studijų savaitės *Ad Fontes* („Prie šaltinių“). Kelios jų vyko Kretingoje ir Kaune. Grigališkojo giedojimo teoriniai ir praktiniai pagrindai dėstomi Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje ir visose kunigų seminarijose, o Palendriuose įsikūręs benediktinų vienuolynas tapo tikra šio giedojimo oaze.

Net palaimintasis Jonas Paulius II buvo maloniai nustebęs, kai Vilniuje jį pasitiko 80 balsų choras giesme *Tu es Petrus* („Tu esi Petras“).

Krikščionybės aušroje per šv. Mišias giedodavo visi. Taip buvo per 2000 metų. Kas gieda dabar? Dažniausiai prastokas choras, kelios moterys, „gitaristai“... Dar pokario laikais giedodavo visa bažnyčia kaip vienas – nuo mažo iki seno. Šis paprotys sunyko. Tai labai graudu.

Giedama malda, prieinama kiekvienam, kas turi bent šiokią tokią klausą ir balsą, yra nepalyginamai gilesnė ir nuoširdesnė, nei kalbamoji. Turbūt ji mielesnė ir Dievui, jei žmonės tūkstančius metų meldžiasi giedodami. Jeigu dėl objektyvių priežasčių nepajėgiame giedoti, giedokime bent mintyse, pritardami kiekvienam grigališkojo choralo žodžiui ir natai, nes tai eina tiesiai į ausį Dievui, kai jis palinkęs į mus meiliai šypsosi.

Parengė Vanda IBIANSKA

Apie judėjimą ir saiką

Gydytojo Petro patarimai

Studijuodami „anais“ laikais turėjome tokį dalyką – filosofiją. Ją dėstė Mokslinio komunizmo ir TSKP istorijos katedroje. Dialektinis materializmas buvo vienintelė pažiūrų sistema, deranti tarybiniam studentui medikui. Dėkui dėstytojai, supažindinusiai mus ir su kitomis filosofinėmis sistemomis, nors ir prisidengiant kritika. Atsimenu, dalis paskaitos buvo skirta saikui apibūdinti, nagrinėti jo suvokimui istorijoje. Dabar galiuosi, kad nebuvau pakankamai atidus. Įstrigo tik tai, kad saiko sąvoka filosofams visais laikais kėlė daug problemų. Kasdienybėje besiblaškydami, nesigiliname į tokias subtilybes. Tačiau verta prisiminti saiką, kai rūpinamės sveikata. Kiekvienas esame kitoks, tad ir saikas skirtingas kiekvienam. Sužinoti ar nusistatyti (teisingai nustatyti, nesuklysti!), kiek galiu ar privalau sau leisti, – svarbu. Štai nustatė mūsų valdžia alkoholio saiką vairuotojams – 0,4 promilės – ir suklydo. Tai tiesiog leidimas vairuoti girtam. Tuo Lietuva dabar serga nuo traktorininko iki Seimo nario. Nes kiekvienas žino, kad galima, o kiek – tai jau sunkiai apibrėžiamo saiko klausimas.

Dievas sukūrė mus turinčius kūną ir sielą. Tik jų abiejų vienvė daro mus žmonėmis pagal Dievo planą. Rūpintis savo kūnu, jį tobulinti, sveikatą palaikyti – būtina. Kaip ir tobulėti dvasia. Anot palaimintojo Jono Pauliaus II, asmuo – tai protinga ir laisva būtybė, siekianti tobulėti per meilę. Kai jaučiamės mylimi, tobulėjame; kai mylime kitus ir save, taip pat tobulėjame. Tobulindami arba sveikatindami savo kūną, darykime tai su meile, netyčia nesužalokime.

Judėti sveika, tačiau irgi reikia nepamiršti saiko. Neturėti tokio naudingo dalyko kaip judėjimas saikas – žalinga. Cukraligę sergantys vaikai moka susimąžinti cukraus kiekį kraujyje ne didindami insulino dozę, o lakstydami. Atleikia vakare pas budinčią seselę tuntas ligoniukų kraujo mėginių duoti ir šaukia: „Mano cukrus bus geras (suprask: žemas) – nusilaksčiau!“ *Nusilakstyti cukrų* klinikų koridoriuose paprasta, atstumai didžiuliai. Gliukozė sunaudojama raumenų darbui. Atrodytų, viskas gerai, juk diabetikai to ir siekia – mažinti gliukozės kiekį kraujyje. Bet mažinti reikia iki normos, ne žemiau jos. Būklę, kai pritrūksta gliukozės, ligoniai vadina *hipuoti*, nuo žodžio hipoglikemija, reiškiančio mažą gliukozės kiekį kraujyje. *Hipuoiant* elgiamasi agresyviai, vėliau apima mieguistumas, pasireiškia haliucinacijos, galiausiai ištinka koma – netenkama sąmonės, būna trau-

kulių. Ligoniuokui *suhipavus* ligoninėje, pagalba šalia. Bet žygyje, sportuojant ar sunkiai dirbant reikėtų neperdozuoti fizinio krūvio. Saikas svarbu!

Toji fizinių pratimų savybė – deginti gliukozę – labai padeda atsikratant antsvorio. Nejudrumas drauge su raju mu sukėlė vaikų nutukimo epidemiją Šiaurės Amerikoje ir Europoje. Skiriant nutukimui gydyti fizinius pratimus, vėl tenka juos dozuoti, nustatyti saiką. Vargšai sąnariai nepakelia krūvio, o širdis ir plaučiai nespėja aprūpinti deguonimi didelio intensyviai ir ilgai judančio organizmo.

Kai judame siekdami treniruoti, lavinti, sveikatinti kūną, reikia programos, galbūt ir protingo specialisto patarimo. Sąnariams, sausgyslėms, raumenims būtina apšilti prieš ilgą ir intensyvią darbą. Kitaip galimos traumos. Širdis ir raumenys stiprės ir bus sveikesni, jei mankštos krūvius didinsime laipsniškai, o judėsimė ne priešokiais, bet nuolat. Kad ilgai ir džiugiai galėtume dalytis meile su artimaisiais, tenka sistemingai ir atkakliai tobulėti, treniruotis, dirbti...

Saiką sunku apibrėžti. Tuo įsitikiname atrodami, jog kai kur to saiko lyg ir nebereikia. Ar pastebėjote, kokie šviesūs, išmintingi yra senstantys aktoriai? Jokia senatvinė silpnaprotystė, jokia Alzheimerio liga jų neima. Dėsto mintis aiškiai, sudomina klausytojus, tiesiog

Roko Balso nuotrauka

spinduliuoja. Nors fizinė sveikata dažnam jų jau šlubuoja, tačiau kokie minčių srautai, emocijų šuoliai! Kodėl? Ogi dėl nuolatinės besaikės proto ir dvasios mankštos! Juk aktorius priverstas atmintinai išmokyti tūkstančius puslapių teksto, įsijausti į daugybę personažų. Nuo pikto vilko iki Hamleto, nuo Pele nės iki Kleopatros. Neįsivaizduojamai intensyvus judėjimas turėtų vykti pilkosiose smegenų ląstelėse. Ne veltui senelių prieglaudose moko eilėraščių, svetimų kalbų, sprendžia *sudoku*. Mankština, judina smegeninę, kad ilgiau veiktų be sutrikimų. Gal vertėtų tą proto mankštą pradėti vaikystėje ir nenutraukti, išsidrėbus prieš televizorių, pasyviai sugeriant visą iš ten besiliejančią šlamštą?

Baigsiu klausimu. Koks yra maldos, šventumo, meilės saikas? Ar esame tokie protingi ir laisvi, kad nusistatytume sau tobulėjimo ribą?

Ar tikrai esame katalikai?

Vanda IBIANSKA

Bažnyčia išgyvena toli gražu ne pačius geriausius laikus. Nelūžta suolai nuo tikinčiųjų gausos, labai trūksta pašaukimų. Viena seminarija užsidarė, kitose klierikų skaičius itin kuklus. Jaunimas net neateina į Atvirų durų dienas, kurias rengia seminarijos. Kodėl staiga sumažėjo pašaukimų? Ir tai – visoje Europoje! Bet man labiau rūpi Lietuva. Ką gi, ne paslaptis, kad tikėjimo daigai sudygsta šeimoje. Iš kitos pusės, autentiškas tikėjimas yra duotybė. Ne, jis nenukrenta iš dangaus. Tačiau sėkla sudygsta arba ne. Jei netrukdoma dygti, kai kada daugiau pašviečia saulė, bet kartais, nežinia kodėl, leidžiama brautis į paviršių ir į šviesą pačiai. Dirva yra šeima ir šioje muzikoje pirmaisiais smuikais groja moterys. Jos užpildo bažnyčių navas, rūpinasi vaikų krikštu. Pirmąja Komunija, dar visai mažylius išmoko žegnotis ir maldelių. Beje, į *tacelę* auchoja irgi jos. Ir šv. Mišių užsakymu pasirūpina. Mamos, močiutės, tetos.

Na, o tas tikrasis tikėjimas? Kai neapsiribojama sekmadienio šv. Mišiomis, velykine išpažintimi ir sakramentais, o stengiamasi gyventi pagal Dekalogą ir vengti septynių didžiųjų nuodėmių? Tokių yra mažuma. Bet taip buvo visada. Žmogus silpnas, nors ir nenori prisipažinti. Esančių stiprios dvasios – nedaug.

Tačiau grįžkime prie drungniųjų. Šiuo metu žmonės katalikybę mato dvejopai. Vieni krikščionybėje įžiūri normalią ir būtiną ortodoksiją, kitiems tie patys dalykai atrodo esą tamsus fanatizmas. Pirmieji pagrindinių, fundamentalių priesakų laikymąsi priima kaip moralinę tvarką, antrieji reikalauja liberalumo ir tolerancijos. Toleravimas ko? Nuodėmės, moralinės netvarkos, amoralumo? Tie antrieji netiki esant šėtoną, nors pripažįsta, kad Dievas yra, visus iki vieno kunigus laiko tamsybininkais, dažnai šaukia: „Dabar ne Viduramžiai!“ ir pan. Aišku, tuos žmones sunku pavadinti tikinčiais, nors jie mano tokie esą. Tokioje šeimoje užaugęs jaunuolis vargu ar pajus pašaukimą, nes mamą ir močiutę jau nugalėjo tėvas. Vyras vyrui mūsų maskulinizuotoje visuomenėje visada svarbesnis už moterį.

Itin didelę žalą religijoms (ne tik krikščionybei, bet ir judaizmui) padarė kovingasis XVIII amžius, vadinamoji Apšvietos epocha. Iki jos tikėjimas buvo ne privatus žmogaus reikalas, bet visada – kultūros pagrindas. Maža to, metų ciklą reguliavo bažnytinės šventės, geografiniais centrais laikytos šventos vietos, piligriminės trasos, vaikus krikštijo bibliniais ar kitų šventųjų vardais, natūraliai

ties ir visuomenė pasijuto nesaugiai. Net didysis Kantas rašė: „Turėk drąsos vadovautis savo protu.“ Ir vos ne kiekvienas ėmė vadovautis. Aš, žmogus, esu pasaulio kūrėjas, jo formuotojas... Nemanau, kad Kantas, enciklopedininkai ir visi XVIII a. filosofai buvo neteisūs. Greičiau reikėtų vadinti juos „teisiais ir neteisiais“. Filosofijai autoritetas yra protas, religijai – Dievas. Apšvietos filosofai nebuvo ateistai, tiesiog proto galią jie kėlė pernelyg aukštai ir norėjo, kad religija būtų patogi, t. y. tokia, kokios norėjo.

Dabar turime XXI amžių ir... visa tai, kas buvo XVIII amžiuje. Viskas lygiai taip pat! Norime „patogios“ Bažnyčios, Dievo, kuris nesikištų į mūsų reikalus, kai to nepageidaujame, bet gelbėtų, kai įklimpstame. Tebūnie jis šalia, kad pašauktų, kai man prireiks, tačiau šiaip jau aš turiu savo protą!

Kodėl tokie esame? Dar kartą ir labai pagrįstai reikia versti kaltę komunizmui. Dabartinė vyresnioji karta (turiu galvoje 70-mečius) augo siautėjant ateizmui. Jiems pagrindas iš po kojų buvo išmuštas, tvirti išliko tik patys ištvermingiausi, be to, brenę palankioje aplinkoje. Šios kartos vaikai ir vaikaičiai negavo iš savo tėvų, senelių to, ką gaudavo žmonės XX a. pradžioje, kai tikėjimas ir šeimos buvo kur kas tvirtesni. Tamsųjų vaidmenį atlieka ir pasaulietiška žiniasklaida, kurioje kleras ir Bažnyčia apipurškiami būtinai juoda spalva. Tai daroma pernelyg dažnai. Didmiesčių inteligentija, į kurią krypta žmonių akys, nes ji reprezentuoja tą išgarbintąją proto galią, religiškai

yra drungna ar net Bažnyčios atžvilgiu nusiteikusi negatyviai. Nors *mass media* transliuoja, aprašo šv. Mišias, bet kartkartėmis duodama suprasti, kad Bažnyčia yra prietaringa, dogmatiška (lyg dogmos būtų blogis), atsilikusi, smerkia gerą gyvenimą, vartotojiškumą, reikalauja moralinės drausmės lytiniame gyvenime ir t. t. Visa tai gi šitaip apsunkina gyvenimą!!! Na, ir rezultatai akivaizdūs.

Nyksta kasdienė ne tik šeimos, bet ir asmeninė malda (pirmoji jau tapo retenybe), vakarinė sąžinės sąskaita, nuoširdi atgaila, gili, tikra išpažintis, atsiteisimas. Vienos moterys Bažnyčios ant savo liaunų pečių ilgai neišlaikys. Taip, būti tikru kataliku sunku! Net labai sunku. Bet... verta! Tikėjimas ir autentiškas jo praktikavimas atneša dvasinį komfortą, saugumo pajautimą ir ramybę.

Na, bet už dyką tik sūris pelėkautuose. Kad visa tai gautume, reikia tikėti vieną savąjį Dievą, o ne kažkokį

miglotą kosminį protą, nežinia kokį absoliutą (jau tada geriau citrininį *Absolut*), nepiktinaudžiauti Viešpaties vardu (geriau sakyti „Kad tave kur“), ilsėtis, kaip liepė Visagalis, t. y. kas septintą dieną, nes taip naudingiausia mūsų kūnui (kuriam, beje, priklauso ir smegenys su tuo visu protu), mylėti tėvus, jais rūpintis, taip pat ir materialiai), nežudyti nieko, gyvūno taip pat, mylėti savo žmoną ar vyrą ir nespoksoti į svetimą, nors jos kojos būtų iki pažastų, o jis kalbėtų Julio Iglesias balsu, būti skrupulingai sąžiningiems, niekada, niekam ir niekur nemeluoti, nepavydėti kitam jo vilos Ispanijoje, *Bentley* automobilio, jachtos, sąskaitų bankuose. Be to, nepraleisti progos padaryti gerą darbą. Tai visai nesunku, nes malonu.

Na, viską susumavus – nelengva. Bet, kaip sakiau, verta. Juolab kad tada ir terminas skaistykloje gal bus trumpesnis. Netgi su padoria kompanija. O kompanija visada svarbu!

Išvada aiški. Tradiciškai tikėti geriau. Gyventi žinant, kad tavęs link sklinda Meilės spinduliai, kad peržengus žemiškąjį slenkstį būsi amžinai gyvas, tai jau net labai neblogai. Todėl renkuosi tikėjimą. Tą XVI ar XVII amžiaus „atsilikusį“, „tamsybišką“.

Jei būčiau vyras (jaunesnis nei 45-erių), rinkčiausi kunigystę su visu celibatu, moraline ir kitokia disciplina, pasiaukojimu. Geri kunigai sako, kad tai „veža“. Tikiu jais.

ŠYPSENOS BE RAUKŠLIŲ

* * *

Keturmetis sūnelis užmigo ant sofos, ir tėtis nusprendė nunešti jį į lovytę. Atsargiai paėmė ant rankų, o vaikas jam per miegus:

– Padėk, iš kur paėmei!..

* * *

Ieškojau darbo. Sudėliočiau gyvenimo aprašymą, atspausdinau, perskaičiau ir apsiverčiau. Tokiam puikiam žmogui teks dirbti...

* * *

Sūnus vakare skambina namo:

– Mama, labas. Ar galiu eiti į diskoteką?

– Klausk tėvo.

– Gerai, pakviesk jį.

– Tuoj.

– Labas, tėti. Girdėjai, „Žalgiris“ laimėjo!

– Taip!

– Tai tą ir norėjau pasakyti. Pakviesk mamą.

– Mama, girdėjai? Tėtis leido!

* * *

– Kodėl jūs penkerius metus sėdėjote kalėjime?

– Todėl, kad manęs anksčiau neišleido.

* * *

– Pirmadieniais aš visada pasijuntu kaip Robinzonas Kruzas...

– Kaip tai?

– Labai ilgiuosi penktadienio.

* * *

Prieš pat darbo pabaigą į sporto prekių parduotuvę įbėga uždususi moteris:

– Man šovinių! Tik skubiai!

– Kalibras? – klausia pardavėjas.

Moteris nužvelgia pardavėją:

– Tokio pat ūgio kaip jūs, tik truputį storesnis.

* * *

„Yra du begaliniai dalykai – visata ir kvailumas. Beje, dėl visatos aš dar nesu visiškai tikras“, – sakė Einšteinas.

Skautizai nuo bažnyčios gaisro nukentėjusios Kulautuvos parapijos klebono ir bendruomenės vardu kviečiame visus galinčius savo pinigine auka paremti šios jiems labai brangios Švč. Mergelės Marijos Vardo bažnyčios atstatymą.

Paramą siųsti:

**Kulautuvos Švč. M. Marijos Vardo parapijai,
A. s. LT447044060005937452, į. k. 191245462**

Pušyno g. 23, 53482 Kulautuva, Kauno r., tel. (8~37) 54 33 44, mob. (8~698) 43 331

Viešpats visiems teatlygina šimteriopai!

**GYVENIMO IR TIKĖJIMO INSTITUTO
TIKĖJIMO METAMS SKIRTOS PROGRAMOS**

Seminarai

PER JUOKUS Į GERESNĘ SANTUOKĄ (DVD)

2012 m. lapkričio 9–10 d.;
2013 m. sausio 11–12 d.; vasario 22–23 d.;
balandžio 26–27 d., Kaune

**SAKRALINIŲ ŠOKIŲ SEMINARAS
„TALITA KUM-ŠOKI“**

2012 m. lapkričio 15 d. (14–18 val.), Kaune

KRIKŠČIONIŠKOJO DVASINGUMO RAIDA

Pradžią 2012 m. lapkričio 6 d., 18 val., Kaune

Nuotolinio mokymo programa

PIRMŲJŲ AMŽIŲ DVASINGUMAS

Pradžią 2012 m. sausio 16 d.

Rekolekcijos

REKOLEKCIJŲ SAVAITGALIS MOKYTOJAMS

2012 m. gruodžio 8–9 d., Šiluvoje

**REKOLEKCIJŲ SAVAITGALIS SU BIBLIODRAMA
„TAISYKITE VIEŠPAČIUI KELIĄ!
IŠTIESINKITE JAM TAKUS!“ (Iz 40, 3)**

2012 m. gruodžio 14–16 d., Šiluvoje

**Šv. Ignaco Lojolos dvasinės pratybos
PRADŽIA IR PAGRINDAS**

2012 m. gruodžio 26–31 d.;
2013 m. sausio 4–9 d.; birželio 17–22 d.,
Kulautuvoje

Daugiau informacijos ir registraciją galite rasti
internetiniame puslapyje www.gtinstitutas.lt
arba skambindami tel. **8 37 280 530**

LKRS

Lietuvių Katalikų
Religinė Šalpa

parėmė š. m. II pusmečio „Artumos“ prenumeratą
per vyskupijų Caritas skyrius, pasiekiančių labiausiai stokojančius.
Taip pat fondo dėka „Artuma“ pasiekia ir pasaulio liuanistines mokyklas

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

remia kai kurias „Artumos“ skyrelių „Kronika“, „Didelės ir mažos kryžkelės“,
„Akiračiai“, „Muzikos garsai“ publikacijas

**Bažnyčios
žinios**

Naujasis ŽIDINYS

KATALIKŲ RADIO
Mažoji studija

**ŽODIS
tarp mūsų**

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

Nr. 11 (276) / 2012

Eina nuo 1989 metų spalio

ISSN 1392-382X

Steigėjas Lietuvos Caritas
Leidėjas Viešoji įstaiga Caritas
leidykla „Artuma“

Įmonės kodas 134460120
A. s. LT097300010002264553

Vyr. redaktorius Darius CHMELIAUSKAS

Redaktorė Vanda IBIANSKA

Redaktorė stilistė Dalė GUDŽINSKIENĖ

Techninė redaktorė ses. Teresė ELSTERYTĖ MVS

Korektorė Rūta LAZAUSKAITĖ

Dailininkė Silvija KNEZEKYTĖ

Vyr. buhalteris Arūnas URNIEŽIUS

Redakcijos adresas:

Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas

Tel./faks. (8 37) 20 96 83

redakcija@artuma.lt www.artuma.lt

SL Nr. 340. Užsakymo Nr. 37743

Tiražas 10 500 egz.

Spausdino UAB „Spaudos praktika“
Chemijos g. 29, LT-51333 Kaunas

**Žurnalą galima bet kada užsisakyti
kiekviename Lietuvos pašte**
Indeksas – 5010

Žurnalo kaina **3 Lt** (atsiimant redakcijoje – 2,9 Lt)

© Artuma

KIEKVIENĄ DIENĄ ATLAIDŲ METU:

Aušros Vartų Gailestingumo Motinos atlidai

*„Tikėjimas ir gailestingumas –
Dievo dovana ir užduotis“*

2012 m. lapkričio 11–18 d.

*Šiuo malonės laiku patikėkime save Dievo Motinai,
kuri skelbiama „laiminga įtikėjusi“.*
Benediktas XVI (*Porta fidei*, 15)

ŠV. MIŠIOS

LIETUVIŲ KALBA

8 ir 9.30 val. – Aušros Vartų koplyčioje

11 ir 19 val. – Šv. Teresės bažnyčioje

Dėmesio! Lapkričio **10, 11 ir 18 d. 11 val.**

šv. Mišios aukojamos prie atviro koplyčios lango.

Lapkričio **10 d. 8, 9.30 ir 19 val.** šv. Mišių nebus;

lapkričio **11 ir 18 d. 9.30 val.** šv. Mišių nebus.

Koplyčia uždaryta lapkričio **10, 11 ir 18 d.**

9.30–14.30 val., lapkričio 15 d. 10–11 val.

LENKŲ KALBA

6.30 val. – Aušros Vartų koplyčioje

9, 13 ir 17 val. – Šv. Teresės bažnyčioje

Dėmesio! Lapkričio **10, 11 ir 18 d. 13 val.**

šv. Mišios aukojamos prie atviro koplyčios lango.

Lapkričio **10 d. 6.30, 9 ir 17 val.** šv. Mišių nebus

KITOMIS KALBOMIS

15 val. – Aušros Vartų koplyčioje

KITOS PAMALDOS

AUŠROS VARTŲ KOPLYČIOJE:

Dievo Gailestingumo Motinos novena –

9 val. (lietuvių k.)

Rožinis – **16.30 val.** (lenkų k.), **18.30 val.** (lietuvių k.)

ŠV. TERESĖS BAŽNYČIOJE:

Pamaldos Švč. M. Marijos garbei –

7.45 val. (lenkų k.)

Malda už kunigus –

8.30 val. (lenkų k.), **10.30 val.** (lietuvių k.)

KRIPTOJE PO ŠV. TERESĖS BAŽNYČIA:

Švč. Sakramento adoracija –

15 val. (lenkų k.), **17 val.** (lietuvių k.)

Lapkričio 10, šeštadienis (atleidų išvakarės)

Tikėjimo metai

9 val. – Novena Aušros Vartų koplyčioje

10 val. – Akatistas

11 val. – Inauguracinės šv. Mišios prie atviro koplyčios lango

15 val. – šv. Mišios ligoniams bažnyčioje

19 val. – malda už Vilniaus miestą

Lapkričio 11, sekmadienis

Tikėti Dievą

Lapkričio 12, pirmadienis

Pažinti ir priimti Dievo žodį

Lapkričio 13, antradienis

Tikėjimas Dievo Gailestingumu Senajame Testamente

15 val. – šv. Mišios vaikams bažnyčioje

Lapkričio 14, trečiadienis

Tikėjimas Dievo Gailestingumu Naujajame Testamente

12 val. – šv. Mišios Aušros Vartų koplyčioje išeivijai

Lapkričio 15, ketvirtadienis

Kristaus įkurtoji Bažnyčia skelbia Dievo Gailestingumą

15 val. – šv. Mišios vienuolėms bažnyčioje

Lapkričio 16, penktadienis

Gailestingumo patyrimas Atgailos ir Susitaikinimo sakramente

15 val. – šv. Mišios kariuomenei bažnyčioje

19 val. – šv. Mišios jaunimui bažnyčioje

Lapkričio 17, šeštadienis

Dievo Gailestingumas – tai užduotis,

įpareigojimas atleisti artimui ir sau pačiam

15 val. – šv. Mišios šeimoms bažnyčioje

19 val. – šv. Mišios ateitininkams bažnyčioje

Lapkričio 18, sekmadienis (pagrindinė diena)

Gyventi laukiant Prisikėlimo

11 val. – šv. Mišios prie atviro koplyčios lango

Išsamiau www.ausrosvartai.lt

Artumą galima užsisakyti nuo kiekvieno numerio savo parapijoje, bet kuriame „Lietuvos pašto“ skyriuje, interneto svetainėje www.post.lt (indeksas 5010) arba redakcijoje (Rotušės a. 23, Kaunas, tel. (8 37) 20 96 83).

www.artuma.lt